

SERXWEBÛN

JI SERXWEBÛN Û AZADIYÊ BI RÛMETTIR TIŞTEK NÎNE

Sal: 29 / Hejmar 345 / İlon 2010

Kürt halkının onurlu duruşu demokratik çözümün yolunu açmıştır

12 Eylül referandumunu Türkiye'nin demokratikleşmesine yönelik bir komplodur

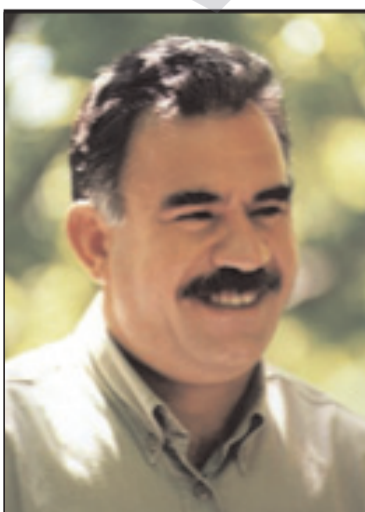
12 Eylül anayasa değişikliği referandumunu nihayet gerçekleşti. Referandumdan genel planda beklenen ve tahmin edilen sonuçlar ortaya çıktı. Yani bekleneni aşan ciddi bir sürpriz durumu yaşanmadı. Türkiye siyasetinde, aslında 29 Mart 2009 yerel seçimlerinin ortaya çıkardığı siyasi sonuçları değiştiren bir durum gözlenmedi. Genel planda 29 Mart yerel seçim sonuçlarının siyasi anlamı bir kere daha teyit edilmiş oldu... **sayfa 2'de**

Uluslararası Komplolara ve PKK direnişi

Kürdistan özgürlük mücadelesine karşı '90'ların başından itibaren uluslararası komplolara karşı örgütlense, saldırılar yürütse, kendisini hissettirse de esas planlı açık saldırısını '98 yılında geliştirdiği, gerçekleştirdiği malumdur. Bu sürecin neyle ve nasıl geliştiğini kamuoyu yakından takip etti. Öncelikle ABD 17 Eylül 1998'de KDP ve YNK'yi Washington'da uzlaştırdı, onlara bir anlaşma yaptırdı. Bu, Önder Apo'nun stratejik değişim... **sayfa 7'de**

Demokratik Özerklik kadın öncülüğünde başarıya ulaşacaktır

Kürdistan özgürlük hareketi olarak 1 Haziran hamlesiyle birlikte 4. stratejik mücadele dönemine girmiş bulunmaktayız. "Varlığımızı koruma ve özgürlüğümüzü sağlama" şiarıyla başlayan bu dönem yeni bir mücadele dönemidir. Demokratik ekolojik ve cinsiyet özgürlükçü paradigmamızın esas aldığı özgür yaşam ütopyasının gerçekleştirme, kurumsallaştırma aşamasını ifade etmektedir. Özgürlük mücadelemiz 40 yıla yaklaşan mücadele geleneği... **sayfa 20'de**

Provakasyonlara karşı tedbirli olun

ABDULLAH ÖCALAN

Sağlığım ile ilgili bilinen şeyler devam ediyor, değişen bir şey yok, durum aynı. Yukarıdan, yüksek olan pencereden gelen hava akımı aşağıya doğru basınç uyguluyor, nefessiz bırakıyor, baskı var, boğuyor. Nefes almakta zorlanıyorum, ancak dayanıyoruz. Ne kadar dayanabilirim bilmiyorum. Bu nefessizlik durumundan öteye, üzerime yüklenen siyasi sorumluluk, baskı beni daha

çok zorluyor. İki taraf da hem PKK hem devlet burada bana yükleniyor. Ben iki hafta daha bu sorumluluğu taşıyabilirim, tabii gelişmelere bağlı. Gelişme olursa rolümü oynarım, ama Başbakan Erdoğan'ın son dönemdeki çıkışlarına baktığımda hayrete düşüyorum, Kılıçdaroğlu'ndan bile geri konuşuyor. Bir taraftan görüşüyorlar, diğer taraftan niye böyle yapıyor... **sayfa 15'te**

İÇİNDEKİLER

Demokratik Özerklik

11'de

Kültür Soykırımı

22'de

Yeni dönemin Apocu komutanı

Amed Tozo

27'de

Uluslararası komplo ve PKK direnişi

Kürdistan özgürlük mücadelesine karşı '90'ların başından itibaren uluslararası komplo gerçeği örgütlense, saldırılar yürütse, kendisini hissettirse de esas planlı açık saldırısını '98 yılında geliştirdiği, gerçekleştirdiği malumdur. Bu sürecin neyle ve nasıl geliştiğini kamuoyu yakından takip etti. Öncelikle ABD 17 Eylül 1998'de KDP ve YNK'yi Washington'da uzlaştırdı, onlara bir anlaşma yaptırdı. Bu, Önder Apo'nun stratejik değişim ve yeniden yapılanmayı gerçekleştirmek üzere üçüncü ateşkesi ilan ettiği süreçten on yedi gün sonraydı. PKK'nin ateşkes temelinde Kürt sorununun siyasi çözümünü istediği, bunun için çağrı yaptığı gündün, on yedi gün sonraydı. Buna verilen bir cevaptı.

17 Eylül 1998 Washington anlaşmasının birçok maddesi vardı ve açıklandı. Fakat en öne çıkarılan ve önemli görülen maddesi, PKK'nin terör örgütü olduğu ve Güney Kürdistan'ı derhal terk etmesi gerektiği maddesiydi. Hep o madde önde kaldı ve o anlaşma o süreçte sadece bu madde temelinde işledi. Böylece KDP ve YNK, uluslararası kompunun düğmesine basmış oldu. ABD, PKK'yi, Önder Apo'yu Kürtlerin ağzından, kendini Kürt sayan bazıların ağzından terörist olarak tanımladıktan sonra, Önder Apo'nun ve PKK'nin üzerine saldırıya geçti. İleride ABD sıkıştırılırsa, "Kürtler istediler, ben onların istediklerini yaptım. Biz ayrı bir şeye karar vermedik" diyecekti.

Şimdi Doğan Güreş bile '92'deki Güney savaşı için "biz saldırmadık. Oradaki bölgesel yönetim, bizden yardım talep etti, onlara destek vermek için askeri güçlerimizi gönderdik. Yoksa bizim sınırı geçmek, başka ülkelerin toprağına girmek gibi bir tutumumuz olmamıştır" diyor. Türkiye de kendini öyle savunuyor. ABD'de de öyle savunacaktır. Çünkü gerçekten onlara onu yaptırdılar. Bu bakımdan uluslararası kompunun başlangıcı önemliydi. Ardından ABD yönetimi, Türkiye ve Mısır yönetimlerini harekete geçirdi. O zaman Clinton başkandı, ona yardımcılık yapan birisi Önder Apo'yu Ortadoğu'dan çıkartma ve etkisizleştirme kararını Clinton'a kendisinin zorla imzalattığını basına açıkladı. Her şey ABD başkanının resmi kararıyla gerçekleşmiştir. Öyle Türkiye yönetiminin, Demirel'in ya da şu bu generalin hiçbir etkisi yoktur. Onlar yukarıdan yönlendirilen planın, piyonu gibidirler.

ABD yönetimi aldığı karar doğrultusunda: Bir, Hafız Esat'ı, Suriye yönetimini ciddi biçimde uyardı. Bu, önemliydi. Herhalde ilk defa o düzeyde oluyordu. Kuşkusuz Suriye yönetimi, ABD yönetiminden gelen uyarıyı ciddiye, dikkate alacaktı. Bu Hafız Esat yönetiminde önemli bir korkuya yol açtı. ABD yönetimi ikinci olarak; Türkiye yönetimini çeşitli yöntemlerle saldırıya yöneltti. Onun üzerine Süleyman Demirel, 1 Ekim'de meclis açılışında konuşup Suriye'yi tehdit etti. Kara kuvvetleri komutanı Atilla Ateş gidip Hatay'da "sabırımız tükeniyor" diye bir konuşma yaptı ve Suriye'yi tehdit etti. Türkiye yöneticileri "bunları biz yaptık" diyor, ama söyleteler başkayı, yaptırılar başkayı. Bunlar, ABD'nin telkinleriyle, yönlendirmesiyle yapıldı. Hafız Esat yönetimi tehdit edilip Türkiye yönetimi de bu tehdidi sürdürmesi için yönlendirildikten sonra, ABD yönetimi Mısır devlet başkanı Hüsnü Mübarek'i devreye koydu. Mısır önemlidir. Açığa tam çıkmamış, ama çıktığında daha

fazla anlaşılacaktır ki Kürdistan'daki mevcut sistemin oluşmasında Mısır'ın önemli bir yeri ve payı var. Zaten bu inkar ve imha sisteminin teorisinin, anlayışının ortaya çıktığı, bir karar haline geldiği yer olarak, 1924 Kahire Konferansı gösteriyor. Bu doğrudur ve bundan daha öte şeylerin olma ihtimali vardır.

Önderlik siyasal çözümü geliştirmek amacıyla Avrupa'ya çıkışı tercih etti

Hüsnü Mübarek, bu tarihi gerçekliğe uygun olarak devreye girdi. Bir yandan Ankara'ya, diğer yandan Şam'a gitti. Hem Ankara'yla anlaşta, ABD'nin istekleri doğrultusunda ortak bir plan yaptılar, hem de bu plan doğrultusunda Hafız Esat yönetimini hem tehdit etti, hem de teşvik etti. Bütün bunlar birleşince Hafız Esat yönetimi daha fazla Önderliğin Suriye-Lübnan alanında kalmasını kaldı-

düşündüğü için, biraz da çeşitli Avrupa devletlerinden olumlu sinyaller, davetler gördüğü için, bir de geliştirmek istediği sürecin, demokratik siyasal çözüm süreci olacağını varsayarak, hesaplayarak Avrupa'ya gidişe karar verdi.

Yunanistan'dan davetler vardı. Yunanistan'dan bazı sorumlular, 9 Ekim öncesi Şam'a geldiler. Önderlik, çıkmadan önce de onlarla tartışıp durumu değerlendirdi. Biz bunları biliyoruz. Sonuçta Yunanistan'a gitmeye karar verdi ve Ortadoğu'dan çıkış 9 Ekim 1998 günü bu biçimde gerçekleşti. Nasıl ki temmuz başında Suruç üzerinden Türkiye Cumhuriyeti sınırlarının dışına, Suriye ve oradan da Lübnan-Filistin alanına geçiş bir tarihi dönem olarak gerçekleştiyse, 9 Ekim 1998'de Şam'dan Yunanistan'a gitmek üzere çıkış da, bir tarihi süreci

bir anda imha etmek üzere planlandı. Önderlik geri dönmeyi düşünmeyerek, başka çözümler arayarak bu planı boşa çıkardı. Geri dönmek yerine, ileriye gitmek için imkan ve fırsatlar var mı yok mu, onu araştırdı, Avrupa ve Rusya'yla ilişkilendi. Rusya'daki ilişkiler, gelebileceğini söyleyince geri dönmek yerine, Rusya'ya uçtu.

Bu uçuş, imha oyunlarını önemli ölçüde bozdu. Geri dönüşte Önderliği imha edeceğini planlayanlar, kim vurduya getirerek, yok edeceğini düşünenler boşa çıktılar. Önderlik Rusya'da bir süre kalıp iltica istedi. Rusya'nın halk meclisi Duma büyük bir çoğunlukla, hatta oy birliğiyle ilticanın verilmesine karar verdi. Fakat Yeltsin yönetimi bu kararı uygulamadı. Geliş-gidişler oldu, pazarlıklar yapıldı. Daha sonra Mesut Yılmaz ve yardımcıları Mavi Akım Anlaşması'ndan dolayı yolsuzlukla yargılanıp Yüce Di-

çok yönlü, karışık bir süreçtir. Roma'ya gidişi Avrupa, İtalya siyasetinde, Avrupa'daki Kürt kitlelerinde büyük bir siyasi dalgalanmaya yol açtı. Türkiye ve İtalya ilişkileri gerildi.

Önderlik İtalya'da adeta bir tutuklu gibi hareket edemez hale geldi

Bu sefer, İtalyan yönetimi üzerinde ABD baskısı devreye girdi. Baskılar giderek arttı. Önderliğin iltica ederek İtalya'da, Roma'da kalmasının koşullarını zorlaştırdılar. D'alema hükümeti bu durumu aşmak için AB düzeyinde önce bir Kürdistan konferansı düzenlemek istedi. Bunun için Almanya'ya, diğer bazı ülkelere başvurdu. Önce öyle bir hava vardı. Sonra ABD müdahalesiyle bu girişim durduruldu. Onun üzerine Almanya, 1988'de verdiği Önder Apo'yu tutuklama kararını yürürlükten kaldırdı. Halbuki 1987'deki PKK davasında mahkeme kararıydı, bir çok arkadaş ceza almıştı. Önderliğin en azından bu arkadaşlar kadar cezası kesinleşmişti. Bir de örgüt lideri olarak daha fazla ceza alması gerekiyordu. Hukuku falan bir yana ittiler, hepsini kaldırdılar. İtalya hükümeti böyle bir siyasi açılım yapamadı. Onun üzerine daraldı, ABD baskıları arttı. Türkiye-İtalya ilişkileri gerginleşti. Türkiye, İtalyan mallarını boykot eden bir saldırı geliştirdi. Diğer yandan Berlusconi'nin sağcı, gerici partisini harekete geçirdi. Şimdi Tayip Erdoğan "Berlusconi'yle kardeşliğimiz var" diyor. Tayip Erdoğan ile Berlusconi kardeşliği o zaman başladı. İtalyan muhalefeti, hükümet üzerinde baskıyı artırdı. Ne karar verirse versin kabul etmeyeceğini, Önderliği Türkiye'ye iade edeceğini söyledi. Zaten zayıf bir iktidardı. Bir-iki milletvekiliyle iktidarda kalıyordu. Bütün bu ortamda Önderliğin yaşam koşulları daraldı, baskı arttı. Adeta bir tutuklu konumuna geldi; hareket edemez, fazla çalışamaz, psikolojik baskının arttığı bir ortam oluştu.

Böyle bir ortamda İtalya hükümeti Önderliğe, başka yerlere çıkmasının kendisi açısından daha yararlı olacağını telkin etti, ama hiçbir zaman zorla çıkmayacağını, çıkmazsa ileride belki tutuklama ve yargılamaların da olacağını söyledi. Bunun üzerine Önderlik, kendisinden dolayı dostlarının, İtalya hükümetinin zorlanmaması için ayrılmaya karar verdi. Ayrılmak için birçok arayışlar oldu, herkes devreye girdi. Filistin Kurtuluş Örgütü'nün temsilcisi bile gidip Önderlikle görüşerek Hırvatistan'a gitmesini önerdi. Plan çoktu, herkes devreye konulmuştu. Böyle bir ortamda Rusya tekrar devreye kondu. Herhalde Önderlik ayrıldıktan sonra ABD-Rusya görüşmeleri çerçevesinde, CIA ve Rus istihbaratının anlaşmaları temelinde yeniden bir planlama geliştirildi. Bu çerçevede Rusya'daki eski temsilcimiz Mahir Welat, Önderliğe gönderilerek daha önce Rusya'dayken Önderliğin Rusya hükümetinden talep ettiği tüm şeylerin kabul edildiğini bildirdi. Siyasi iltica vereceklerdi, orada çalışıp eğitim yapabilecekti, rahat kalabilecekti. Önderlik hala Mahir Welat'ın kendisine ilettileri açıklamadığını söyledi. Yoksa Rusya'ya niye geri dönecekti? Bunun üzerine Önderlik, belki karar çıkmıştır düşüncesiyle ocakta tekrar Roma'dan çıkıp Moskova'ya gitti.

Atina'dan çıkıp Rusya üzerinden Roma'ya kadar gidiş, uluslararası kompunun Önderliği imha planını bozmuştu.

Fatma Özen (Rojbin)

Halit Oral

Aynur Artan (Kurde)

ramadı. Çıkmasını istediler. Hafız Esat'ın yardımcısı Abdulhalim Haddam, Önder Apo ile kendisinin görüşüp bu kararlarını ilettilerini basına açıklamış durumda. Önderlikten böyle bir talepte bulunuldu. Onun üzerine Önderlik durumu değerlendirdi. Önderlik, "iki yol vardı önümde, ya dağa, gerillaya gidecektim, ya Avrupa'ya çıkacaktım. İkisinin de imkanları vardı. İkisinin de belirgin olmayan, risk oluşturan yönleri vardı. Araştırdım, değerlendirdim, Avrupa'ya gitmeye karar verdim" diyor.

Gerçekten de o zaman ülkeye geliş yollarının hazırlanmasını istedi. Buradan arkadaşlar gittiler, Maxmur üzerinden dağa gelmek için gerekli hazırlıkları yaptılar, yol açıldı. Önderlik bu çalışmalarını yaptırdı. Diğer yandan Avrupa'daki durumu da araştırıp inceledi. Sonuçta Avrupa'ya gitmeye karar verdiğini söylüyor. Dağa gelmenin savaşı tırmandırmak olacağını, halka, Kürdistan'a zarar vereceğini

oluşturdu. Ondan sonraki gelişmeler biliniyor. Yunanistan yönetimi Önder Apo'nun ülkeye girişini reddetti. Hava alanından ülkeye sokmak istemedi. Görüşme notlarında o zamanki emniyet müdürü Stavrakis'in adı geçiyor. Hava alanında Önderliği karşılayıp Yunanistan'a giremeyeceğini, derhal ayrılması gerektiğini söyleyerek, kısa bir süre tanıyor. Önderlik bu süreçte komployu tanımladı. Önderliğin başka bir yere gidebilmek için hiçbir hazırlığı yoktu. Yapabileceği tek şey, geri dönmektir. Geri dönmek için Atina'dan çıkınca, yolda imha edeceklerdi, ona göre hazırlanmışlardı. Türkiye-Yunanistan ve Amerika bu temelde anlaşmışlardı. Suriye'den çıkıp Atina'ya giderken durum fazla bilinmiyordu. Kimse ne zaman ve nasıl gideceğini bilmiyordu, ama "Atina'dan çıkışımı artık herkes bilecekti. Böylece Akdeniz üzerinde vurulup yok edilecektim" dedi. Komplo bu biçimde, Önderliği

vana verildiler. Rusya ile bu anlaşma o zaman yapıldı. Bu, çok fazla kanuni bir anlaşma olmadı; Önderliğin Rusya'dan çıkarılması karşılığında Türkiye'nin verdiği bir ekonomik tavizdi. Bu tür pazarlıklar sonucunda Rusya hükümeti aldığı tavizlere dayanarak, Duma'nın kararını uygulamayıp Önderliğin derhal Rusya'dan çıkmasını istedi. Amerika dışişleri bakanı Madeleine Albright, gidip görüşmeler yapmıştı. Bu işleri sadece Türkiye yürütmedi, Amerika, Önderliği Rusya'ya çıkınca takibe aldı.

Önderlik bazı ilişkileri araştırarak, Rusya'dan 1998 Kasım'ında Roma'ya gitti. İtalya'da Zeytin Dalı ittifakının iktidarı vardı. Sol partiler iktidardaydılar, Yeniden Yapılanma Komünist Partisi'nin başkanı D'alema başbakandı. Biraz açık bir siyasi iktidar vardı. Öyle bir ortam söz konusuydu. Önderlik, onu değerlendirmek üzere, onların da davetiyle Roma'ya gitti. Roma'da bir süre kaldı. Roma süreci

DEMOKRATİK ÖZERKLİK

Özerklik; birbirlerinden farklı topluluk veya kültürlerin kendi haklarında kendilerinin karar vermeleri, kendilerini kendilerinin yönetmesi ve bundan sorumlu olmalarıdır.

Demokratik Özerklik veya herhangi bir özerklik dendiğinde şu konu öne çıkar; ortak bir coğrafyada bulunan iki veya daha fazla farklı siyasal yapının veya toplumun ayrılmadan, bir arada bulunması. Özerklik ilişkisi birbirinden yapısal olabileceği gibi yapısal olmayan farklılıkları gerekli kılar. Zaten farklılığın olmadığı yerde özerklik ilişkisinin de olması mümkün değildir. Farklılığın olmadığı yerde aynılık vardır. Aynı olanın ise birbirinden özerk olmak gibi bir sorunu yoktur. Bu farklılıklar ulusal olabileceği gibi, dinsel ve cinse dayalı farklılıklar olabilir. Farklı uluslar, dinsel yapılar veya cinsler birbirlerine göre özerk örgütlenmek isteyebilirler.

Kürt halkının siyasal ve toplumsal yaşam sistemi Demokratik Konfederalizmdir. Demokratik Konfederalizm Kürdistan'ın dört parçasında yaşayan Kürt halkının oluşturduğu bir sistemdir. Sadece Kuzey Kürdistan için ortaya konmuş bir model değildir. Bu diğer parçalar için de geçerli olan bir durumdur. Demokratik Konfederalizm çözümü parçalanmış Kürdistan ülkesinin bir araya getirilmesidir. Dolayısıyla Kürt halkının çözümü ayrılma, bölünme değildir. Zaten küreselleşen bir dünyada yaşıyoruz. Birbirinden ayrılma değil daha çok birleşme, ortak birliktelikler kurma temel yaklaşım olarak ortaya çıkmaktadır.

Ayrıca bugün bölgemize bir ABD müdahalesi vardır. ABD küresel bir güçtür. Kapitalizm küreselleşmiş bir sistemdir. Biz de demokratik bilimsel sosyalizmi esas alıyoruz. Kapitalizmi ve kaynaklandığı 5 bin yıllık devletçi geleneği aşma iddiasındayız ve pratikte de bunun mücadelesini vermekteyiz. Ulusalcı çözümleri esas alarak devletçi toplumu aşamayacağımız açıktır. Tüm bu nedenler ve sayabileceğimiz daha birçok nedenden dolayı Kürtlerin çözümü birleştirilen, bütünlükten bir çözüm olmak zorundadır. Bugün Kürtlerin esas aldığı çözüm küresel niteliklidir. Önce bu demokratik çözümdür. Kürtler bu parçalanmış durumlarını böyle bir çözümle aşabilir ve ülkelerini bütünlüştirebilirler. Bunu yaptıkları oranda da Ortadoğu'nun demokratikleşmesinde öncülük rolünü oynayabilirler. Bugün küresel sistemi şekillendirme tamamen Ortadoğu üzerindeki mücadeleyle olmaktadır. Ortadoğu'da da Kürtler üzerinden yürülmektedir. ABD'nin İsrail'in değişen Kürt siyaseti de bunu hedeflemektedir. Önderliğe yapılan uluslararası komplo da bunun içindedir. Ortadoğu'nun kaderi Kürt halkının yaklaşımına bağlıdır. Yeni bir devletçi sistemin mi, yoksa demokratik komünal nitelikli bir sistemin mi şekilleneceği Kürtlere bağlıdır. Onun için çözüme yaklaşım hayatidir. Duygusal, hamasi yaklaşımlar kaybettirecektir. Onun için Önderlik ısrarla bu konuları vurgulamaktadır.

Demokratik Özerklik bu saydığımız konuların merkezinde yer alan kilit bir kavramdır. Demokratik Ortadoğu Konfederasyonu'nun yolunu açacak temel konudur. Ortadoğu'nun birleşmesinde çimento rolü oynayacaktır. Bugün Ortadoğu'nun temel sorunu milliyetçilik zihniyetinden ve bunun yarattığı par-

“Özerklik genelde yerelin merkezden görece bağımsız olması durumu olarak tanımlanmaktadır. Bu tanım yanlış bir tanım değildir. Fakat bu tanım devletçi sistem söz konusu olunca bir anlam ifade edebilir.

Fakat söz konusu durum Demokratik Özerklik olunca bu tanım eksik kalmaktadır.

Demokratik Özerkliği sadece merkez çevre ilişkisi olarak alırsak eksik kalır ve anlaşılamaz”

çalanma durumundan çıkamamasıdır. Devletler bugün bu coğrafyayı parçalamıştır. Bu ise halklara zarar, devletçi sisteme de yarar sağlamaktadır. Ortadoğu'nun temel sorunu bu parçalı yapının nasıl aşılabileceği sorusudur. Bu bütünlük sağlanabilirse devletçi sistem aşılabılır. Bunun yolu da Demokratik Özerklikten geçmektedir. Ortadoğu'nun kaderi Kürtlere, Kürtlerin kaderi Ortadoğu'ya bağlıdır. Önderliğin bu konudaki temel perspektifi *‘Demokratik Ortadoğu Özgür Kürdistan’*dir. Dört parçadaki devletlere ilişkin de *‘Demokratik Ülke Özgür Anayurt’tur*. Demokratik Özerklik böyle bir çözümün temel ayağıdır. Kürtlerin devletlerle kuracağı bu tarz bir ilişki oluşturulabilir, devletler de Kürt halkının varlığını ve konfederal sistemlerini kabul ederlerse Demokratik Ortadoğu bir proje olmaktan çıkıp yaşamın gerçeği olur. Temel sorun doğru bir ilişki tarzını açığa çıkarmak ve hakim kılmaktır. Demokratik Özerkliğin önemini böyle tanımlayabiliriz.

Demokratik Özerkliğin özellikleri

Demokratik Özerklik devlet ve Demokratik Konfederalizmin ilişki biçimi ve hukukudur. Bu ilişki Kürdistan'ı egemenliği altında tutan her dört devlet için de geçerlidir. İnan için de, Suriye için de, Irak ve Türkiye için de geçerlidir. Demokratik Özerklik, devlet+demokrasi formülündeki (+) artı rolünü oynamaktadır. Ortak vatanı iki ayrı gücün birbirleriyle olan ilişkilerini, hukukunu tanımlar. Bu iki (veya daha fazla olabilir) güç arasında siyasal bir sınır yoktur. Yani bir sınırın bir tarafında devlet, bir tarafında Demokratik Konfederalizm vardır diye ele almak ve böyle tanımlamak yanlıştır. Her iki sistemin nitelikleri bellidir. İki sistemin iç içe geçme gibi bir durumu söz konusudur. Bu iç içelik bu iki sistem arasında kaba anlamda bir sınır olmadığı anlamına gelir. Yani “Türkiye’de devlet vardır Kürdis-

tan’da da konfederalizm vardır” demeyiz. Devletin Kürdistan’da da kurumları olabilir. Aynı şekilde konfederalizmin de Türkiye’de kurumları vardır. Örneğin İstanbul’da yaşayan Kürtler de kendi siyasal kurumları olan meclislerini oluşturabilir, okullarda anadillerinde eğitim yapabilir ve kendi renklerini taşıyabilirler. Mücadele, cepheden birisini ortadan kaldırma tarzında değil, iç içe geçme ve birbirini aşma tarzında olur. Yani devletin olduğu yerde Demokratik Konfederal sistem de olabilir. Demokratik Konfederal sistemin olduğu yerde de devletçi sistemin kurumları olabilir. Bu iki gücün bir aradığını iyi algılamak gerekir.

Demokratik Özerklik ilişkisi bir mücadele ilişkisidir. Bu iki gücün bir arada olması aralarında bir mücadele olmadığı anlamına gelmiyor. Aralarında çok yoğun bir mücadele vardır. Bir arada olmaları demek birbirlerini benimsiyorlar anlamına gelmez. Zaten devletler mecbur kalmadığı müddetçe halkların özgür kimliğini tanımazlar. Aradaki mücadele birbirini aşma tarzında olacağı için benimsenen mücadele tarzı iç içe mücadeledir. Yine devletin tarihsel ve konjonktürel durumu göz önüne alındığında böyle bir bir aradalık ortaya çıkmaktadır.

Demokratik Özerklik, demokrasi ve özerklik kavramlarının yan yana gelmesiyle oluşan bir kavramdır. Özerklik görece bağımsızlığı tanımlar. Özerklik tanımı bugüne kadar devletçi sistemlerin kullandığı bir içeriğe sahip olmuştur. Özerklik daha çok devletin merkezi kimi yetkilerini yerele devretmesi olarak anlam kazanmıştır. Yani devlet+yerel devlet veya merkezi devlet+yetkileri artırılmış yerel devlet olarak da ifade edebiliriz. İkisi nitelik olarak birbirlerinden ayrılmayıp bir bütünü oluşturmuşlardır. Bu ilişkideki yereli temsil eden yan mikro devlet olarak ifade bulur. Yani devletin bir prototipi, bir ön aşaması olarak ifade edilebilir. Devlet ve Demokratik Konfederal sistem arasındaki

özerklik ilişkisi böyle değildir. Bu farkı ifade etmek için de bu özerklik ilişkisine Demokratik Özerklik demektedir.

Demokrasi devlet olmayan halk yönetimidir

Özerkliğin demokratik nitelikte olması devletsiz olma özelliğinden ileri gelir. Demokrasi de zaten devletsizlikle ifade bulur. Demokrasi devlet olmayan halk yönetimidir. Bir şeyin demokratik olması demek onun devletsiz olması demektir. Yani devletçi tüm özelliklerden uzak durması ve arınmasıdır. Devletsiz olma durumunu şöyle ifade etmek mümkün: Devletsizlik, devlet olmama durumu, devlet dışında varolan halkların demokratik örgütlenme sistemi olan Demokratik Konfederal sistemin, devletin bir izdüşümü olmamasından gelir. Konfederal sistem devletin yereldeki bir uzantısı olmayıp, devletle kuracağı ilişkide devlet+yerel devlet ilişkisi değildir. Konfederal sistemin devletle ilişkisi olabilir, ama bu ilişki devletçi özerklik anlayışında olduğu gibi değildir. Konfederal sistemin devletle ilişkisinin olması onu devletin bir parçası veya bir izdüşümü yapmaz. Demokratik Özerkliğin devletin bir izdüşümü veya devlete giden yolda bir aşama olarak ele almak ve böyle yorumlamak yanlıştır. Demokratik Özerklik ne devletin bir izdüşümüdür ne de devlete ulaşmada bir aşamadır.

Bu yüzden Demokratik Özerklik tanımımızda ifade ettiğimiz devletsiz olma özelliğini cümlesini iyi anlamamız gerekmektedir. Bu yüzden de devletle Demokratik Konfederalizm arasındaki ilişkiyi devlet+demokrasi olarak tanımlıyoruz. Devlet+yerel devlet değil. Nitelik ve anlayış olarak birbirinden farklı iki sistemin bir aradığını ifade eder. Devletin kendisinin dışında varolan halkın kendini örgütlemesi ve yönetmesine karışmaması olarak ifade edilebilir. Demokratik Özerklik ilişkisi önce bunu öngörür. Daha doğrusu devletin demokratik yapıya duyarlı olmasını

sağlayan bir ilişki biçimini öngörür. Devletler doğaları gereği demokratik olamazlar. Ancak demokrasiye duyarlı olabirler. Demokrasiye duyarlı olmalarının nedeni de halkların geliştirmiş oldukları mücadelelerdir. Yoksa devletler kendiliğinden duyarlı olmazlar. Demokrasinin devletle geleceği ve devletle sosyalizme gidileceği anlayışı halkları en çok uğraştıran ve onlara kaybettiren anlayış olmuştur. Bu konuda net olmak gerekmektedir. Bunda net olunmazsa özerklik kavramı yanlış anlaşılabilir. Özerklik devletten tam kopmama durumu olarak değerlendirilebilir. Bu anlayışın sonucu olarak şöyle bir yaklaşım ortaya çıkmaktadır: Demokratik Konfederalizm devlet olmayan bir örgütlenmeye ve devletten kopuşu ifade ediyorsa devletle nasıl özerklik ilişkisine girilebilir? Özerklik devletçi anlamda anlaşılırsa devletle kurulacak ilişki de devlet olma, devletin bir parçası gibi olma ve hareket etme olarak anlaşılır. Yani devletin bir nevi yedek kurumu gibi algılanır. Bizim için özerklik, devletin Demokratik Konfederal sistemin kendisini inşa etmesine ve yürütmesine karışmamasıdır. Buna karşılık Kürtlerin de ve diğer halkların da toprak birliğini esas alması ve ona göre hareket etmesidir.

Yukarıda da ifade ettiğimiz gibi devletle özerklik ilişkisi kurmak, devletle ilişkide olmak devletin bir kurumu veya bir parçası olmak anlamına gelmez. Böyle bir değerlendirme yanlış bir değerlendirme olur. Birazdan değerlendireceğimiz merkez ve çevre ilişkisinde bu konuya değineceğiz. Ama şunu önemle vurgulamalıyız; bizim çözümlümüz sadece özerklik değil Demokratik Özerkliktir. Kavramları yerinde ve içerdikleri anlamlara göre kullanmak çok önemlidir.

Özerklik genelde yerelin merkezden görece bağımsız olması durumu olarak tanımlanmaktadır. Bu tanım yanlış bir tanım değildir. Fakat bu tanım devletçi sistem söz konusu olunca bir anlam ifade edebilir. Fakat söz konusu durum Demokratik Özerklik olunca bu tanım eksik kalmaktadır. Demokratik Özerkliğin sadece merkez çevre ilişkisi olarak alırsak eksik kalır ve anlaşılamaz. Bu bakışla ele aldığımızda devlet merkez, Demokratik Konfederal sistem de çevre olarak algılanmaktadır. Peki gerçekte bu böyle midir? Eğer konfederal sistem devletin çevresinde bir oluşumsa demokratikliği nasıl tanımlarız? Tanımlamamız mümkün olmaz, çünkü bu tarz kurulan merkez çevre ilişkisi yanlıştır.

Tüm sistemler açısından kendi iç yapısında merkez ve çevre olarak ifade edilen bir ilişki vardır. Çevre yerel olarak da adlandırılmaktadır. Devletçi sistemlerde yereller merkezin izdüşümleridir. Yereller görece serbest olarak görülseler de zihniyet olarak devletçiliği aşmamışlardır. Aşırı merkezi devletler hantal yapılarından dolayı sorun olmaktadır. Bu sorunun ortadan kaldırılması için yerellere kimi konularda yetkiler tanımlanmaktadır. İlk bakıldığında demokratik bir algı olarak görülen bu durum, aslında devletin ömrünü uzatma adımından başka bir şey değildir. Gerçek demokrasi devletsizlik olduğuna göre devleti yaşatan bu yerellik durumu demokrasi olamaz.

Demokratik Konfederal sistemde de merkez ve yerel ilişkisi vardır. Konfederal sistemdeki merkezlik devletçi sistemdeki

merkezilik değildir. Konfederal sistemin merkeziliği koordinasyon merkeziliğidir. Tabandan alınan kararların uygulama aşamasında koordine edilmesi için oluşturulmuş merkezlerdir. Devletçi toplumda merkez esas, yerel merkezin izdüşümüyken, Demokratik Konfederal sistemde yerel esastır. Merkez yerele uyduğu oranda anlam taşır.

Belirttiğimiz gibi her sistemin iç yapısında merkez yerel ilişkisi kurulabilir. Ama bu tarz bir ilişki devlet ve Demokratik Konfederal sistem arasında kurulamaz. Çünkü bu iki sistem aynı toprak parçası üzerinde kurulmuş iki ayrı siyasi, toplumsal güçtür. Biri diğerinin çevresi veya merkezi olamaz. Konfederal sistem içinde yer alan bir mahalle meclisinin merkezi önce kendisidir, sonra il meclisidir, sonra eyalet meclisidir, en sonda da halk meclisidir. Devletle konfederal sistem arasında kimi görevlerin yerine getirilmesinde görev paylaşımı olabilir. Örneğin devlet iç ve dış güvenliği, ulaşım gibi konuları sağlayabilir. Böyle bir görev bölüşümü zorunluluğun ortaya çıkardığı bir durumdur. Böyle bir görev bölüşümü vardır diye devlet merkez, konfederalizm de çevredir denemez. Konfederal sistem öz güç ve öz yeterliliğe dayalı bir sistemdir. Bundan dolayı da her alanda kendini güçlü kılmak zorundadır. Örneğin devlet iç ve dış güvenliğe bakar derken halkın da kendi öz savunma güçleri olabilir. Yine halk kendini ekonomik, sosyal, siyasal her alanda yetkin kılar ve özgücüne dayanan bir yeterliliği esas alır. Yani her geçen gün devletsizliği geliştirmeyi kendine temel amaç edinir. Bundan dolayı Demokratik Özerklik kavramını diğer özerklik tanımlarıyla karıştırmamak gereklidir. Anlam ve model olarak Demokratik Özerklik kavramı yenidir.

Demokrasi devleti ilgilendirmez demokrasi halkın öz işleridir

Devlet ve konfederal sistem arasındaki ilişki nasıl sağlanır sorusu önem taşımaktadır. Devlet ve kurumlarıyla kurulacak ilişkinin doğrultusu elbette Konfederal sistemin tüm bileşenlerini bağlayan bir tarzda olmalıdır. Konfederal sistemin tüm kurumları hangi düzeyde olursa olsun devlet kurumlarıyla kuracakları ilişkilerde bu doğrultuyu esas almak zorundadırlar. Kurulacak bu ilişki il düzeyinde de olabilir daha genel düzeyde de olabilir. Bu konu devletle içine girilecek diyalogla somut bir sonuca bağlanabilecek bir konudur. Devletle siyasal (iç-dış), sosyal, ekonomik, güvenlik vb konularda görev

paylaşımını veya ortak iş yapma durumları olabilir. Belirttiğimiz gibi hangi düzeyde olursa olsun bu ilişkide bizler için konfederal sistemimizin doğrultusu esas alınmalıdır. Örneğin bugün kısmi ve yetersiz de olsa, işlemler de kurulmuş kimi mahalle ve il meclislerimiz vardır. Bu kurumlarımız henüz oturmadığı için devletle olan ilişkimiz siyasi parti üzerinden yürütülmeye çalışılmaktadır. Kürt halkı taleplerini siyasi partide ortaklaştırmakta, buradan da devlete yansıtılmaktadır. Önderliğin dile getirdiği Demokratik Toplum Kongresi bu ilişkinin nasıl olması gerektiğini bizlere göstermiştir. Demokratik Toplum Kongresi Kürt halkının Kuzey'deki iradesi olmaktadır. Kuzeyin Halk Kongresi olmaktadır. Devlet Kürt halkıyla olan ilişkisini bu Kongre ile yerine getirmek zorundadır. Kürt halkı bu Kongre çatısı altında birleştiği ve kurumlarını oluşturup yaşama geçirdiği kendini bir muhatap haline getirebilecek ve devleti çözüme çekebilecektir. Yukarıda da ifade ettiğimiz gibi devlet ve konfederal sistem arasında görev paylaşımı veya kimi konularda ortak iş yapma durumu olabilir. Bu, birinin merkez diğerinin çevre veya yerel olduğu anlamına gelmez. Böyle bir çözüme gelmiş devlet eski yapısını bırakan bir devlettir. Klasik anlamda bir devlet olmayıp demokrasiye duyarlı hale gelmiş devlettir. Yani farklılıkları tanımak zorunda olduğunu görmüş ve bu temelde yetkilerini sınırlandırmış bir devlet olmaktadır. Önderlik bu konuyu savunmalarında şöyle ifade etmiştir: *"Programın bu en önemli maddesini 'Kürdistan'da halkın kendi öz demokratik yönetimi genel kamu otoritesi olarak devlet' olarak özetleyebiliriz. Statüsü böyle belirlenmiş bir Kürdistan hem demokratik, hem özgür ve eşitliğe yakın bir konum kazanmış demektir. Tümünüyle devletsiz demokrasi demek, kendini mevcut tarihsel dönemde kandırmak ve maceraperest kılmak demektir. Sınırları belirlenmiş ve güçlülükte üzerinde uzlaşmış bir devlet varlığına ihtiyaç vardır. Zaten klasik anlamda bu otoriteye devlet denilemeyeceğini, daha çağdaş ve demokrasiye özde ve biçimde bağlı bir genel toplumsal kurum denilmesi gerektiğini ısrarla vurguluyoruz. Öte yandan Kürdistan'da demokrasi, halkın hem yerel hem genel anlamda düzenli aralıklarla kendi ekonomik, sosyal, siyasal ihtiyaçları başta olmak üzere, ortak toplumsal ihtiyaçlarına yanıt arayıp bulmakla görevli delegelerini seçmek ve denetlemek anlamına gelir. Demokrasi devleti ilgilendirmez. Halkın öz işleridir. Devlet ancak onun demokratik iradesine saygı*

"Demokratik Özerklik; Kürt halkının temel ulusal haklarının Türkiye'nin demokratikleşmesi çerçevesinde tanınmasıdır. Ülke içinde yer alan tüm farklı kimliklerin tanınması, haklarının kullanımı önündeki engellerin kaldırılmasıdır. Tüm bunlarda ancak demokratikleşecek bir ülkede olabilecek şeylerdir. Buradan da anlaşılacağı gibi Demokratik Özerklik farklılıkların tanınması ve kendi kimliklerine göre yaşamalarıdır"

gösterebilir. Gerekli bir hizmeti söz konusu olursa, onu yerine getirir. Kısacası önümüzdeki dönemde Kürdistan'da iyice tanımlanmış ve üzerinde uzlaşmış, 'Demokrasi+genel kamu otoritesi olarak Türkiye, İran, Irak ve Suriye devleti' formülü temel bir program maddesi olarak öngörülebilir."

Demokratik Özerklik Önderliğin 1994'ten sonra geliştirdiği çözüm anlayıştı. Önderliğin 2000 yılından sonraki tüm çözümleri Demokratik Özerklik temelinde Kürt sorununun çözümünü hedefleyen önerilerdi. Belki tanım ve formülasyon olarak geçmişte kullanılan bir kavram değildi. Fakat öz olarak değerlendirildiğinde Kürt sorununun demokratik yollardan çözümünü içeren bu yaklaşıma bugün Demokratik Özerklik demektir. Yani yeni kavramsallaştırılma da öz olarak yabancı olunan bir çözüm tarzı değildir. Bu çözümlerin içeriğini oluşturan talepler dün de ifade edilen taleplerdir.

Demokratik Özerklik; Kürt halkının temel ulusal haklarının Türkiye'nin demokratikleşmesi çerçevesinde tanınmasıdır. Ülke içinde yer alan tüm farklı kimliklerin tanınması, haklarının kullanımı önündeki engellerin kaldırılmasıdır. Tüm bunlarda ancak demokratikleşecek bir ülkede olabilecek şeylerdir. Bu kapsamda Kürt halkı söz konusu olduğunda Demokratik Özerklik nasıl yaşam bulur? Türkiye'nin demokratikleşmesi çerçevesinde Kürt halkının ulusal kimliği tanınır, kimliği anayasal olarak güvence altına alınırsa, temel ulusal ve demokratik hakları olan anadilde eğitim, kültürünü özgürce yaşama ve geliştirme özgürlüğü, düşünce özgürlüğü, Kürt kimliğine dayalı olarak siyaset yapma ve örgütlenme özgürlüğü kabul edilirse Demokratik Özerklik ilişkisi oluşmuştur diyebiliriz. Bu ilişkinin oluşmasında en önemli diğer konu Kürt halkının temel siyasal ve toplumsal örgütlenme sistemi olan Demokratik Konfederalizmin tanınması ve Kürt halkının iradesi olarak kabul edilmesidir. Buna dayalı olarak halk kendi meclislerini yerelden genele kadar oluşturur ve kendini kendisi yönetir. Demokratik Özerklik buradan da anlaşılacağı gibi farklılıkların tanınması ve kendi kimliklerine göre yaşamalarıdır. Özgünlüğünü koruması ve öz-

günlüğünü elde etmesidir. Burada özellikle ifade etmemiz gereken bir konu şudur: Kürt halkının haklarının kabul edilmesi gerekir fakat bu haklar sadece kültürel ve bireysel haklar değildir. Sadece kültürel hakların kabulü, kültürünü yaşa ama siyaset yapma, kendi kendini yönetme, biz seni yönetelim demektir. Onun için kültürel haklar kadar siyasal haklar da vazgeçilmezdir. Halkın kendi kurumlarını, kendi örgütlerini oluşturması, kendi siyasetini kendisinin belirlemesi, hayata geçirmesi, özce kendini yönetmesi olmazsa olmaz koşullardır. Bireysel haklar konusu da dönem dönem gündeme gelmektedir. Bireysel haklar Batı devletçi uygarlığının toplumu parçalara ayırma ve yönetmesinin bir yöntemidir. Bir yandan toplumu böyle parçalarken bunun meşruiyetini de bireysel haklar veriyorum diyerek zihinsel egemenlik yaratarak sağlamaktadır. Bireysel haklar yaklaşımı ne bilime ne de toplumsal varoluşa uymayan bir yaklaşımdır. Bir iktidar yaklaşımıdır. Onun için toplumsal sorunların çözümünde ciddi bir çözüm değeri yoktur. Yani kendi başına bir anlam ifade etmez. Toplumsal hakların tanındığı, olduğu yerde belki bir anlam ifade edebilir. Ama ifade ettiğimiz gibi kendi başına çözüm değeri taşımaz. Bundan dolayı da Demokratik Özerkliğin yaşam bulması, ancak toplumu toplum yapan tüm hakların verilmesiyle olabilir. Bu haklar da yukarıda saydığımız haklardır.

Demokratik Özerklik

öncelikle bir zihniyet meselesidir

Burada şunu özellikle vurgulamalıyız. Demokratik Özerklik öncelikle bir zihniyet meselesidir. Zihniyet alanında bir değişim olmadan böyle bir çözüm oluşmaz. Bunu vurgulamamızın nedeni şudur; Demokratik Özerklik dendiğinde akla hemen idari yapı gelmektedir. Sadece idari yapılarda gerçekleştirilecek bir değişim sorunu kendi başına çözmeye yetmez. En demokratik idari yapılar bile oluşturulsa bunu işletecek insan gerçeği oluşturulmadan bu sistem işleyemez. Dolayısıyla zihniyet alanında bir değişim olmadan bu çözüm gelişmez. Sadece sorunu idari düzenleme olarak ele almak devletin makamlarını paylaşmaktan başka bir anlam taşımaz. Sadece idari olarak soruna yaklaşmak son noktada devlete benzeşmek ve onun bir modeli olmaktan başka bir sonuca yol açmaz. Kendi insan tipini yaratamayan reel sosyalizmin yaşadığı hezimet ortadadır. Zihniyet alanında bir dönüşüm yaşanmadan ve bu sistemi temsil edecek insan gerçeği ortaya çıkarılmadan hiçbir soruna çare bulunamaz. Zaten zihniyette bir dönüşüm yaşanır, bunun sonucu olarak bu yansımaları idari alanda da bulacaktır. Tabii öncelik zihniyet alanında olmalı derken idari yapılarda da yapılacak bir değişimin önemsiz olduğunu ifade etmek istemiyoruz. İdari yapılar da önemli bir etkidir. Yani iki yan da, hem zihniyet hem de idari yapıda değişim iç içe gelişmek durumundadır.

Aynı şekilde siyasal sınırlar diğer önemli bir konu olmaktadır. Bir toplumun özgürleşmesinde öncelikli olarak önemli olan siyasal sınırlar veya idari yapılar değil zihniyettir. Dolayısıyla Demokratik Özerklik üniter yapı içinde de, eyalet

sistemi içinde de, farklı bölgesel sistemler içinde de olabilir. Burada önemli olan farklı kimliklerin tanınması ve temel haklarının kullanılmasıdır. Farklılıklar tanındıktan sonra bu kimlikler nasıl bir örgütlenme içinde yaşamak istiyorlarsa bunu da kendileri belirlerler. Demokratik Özerklik mantığı gereği coğrafi olarak parçalanmayı içinde bir çözüm olarak barındırmaz. Demokratik Özerklik idari yapılar ne olursa olsun farklı etnik toplulukların demokratikleşme içinde kimliğinin tanınması; anadilde eğitim, kültürel özgürlük, düşünce ve örgütlenme özgürlüğü temelinde kendi kimliği ile siyaset yapma olanağının olduğu bir hukuki ve siyasal ilişki olarak tanımlanabilir. Üniter yapı içinde bu tarz ilişki biçimlerinin olabileceği yaşanan örneklerle ortadadır. Fransa, İspanya gibi. Günümüzde artık tek millet, tek dil, tek bayrak olarak ifade edilen yaklaşım aşılına başlanmıştır. Aynı toprak parçası üzerinde birden fazla kültür ve kimlik kendi dilini her alanda kullanabilmekte, kendi kültürünü her alanda yaşama ve geliştirmekte; kendi yönetim organlarını oluşturarak kendi kendini yönetmektedir. Klasik olarak ifade edilen üniterlik günümüzde aşılına başlanmıştır. Kağıt üzerinde üniter görünüş pratikte idari olarak çok parçalı tarzda örgütlenmek günümüzde hakim eğilim haline gelmiştir. Konumuzun daha da anlaşılması için üniterlik kavramından ne anlamamız gerektiğini biraz daha açmakta fayda var.

Üniterlik bilindiği gibi öne çıkan iki olguyla tanımlanır. *İlk olgu* toprak bütünlüğüdür. Coğrafi olarak bütünlüktür. *İkinci olgu* ise idari yapının tekçilliği ve merkeziliğidir. Buna bağlı olarak tek ulus, tek dil, tek bayrak gibi tanımlarda ortaya çıkmaktadır. Tek coğrafyada tek ulus, tek dil ve tek bayrak. Bunun dışında kalan farklı ulusal, dini ve cinsi kimlikleri ve kültürleri yok saymak, bu tekçi anlayış kapsamında bu farklılıkları asimile etmek üniterliğin temel yaklaşımıdır. Farklılıklar tehlike olarak görülmemekte ve yok sayılmaktadır. Bununla kalınmamakta farklılıklar asimile edilirken siyasal alanda da kendilerine yer verilmemektedir. Bu asimilasyoncu anlayışın ideolojik kimliği milliyetçilik olurken politik örgütlenmesi de ulus devlet olmaktadır. Milliyetçilik nasıl ki farklı kimlikleri kabul etmiyorsa, ulus-devlet modeli de idari yapı olarak farklı kimliklerin kendilerini kendi kimliklerinde örgütlemelerine ve kendilerini yönetmelerine izin vermemektedir. Bu yönüyle üniterlik günümüz koşullarında mevcut toplumsal realiteye uymamaktadır. O zaman Demokratik Özerklik üniter yapıda da olur derken nasıl anlamamız gerekmektedir? Bilindiği gibi Kürt halkının ortaya koyduğu çözüm Ortadoğu'yu kapsayan bir çözümdür. Dolayısıyla başta da belirttiğimiz gibi birleşme ve bütünleştirmeye dönüktür. Bölmek, coğrafi olarak ayrılmak gibi bir yaklaşımı yoktur. Bu yönüyle Kürtler toprak bütünlüğünden yanadır. Yani coğrafyayı bölmek parçalamak gibi bir yaklaşımını bulunmamaktadır. Diğer yandan üniterliğin diğer yanı olan tekçi yaklaşımın çağ koşullarıyla uyumlu olmadığını belirtmekte, bu tekçi yaklaşımın tüm çıkmaz ve çatışmanın nedeni olduğunu ifade etmektedir. Ve bu tekçi yaklaşım kabul edilmemektedir. Toprak bütünlüğü çerçevesinde

birçok kimlik kendi idari yapısını oluşturabilir ve kendi kendini yönetebilir. Üniter yapıda da Demokratik Özerklik olur derken bunu anlamalıyız. Yani toprak bütünlüğü korunmalı, ama idari olarak farklı kimlikler kendini örgütleyebilmeli. Burada üniterlik toprak bütünlüğünün korunmasında ortaya çıkmaktadır. Tek coğrafya çoklu yönetim olarak da ifade edebiliriz. Yine buna dayalı olarak farklı ulusal kimlikler kendi dillerinde her düzeyde eğitim yapabilir, nüfusun yoğun olduğu yerlerde anadilleri resmi dil olabilir; veya tüm ülkede tüm diller resmi dil olarak kabul edilebilir veya bir dil resmi olabilir. Bu durum mevcut koşullara göre ele alınarak düzenlenebilir. Burada önemli olan nasıl olursa olsun tekçi anlayışın aşılması ve farklı dillerin de her alanda kullanılmasıdır. Aynı durum tek ulus, vatandaşlık ve tek bayrak olguları için de geçerlidir. Örneğin Türkiye'de olduğu gibi herkes Türk olmak zorunda değildir. Veya Türkiye'de vatandaş olan herkes Türk'tür gibi bir yaklaşım söz konusu olamaz. Etnik kimlik ve vatandaşlık olguları birbirlerinden farklı olgulardır. Vatandaşlık devletle kurulan siyasi bir ilişkidir. Ortak coğrafyada yaşayan farklı kimlikler o ülkenin vatanıdır. Ama kendi ulusal kimliğini de muhafaza eder. Yine vatandaşlık ülke ismiyle anılır. Örneğin Kürtler Türkiye vatandaşıdır, ama ulusal kimlik olarak Kürt'türler. Aynı durum bayrak olgusunda da geçerlidir. Her ulusun veya kimliğin bir bayrağı, kendisini temsil eden bir rengi vardır. Bu konuda tıpkı dil konusunda olduğu gibi ele alınabilir. Tüm ülkeyi temsilen tek bir bayrak olabilir. Bunun yanında diğer kimlikler de kendi bayrak ve renklerini kullanırlar. Bu konuda da önemli olan bu farklılıkların tanınmasıdır. Tanınma olduktan sonra bunun biçimi belirlenebilir. Yani özet olarak Demokratik Özerklik üniter yapıda da olabilecek bir çözümdür. Aynı coğrafyada tüm kimliklerin örgütlerini, mecl-

islerini oluşturarak kendilerini yönetmeleridir. Önderlik "bir devlet iki demokrasi" demektir. Yani mevcut olan devletin yanında hem Kürt halkının hem de Türk halkının kendi örgütlerini kurarak kendilerini yönetmeleridir. Aynı toprak parçası üzerinde idari olarak üç yönetim olmaktadır. Bu üç yönetim de kendi aralarında hem ilişki hem de çelişki halindedir.

Devleti yok diye bir halk yok sayılmaz

Demokratik Özerkliğin ortaya çıkması için devletin bu ilişki biçimini kabul etmesi gerekmektedir. Türkiye'nin demokrasiye duyarlı olması bu ilişki biçimini açığa çıkaracaktır. Devlet bunu kabul etmezse bu ilişki biçimi ortaya çıkamaz. Yani Demokratik Özerklik karşılıklı kabule dayalı olarak ortaya çıkan bir ilişki olmaktadır. Ortada iki güç ve irade vardır. Bu iki güç arasında yaşanan sorun ne olursa olsun veya kim haklı olursa olsun eğer böyle bir çözüm öngörülüyorsa bu iki gücün birbirlerini tanımaları ve ortak noktada buluşmaları zorunludur. Bundan dolayı da Demokratik Özerklik ilişkisinin oluşması için devletin bu ilişki biçimini kabul etmesi gerekmektedir. Devletin bu ilişki biçimini kabul etmesi yukarıda saydığımız hakların kabulü anlamına gelecektir. Bu, devlet+demokrasi ilişkisinin hayat bulması anlamına gelecektir. Ama devlet bu ilişki biçimini kabul etmez ve eski inkar siyasetinde ısrar ederse bu çözümün hayat bulması da zorlaşacak ve farklı çözüm tercihleri de gündeme gelecektir.

Demokratik Özerklik ilişkisinin ortaya çıkmasında Kürdistan kavramı önemli bir yere sahiptir. Kürdistan, Kürt halkının vatanıdır. Kürtler toplum olarak varolduklarından beri bu topraklarda yaşamışlardır. Kürdistan ismi bildiği gibi Selçuklu Şahı Sultan Sancar tarafından ilk olarak kullanılmıştır. Hem Selçuklular döneminde hem de günümüzde İran'da

Kürdistan bir eyalet olarak yer bulur. Bir halkın devleti yoktur diye o halk yok sayılmaz. Bir halkın devleti olmayabilir. Bu o halkın da olmadığı, dolayısıyla vatanının bir ismi olmadığı anlamına gelmez. Bir halk olarak Kürtlerin bir devleti olmayabilir, ama üzerinde yaşadıkları bir vatanları vardır. Yüzyıl öncesine kadar da bu vatana Kürdistan denirdi. Bundan sonra da Kürdistan denecektir. Kürdistan üzerinde egemen olan her dört devlet de bu gerçeği kabul etmek zorundadır. Eğer kabul edilirse Demokratik Özerklik ilişkisi var olur. Diğer türlü adını, haklarını tanıyorum, ama ülkeni tanıyorum demek kandırmacıdan öte bir şey değildir. Demokratik Özerk Kürdistan, Demokratik Özerkliğin somutlaşmış halidir.

Demokratik Konfederalizm Demokratik Özerklik ve Demokratik Cumhuriyet

Yukarıda belirttiğimiz üç konunun birbirleriyle çok yakın bağları olmakla beraber aynı şeyler değildir. Demokratik Konfederalizm daha önceki konularda ifade ettiğimiz gibi Kürt halkının devlet olmayan siyasi ve toplumsal yaşam sistemidir. Bu Kürt halkının kendi özgür yaşam projesidir. Devletler bu sistemi tanımasalar da Kürt halkı bu sistemi inşa edecektir. Devletlerin tanıyıp tanımamasıyla ilgili bir sistem değildir. Devlet tanırsa inşası daha rahat olabilir. Ama tanımazsa da Kürtler yine de bu modeli kuracaklardır. Kürt halkı ve diğer halklar için özgürlük bu modelin yaşamsallaşmasıyla varolacaktır. Bu model tamamen halkın kendi çabasıyla kurulabilecek bir sistemdir. Örneğin, farz edelim ki devletler Demokratik Özerklik çözümünü kabul ettiler. Bu Demokratik Konfederal sistemin kurulduğu anlamına gelmez. Çünkü bu model devletin tanıyıp tanımamasıyla oluşan bir model değildir. Tamamen halkın öz gücüne dayalı olarak varolabilecek bir modeldir.

Demokratik Özerklik ise devletle olacak ilişkilerin, devletle olacak hukukun nasıl olacağını tanımlayan bir kavramdır. Örneğin bu model toprak bütünlüğü içinde üniter bir yapıda da eyalet tarzı bir yapıda da olabilir. Farklı idari sistemler içinde de olabilir.

Demokratik Özerklik konusu daha üzerinde çokça tartışılacak bir konudur. Genel anlayış olarak kimi hususları vurgulasak da daha da somutlaşmış hali devletle olabilecek bir müzakereyle belirlenecektir. İki taraf vardır ve çözüm de bu iki tarafın müzakereleriyle olabilir.

Demokratik Cumhuriyet ise daha genel bir kavramdır. Bir çatı görevini görür. Cumhuriyetin demokratikleşmesidir. Cumhuriyet nasıl demokratikleşir? Bünyesinde barındırdığı farklı ulusal, dinsel ve kültürel kimliklerin varlıklarını tanırsa ve bu farklı kimliklerin özgürce örgütlenmesini kabul ederse cumhuriyet o zaman demokratikleşir. Kürt sorunu bağlamında ele aldığımızda Kürt halkının kimliğini, kültürünü, dilini, düşünce ve örgütlenme özgürlüğünü tanırsa cumhuriyet demokratikleşir, demokrasiye duyarlı hale gelir. Devletin Demokratik Konfederal sistemi tanıması ve aralarında Demokratik Özerklik ilişkisinin oluşması demek Demokratik Cumhuriyet'in inşası demektir. Bu devlet+demokrasi formülünün hayata geçmesidir. Şunu özellikle tekrar vurgulamak isteriz. Devlet Kürtlerle Demokratik Özerklik ilişkisi kurabilir, Kürtlerin temel haklarını ve konfederal örgütlenmelerini de tanıyabilir, bunun sonucunda adına Demokratik Cumhuriyet dediğimiz bir yapı da ortaya çıkabilir. Bu Demokratik Konfederal sistemin kurulduğu anlamına gelmez. Demokratik Konfederalizm tamamen halkların emek ve çabasıyla varolabilecek bir sistemdir.

Yine şunu tekrar da olsa vurgulamamız gerekmektedir. Kürt sorununun çözümü Ortadoğu'daki sorunların çözümüdür. Temel stratejimiz Demokratik Ortadoğu Konfederasyonu'dur. Dört parçadaki Demokratik Özerliğe dayalı çözüm Demokratik Özerk Kürdistan'ı ortaya çıkaracak, Demokratik Özerk Kürdistan da Demokratik Konfederal Ortadoğu'yu ortaya çıkaracaktır.

Dört Parçada Demokratik Özerklik ve Demokratik Ortadoğu Konfederasyonu

Şimdiye kadarki tüm değerlendirmelerimiz ağırlıklı olarak Türkiye'deki Kürt sorunu ve çözümü olarak Demokratik Özerklik temelinde oldu. Bilindiği gibi Kürdistan bugün dört parçaya bölünmüş bir ülkedir. Kürt sorununa çözüm demek bu dört parçanın da yaşadığı sorunlara çözüm olmak demektir. Sadece bir parçayı esas almak ve sorunu böyle çözeceğini sanmak en büyük yanılgıdır. Kürt tarihinde yaşanan en büyük yenilgilerin temelinde bu yaklaşım yatmaktadır. Her parçanın kendi çıkarını esas alması, parçaların kendi içinde de aşiret vb tarzda bölünmesi Kürt halkının yaşadığı en büyük çıkmazdır. Kürt halkı tarihi açısından bu çıkmaz ve çözümsüzlük PKK Önderlik çıkışıyla ortadan kalkmıştır. Önderlikle beraber

her dört parça da esas alınarak çözüm anlayışı geliştirilmiştir. Kürt sorununa demokratik çözüm her dört parçada da esas alınan bütünsel bir çözümdür. Demokratik Toplum Konfederasyonu dört parçayı da kapsayan bir örgütlenmedir. İran, Irak, Suriye ve Türkiye'de yaşayan Kürt halkının bir araya gelerek oluşturduğu bir sistemdir. Yani sadece tek bir parçayı esas almaz. Dört parçanın ortaklaşmasıyla oluşur. Aynı şekilde Demokratik Özerklik çözümü de dört parçanın ortaklaşmasına giden yolu açan anahtar rolündedir. Demokratik Özerklik ilişkisi Kürtlerin her dört devletle kuracağı ilişkiyi tanımlamaktadır. Demokratik Özerklik ilişkisi İran, Irak, Suriye ve Türkiye'yle Kürtlerin kuracağı ilişki olmaktadır. Her dört devletle kurulacak olan bu ilişki Kürtleri birleştireceği gibi doğallığında Demokratik Ortadoğu'nun da yolunu açacaktır.

İran ve Demokratik Özerklik:

"İran'ın çok uluslu yapısı tarihin başından beri eyalet tarzı biçiminde bir yönetime ağırlık kazandırmıştır. Ülke dört esaslı ve tarihi temeli olan etnik-kavimsel yurtlarla, azınlıklar düzeyinde yaşanan birçok bölgeden oluşmuştur. Fars Eyaleti en büyük kavim olan Farsların tarihsel olarak yoğunlaştıkları ve uygarlık merkezleri oluşturdukları Güney ve Güneybatı İran'dan meydana gelmektedir. Kuzeydoğusunda tarihi olarak Partya denilen, günümüzde birçok kültürel kimliği barındıran Horasan Eyaleti bulunmaktadır. Güneydoğusunda daha da değişik ve Aryen kökenli olan Belucilerin anayurdu olarak Belucistan bulunmaktadır. Kuzeybatının bir kısmına tarihsel olarak oluşmuş, daha değişik etnik özellikleri barındıran, günümüzde Türkçe'ye yakın bir şive konuşan halkın yurduna Azerbaycan denilmektedir. Kuzeybatının en önemli kısmına ise tarihte ilk Med Konfederasyonu'nu oluşturan, Zerdüş geleneği ve Mazda dinine beşiklik eden ve Farslara en yakın kavim olarak Kürtleri barındıran bölgeye eskiden Medya günümüzde de resmen Kürdistan adı verilmektedir.

Bu bölge Büyük Selçuklulardan beri bir siyasi ve idari birim olarak da değerlendirilmektedir. Bunun yanında Arap azınlığın bulunduğu Huzistan ve dini ve kültürel birçok bölgenin özgün kalmasına özen gösterildiği kültürel coğrafya parçaları da birer gerçeklik olarak yer almaktadır." (A. Öcalan)

Tarih boyunca İran doğu ve batı kökenli tüm değerleri özümseyip dönüştürmede tarihsel rol oynamıştır. Zerdüş geleneği bunun en çarpıcı örneğidir.

Atatürk ve Kürtlerle ilişkilerinde özerklik

Kürdistan'da otonom yönetim*

Altında "Büyük Millet Meclisi ve Mustafa Kemal" imzası bulunan ve El-Cezire Komutanı Tuğgeneral Nihat Paşa'ya gönderilen mesaj:

"Kişiye Özel.

El-Cezire Cephesi Komutanı Tuğgeneral Nihat Paşa Hazretlerine,

1- Aşamalı olarak, bütün ülkede ve geniş ölçekte doğrudan doğruya halk gruplarının ilgili ve etkili olduğu bir biçimde yerel yönetimlerin oluşturulması iç politikamızın gereğidir. Kürtlerle dolu bölgede ise, hem iç politikamız ve hem de dış politikamız açısından ölçülü yerel bir yönetim kurulmasını savunmaktayız.

2- Ulusların kendilerini yönetmeleri yetkisi bütün dünyada benimsenmiş bir ilkedir. Biz de bu ilkeyi benimsiyoruz. Kürtlerin bu döneme kadar yerel yönetime ilişkin örgütlerini kurmuş ve başkanları ile yetkilerini bu amaç için bizzat kazanılmış olması ve oyladıklarında kendi kaderlerine gerçekten sahip oldukları BMM (Büyük Millet Meclisi) buyruğunda yaşam istekleri yayınlanmalıdır. Kürdistan'daki bütün çalışmaların bu amaca dayalı politikaya yöneltilmesi El-Cezire Cephesi Komutanlığı'nın görevidir.

3- Kürdistan'da Kürtlerin Fransızlar ve özellikle Irak sınırında İngilizler'e karşı düşmanlığını silahlı çarpışmayla durdurulamaz bir düzeye vardır ve yabancılarla Kürtlerin birleşmesini engellemek aşamalı olarak yerel yönetimler kurulmasının zeminini hazırlamak ve bu yolla yürekte bize bağlılıklarını sağlamak Kürt yöneticilerinin sivil ve askerlik görevleriyle görevlendirilerek bize bağlılıklarını pekiştirmek gibi genel yollar benimsenmiştir.

4- Kürdistan'ın iç politikası El-Cezire Cephesi Komutanlığı'nca belirlenecek ve yönetilecektir. Cephe Komutanlığı bu konuda Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'yla yazışmalar yapar. İller tarafından izlenecek yolu düzenleyip uyumu sağlayacağı için sivil yöneticilerin de bu konuda bağlı oldukları yer, Cephe Komutanlığı'dır.

5- El-Cezire Cephe Komutanlığı yönetim, adalet ve maliye (parasal) konularda değişiklik ve düzenlemeye gerek gördükçe, bunun uygulanmasını hükümete önerir.

BMM Başkanı
Mustafa Kemal."

* (TBMM.Gizli Celse Zabıtları, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara, 1985, Cilt: 3, Sayfa: 550)

Etki itibarıyla evrensel olmuştur. Yine Şialık biçiminde İslamiyette yarattığı değişim de önemli bir diğer örnektir. İran toplumsal yapısında devletçi sisteme karşı tarih boyunca bir muhalefet bulunmaktadır. Bu yönlü demokratik çıkışlar sıkça ortaya çıkmıştır. Zerdüş, Mani, Mazdek, Horasanlı Ebu Müslim, Hürremi ve Babekiler, On iki imam ve son İslam devrimini belli başlı örneklerdir.

İran söz konusu olduğunda demokratik İslami bir çözümün toplumsal ve tarihsel yapısından kaynaklı olarak ilk çözüm seçeneği olacağı açıktır. Bu çözüm radikal bir din reformunu gerekli kılmaktadır. Dinin demokratikleştirilmesi olarak da ifade edilen bu çözümün yaşam bulması yüksek olasılıktır. Bu seçenek dışında seküler olarak demokratik bir İran Cumhuriyeti çözümü de göz ardı edilemez.

Somut olarak Kürt sorunu bağlamında İran ile ister demokratik İslam temelinde olsun, isterse demokratik bir cumhuriyet temelinde olsun esas çözüm perspektifimiz demokratik çözümdür. Somut olarak devlet+demokrasi formülü, İran için de esas olan çözümdür. Kürtler İran'da da Türkiye'dekine benzer bir Demokratik toplum kongresini oluşturmak zorundadırlar. Bu kongre konfederasyonun bir parçasını da bu kongre oluşturacaktır. Güney Batı Kürdistan'da yaşayan Kürtler de mahalle, il meclislerine, oradan demokratik toplum kongrelerine kadar her alanda kendini tabandan başlayarak örgütlemeli ve yönetmelidir. Kendi siyasal araçlarını oluşturarak devlet olmayan yönetimlerini kurmalıdır. Bu parçada da PYD (Demokratik Birlik Partisi) Türkiye'deki siyasi partinin rolünü oynamaktadır.

Suriye ile geliştirilecek Demokratik Özerklik ilişkisi her şeyden önce Kürt kimliğinin ve kültürünün kabulüyle sağlanabilir. Anadilde eğitim, kültürünü geliştirme ve yaşama önünde engel olunmaması, basın yayın, kendi renklerini ve sembollerini kullanma gibi konuların kabulüyle sağlanabilir. Bunların yanında Kürtlerin kendi örgütlenme sistemini kabul edip gelişmesi önünde engel olmamasıyla sağlanabilir. Kürtlerin oluşturacağı meclisler kabul edilmelidir. Yine Kürdistan kavramının kabulü de diğer önemli bir faktördür.

çeneğine saygı gösterilmeli ve bu kabul edilmelidir. Bu çözüm Türkiye'de olduğu gibi ortak coğrafyada çoklu yönetimi ifade eder. İran'ın mevcut eyalet tarzı buna zemin sunmaktadır. Bu mevcut yönetimin içeriğinin halkçı değerlerle doldurulması gerekmektedir. Tüm farklılıklar kendi kültürlerini yaşama, kendi örgütlenmelerini ortaya çıkarmalı, kendi sembollerini kullanmalı ve kendilerini kendileri yönetmelidirler. Tüm bu haklar anayasal güvence altına alınmalıdır.

Suriye ve Demokratik Özerklik:

Yukarıda hem İran hem de Türkiye'ye ilişkin belirttiğimiz genel çerçeveye Suriye açısından da geçerli olmaktadır. Suriye uzunca bir süre Önderliğin üstlendiği bir alan olmuştur. Bundan dolayı aydınlanmış bir halk gerçeği vardır. Fiiliyatta bu durum olmakla beraber yasal anlamda Kürt halkının varlığı ve hakları tanınmış olmaktan uzaktır. Kürt kimliği tanınmamakta, Kürtlerin siyasal yaşama katılımları engellenmektedir.

Suriye parçası (Güneybatı Kürdistan) da kendi örgütlenme sistemi olan kongre rejimini burada inşa etmelidir. Konfederasyonun bir parçasını da bu kongre oluşturacaktır. Güney Batı Kürdistan'da yaşayan Kürtler de mahalle, il meclislerine, oradan demokratik toplum kongrelerine kadar her alanda kendini tabandan başlayarak örgütlemeli ve yönetmelidir. Kendi siyasal araçlarını oluşturarak devlet olmayan yönetimlerini kurmalıdır. Bu parçada da PYD (Demokratik Birlik Partisi) Türkiye'deki siyasi partinin rolünü oynamaktadır.

Suriye ile geliştirilecek Demokratik Özerklik ilişkisi her şeyden önce Kürt kimliğinin ve kültürünün kabulüyle sağlanabilir. Anadilde eğitim, kültürünü geliştirme ve yaşama önünde engel olunmaması, basın yayın, kendi renklerini ve sembollerini kullanma gibi konuların kabulüyle sağlanabilir. Bunların yanında Kürtlerin kendi örgütlenme sistemini kabul edip gelişmesi önünde engel olmamasıyla sağlanabilir. Kürtlerin oluşturacağı meclisler kabul edilmelidir. Yine Kürdistan kavramının kabulü de diğer önemli bir faktördür.

Irak'ta Demokratik Özerklik:

ABD'nin Irak işgali sonrası Kürt sorunu farklı bir mecraaya sürüklenmiştir. Bugün Irak tüm dünya devletlerinin yoğunlaştığı bir alan haline gelmiştir. Kürt federe oluşumu Kürt sorununa yaklaşımda farklı bir aşama olarak ortaya çıkmaktadır. Kürt sorununda demokratik bir çözümün ortaya çıkması için ilk

“Demokratik Ortadoğu Konfederasyonu çözümü hem küresel devletçiliğin işgaline karşı bir mücadeleyi içermekte hem de Kürt halkının demokratik ulusal birlik sorununa bir çözüm olmaktadır. Kürtlerin her dört devletle kuracağı Demokratik Özerklik ilişkisiyle bu dört parça birleştirilebilir. Kürt sorununun çözümü Ortadoğu sorununun çözümüne, Ortadoğu sorununun çözümü de Kürt sorununun çözümüne bağlıdır”

önce bu Kürt oluşumunun demokrasiye duyarlı hale getirilmesi gerekmektedir. Bu federe oluşum tek parçayı esas almakta ve Kürt halkının çıkarlarını esas almamaktadır. İşbirlikçi bir çizgi olup tamamen dış güçlerin bölgedeki uzantısı rolündedir. Bu durum aşılardan, özgüç ve halka dayalı bir oluşuma kendini evirmeden bu federe oluşum halkçı olamaz. Çözümün gelişmesi için mücadele edilmesi gereken diğer güç, ABD öncülüklü küresel devletçilik olmaktadır. Buna Avrupa ve Rusya gibi güçler de dahildir. Bir diğer güç ise ulus devletçi yapıdır. Ulus devletçi yapı içinde Irak, dışta da İran ve Türkiye olmaktadır. Irak'ta Kürt sorununun demokratik olarak çözüme kavuşması için bu güçlerle mücadele edilmelidir.

Kürt halkının Irak'taki çözümü de devletsiz olan halk yönetimidir. Bu parçada da Kürtler kendi kongre sistemlerini ve meclislerini oluştururlar. Kendilerini yönetmeyi esas alırlar. Demokratik Özerklik çözümü de Kürt halkının oluşturacağı bu yapının hem küresel devletçi güçlerce, hem bölge ulus devletlerine ve hem de Kürt federe yönetimine tanınmasıyla ortaya çıkabilir. Kürtlerin kimliğinin, kültürünün, anadilinin her alanda kullanılmasıyla siyasal kurumlarının tanınmasıyla Demokratik Özerklik yaşam bulabilir.

Coğrafi olarak Irak'ta oluşacak çözüm konfederasyon tarzında olabilir. Federasyon çözümü sıkça dile gelmektedir. Güney Irak'ta Şiiler, Orta'da Sünniler, Kuzey Irak'ta da (Güney Kürdistan) Kürtler tarzında düşünülmektedir. Daha önceki konularda belirttiğimiz gibi farklılıklar tanıdıktan sonra idari yapılar sorun olmamaktadır.

Demokratik Ortadoğu Konfederasyonu:

Demokratik Ortadoğu Konfederasyonu çözümü hem küresel devletçiliğin işgaline karşı bir mücadeleyi içermekte hem de Kürt halkının demokratik ulusal birlik sorununa bir çözüm olmaktadır. Kürtlerin her dört devletle kuracağı Demokratik Özerklik ilişkisi temelinde bu dört parça birleştirilebilir. Bu birleştirme Kürdistan Demokratik Toplum Konfederasyonu'nun ortaya çıkardığı

gibi Demokratik Ortadoğu Konfederasyonu'nun çekirdeğini oluşturur. Her ülke ve devletle “Demokratik Ülke Özgür Anayurt”, Ortadoğu açısından da “Demokratik Ortadoğu Özgür Anayurt” temel sloganlarımız olmaktadır. Kürt sorununun çözümü Ortadoğu sorununun çözümüne, Ortadoğu sorununun çözümü de Kürt sorununun çözümüne bağlıdır.

Demokratik Ortadoğu Konfederasyonu bölgede yaşayan tüm halkların bir araya gelerek oluşturacakları bir çözümdür. Halkların devletçi olmayan yönetimdir. Demokratik Konfederasyonun bölgesel modelidir. Küresel devletçi sistemin bölgeye ve dünyaya dayattığı devletçi çözüme karşı oluşturulmuş halkların çözüm seçeneğidir.

Devletçi modeller

Üniter devlet yapılanmaları, daha çok tek bir ulusa, tek bir egemenlik biçimine dayanırlar. Yasama, yürütme ve yargı organları tektir. Üniter devletler aslında egemen ulusun kimliğine dayalı, devletin kendini tanımladığı ulusal kimlik üzerinde yükselir. Bu devletlerin bazılarında özerk bölgeler bulunsa da bunlar söz konusu devletin üniterliğini değiştirmez. Çünkü bunların özerklikleri egemen ulusun devletin temel yasama organı olan meclisler tarafından, yasalarla belirlenir ve bu meclisler tarafından değişikliğe uğratılır. Özerk yapılanmaların olduğu devletler, ademi merkezîyetçi üniter devletlerdir.

Devlet toplulukları:

Federasyon ve konfederasyonlar: Üniter-merkezîyetçi devlet yapılanmalarının yetersiz kaldığı zaman ve mekanlarda sistem, çeşitli birlik ve topluluklar yaratarak sürekliliğini sağlar. Devletli sistemin mevcut birlik, topluluk yapılanmaları federasyon, konfederasyon biçimindedir.

Federal sistem, büyük (federal) devletlerle, küçük (federe) devletlerin sağladığı avantajları bir araya getiren bir görüntüde olup, özünde büyük devletlerin avantajlarının bir pota içinde eritildiği yapıdır.

Federalizmde önemli olan diğer bir husus, federal ve federe devlet arasındaki iktidar bölüşümünün anayasa ile yapılmış olmasıdır. Bu haliyle, iktidar bölüşümünde herhangi bir değişiklik kanunlarla değil anayasa üzerinde yapılacak düzenlemelerle mümkün olur. Anayasal düzenlemelerle oluşturulan federal birlik bağlayıcıdır. Federal hükümete verilen yetki ve sorumlulukların kapsamı anayasa düzenlemeleriyle değiştirilebilir. Federe ünitelerin de yasama, yürütme, yargı organları vardır. Merkezî federal organlarla yerel federe organlar aralarında yetki paylaşımına giderler, yetki paylaşımı ise anayasa ile yapılır. Değişikliklerin ortaklaşa yapılması gerekir, ne tek başına federal organlar ne de federe organlar tarafından yapılabilir.

Federal sistemin yapılanma ve organların işleyişinden de görebildiğimiz gibi, merkezî yön daha güçlüdür. Mahalli hükümetler özerkliklerini, yalnız bazı konularda koruyabilirler. Çatı örgütü olan federal devlet, ortak çıkar problemleri, dış politika, askeri kuvvetler, iktisadi ve mali organlarla ilgilenmeden sorumludur. Federal devlet tek bir devletin bazı özelliklerine sa-

hiptir. Federal devlet üye devletlere kararlarını kabul ettirebilir.

Federasyona göre daha demokratik bir birlik biçimi olan konfederasyon, merkezî hükümetin mahalli hükümetlere dayandığı biçimdir. Konfederasyon, federasyon gibi kimliği olan bir devlet değildir. Örneğin bugünkü AB konfederasyon niteliğinde olduğundan bir devlet olarak görülmez. Ancak Almanya federasyon da olsa devlettir.

Konfederasyon kavramı, günümüzde çok kullanılan biçimiyle egemen devletlerden oluşan ve federal devletten daha gevşek ilişkilere dayanan devlet birlikleridir. Devlet birlikleri yanında, askeri ve ekonomik temelde kurulan ve konfederasyon olarak tanımlanacak örgütler de vardır. Dünya Ticaret Örgütü, NATO, Avrupa Birliği bunlara örnektir.

Konfederasyonlarda kimlikler öne çıkar. Konfederasyonlarda üye ülkelerin kimliği ve organları esastır. Birimler ve kurumlar sorunlarının tümünü kendi devletleri içinde çözerler. Sadece konsensüsle kararlaştırılmış konularda konfederasyonun yetkileri vardır, bunlar sınırlı yetkililerdir. Esas yetkiler ve tasarruflar üye devletlere aittir, üye devletleri zorlayan bir yaptırım gücü yoktur. Üye devletler bağımsız devlet niteliğini korurlar, iç ve dış politika bakımından iradelerini devretme söz konusu değildir.

Federal devletler anayasa ile kurulurken, konfederasyonlar uluslararası anlaşmayla kurulur. Federal devletlerde federe devletçiklerin ayrılma hakkı yoktur ya da bu hak çok zorlaştırılmıştır. Konfederasyon sistemlerinde, her bir üye devlet anayasasını değiştirmeden bir kanun yaparak üye olurken, egemenliklerin korunması, kararların zorunluluk olması için, tüm kararlar ittifakla alınır.

Uzlaşmazlıklarda da son karar üye devlete aittir. Üye devlet istediği zaman konfederasyondan serbestçe ayrılabilir. Merkezî güç olan federasyon her türlü dış ilişkisinde serbest ve bu konuda esas irade olurken, konfederasyonun dış ilişkilerde yetkileri sınırlı, yerelin yetkileri daha geniş olup, merkezî iktidarın yetkileri sınırlandırılmış ve iç sorunlarla nadiren ilgilidir.

Kültürel özerklik çözümü de ele alınabilecek bir diğer modeldir. Burada esas olan toplumların kültürel olarak serbest yaşamasıdır. İlk bakıldığında özgürlükçü bir yaklaşım olarak görülse de özünde farklıdır. Kültür bir toplumun önemli bileşenlerinden biridir. Fakat her şey değildir. Bir toplum sadece dili ve kültürüyle var olamaz. Bunların yanında siyasal araçlarını ve yaşam sistemini de açığa çıkarmalıdır. Siyasetten bağımsız bir kültürel gerçeklik olamaz. Siyaset toplumların ortaya çıkışlarıyla var olur. İfade ettiğimiz siyaset devletçi olmayan siyasettir. Toplumlar kendilerini örgütleme ve yönetim haklarına sahip olmadıkları müddetçe bir yanları hep eksik kalır. Onun için sadece kültürel olarak varlığını sürdürmek bir toplumun özgür yaşaması için yetmemektedir. Siyasal yanını dışarıda bırakmak demek, varolan siyasal yapıya tabi olmak demektir. Bu siyasal yapı da devlettir. Hem devletçi yapıya tabi olup hem de kültürel olarak özgür olmak gerçekçi değildir. Onun için tek başına kültürel özerklik çözümü de devlete hizmet eden bir çözümdür.

KCK Önderi Abdullah Öcalan:

Provokasyonlara karşı tedbirli olun

Sağlığımla ilgili bilinen şeyler devam ediyor, değişen bir şey yok, durum aynı. Yukarıdan, yüksek olan pencereden gelen hava akımı aşağıya doğru basınç uyguluyor, nefessiz bırakıyor, baskı var, boğuyor. Nefes almakta zorlanıyorum, ancak dayanıyoruz. Ne kadar dayanabilirim bilmiyorum. Bu nefessizlik durumundan öteye, üzerime yüklenen siyasi sorumluluk, baskı beni daha çok zorluyor. İki taraf da hem PKK hem devlet burada bana yükleniyor. Ben iki hafta daha bu sorumluluğu taşıyabilirim, tabii gelişmelere bağlı. Gelişme olursa rolümü oynarım, ama Başbakan Erdoğan'ın son dönemdeki çıkışlarına baktığımda hayrete düşüyorum, Kılıçdaroğlu'ndan bile geri konuşuyor. Bir taraftan görüşüyorlar, diğer taraftan niye böyle yapıyorlar, milliyetçi söylemler geliştiriyorlar, milliyetçiliği körüklüyorlar? Tamam milliyetçi oyları hedeflediğinden yapıyor olabilir ancak böyle yapmamaları gerekiyor, bu yaklaşım herkese kaybettiriyor. Böyle kısa vadeli hesaplarla sorunu nasıl çözecek! Bu son konulara ilişkin açıklamalarına bakıyorum, oldukça hayrete düşüyorum. Böyle ucuz yaklaşımlarla çözüm gelişmez, milliyetçi söylemlerle olmaz.

Boycot fikrini sadece benimsemek ve buna destek yetmez, boycot daha aktifleştirilmeli ve derinleştirilmelidir.

Demokratik Özerklik tartışılırken Batıdaki Kürtleri de elbette hesaba katıyoruz, onları düşünüyoruz. Tabii bu Demokratik Özerklik tartışmaları yanlış yapıyor. Çok yanlış boyutlarda ele alınıyor. Bizim ortaya koyduğumuz Demokratik Özerklik projesi, etnisiteye ve coğrafi sınırlara dayanmıyor. Bizim Demokratik Özerklik anlayışımızda tek etnisite anlayışı, tek coğrafya anlayışı yok. Bu konulara Özgürlük Sosyolojisi adlı savunmamda oldukça ayrıntılı olarak değinmiştim. Alıp okunabilir, incelenabilir. Bizim anlayışımız Kürtlük anlayışı değildir, bizde tek başına Kürtlük anlayışı yoktur. Sadece bu anlayışla hareket etmiyoruz. Bizim ortaya koyduğumuz Demokratik Özerklik modeli tek başına Kürtlüğe, Türklüğe, Araplığa dayanmıyor. Demokrasiye dayanıyor. Örneğin Hatay'da da, Adana'da da bir Demokratik Özerklik kurulabilir. Orada Araplar kendilerini ağırlıklı ifade ederler.

Dört yüz yıllık ulus devlet deneyimini sorguluyoruz

Bizim Demokratik Özerklik anlayışımız tek bir inanca da dayanmıyor. Halklara dayanıyor, hatta tek başına halklar diye ifade etmem de eksik kalır, değişik toplumsal tabakalara, toplumsal sınıflara, toplumsal kesimlere dayanır. Bahsettiğimiz Demokratik Özerklik sadece Kürdistan'a ilişkin değil, Ege, Karadeniz, Orta Anadolu'ya da ilişkindir. Burada önemli olan kapitalist moderniteyle ortaya çıkan ulus-devlet anlayışının sorgulanması ve aşılmasıdır. Tartışmalar bunun üzerinden gelişmelidir.

Biz kapitalist moderniteyle ortaya çıkan dört yüz yıllık ulus devlet deneyimini sorguluyoruz. Ulus devlet modelinin halklara, toplumsal sınıflara, toplumsal tabakalara, toplumsal ke-

simlere dar geldiğini, yetmediğini görmek zorundayız. Nitekim Avrupa bile bu konuları tartışmaya ve aşmaya başladı. Ulus devlet merkezli kapitalist anlayış aşılmalı zorundadır. Sosyolog Weber'in benim de katıldığım "Demir Kafes Teorisi" var. Bu teoriye göre ulus devlet, toplumu boynundan demir kafese alıyor ve kendine tutsak ediyor. Toplum bu demir kafesin içinde esir ediliyor. Ulus devletin toplum üzerindeki tahribatı bu teoriyle izah edilebilir. Ulus-devletin kurduğu bu kafes topluma dar geliyor. Bizim de yapmaya çalıştığımız ulus devletin bu tahribatlarını gidermektir. Türkiye'de de mevcut ulus-devlet anlayışı sorunları çözmekten

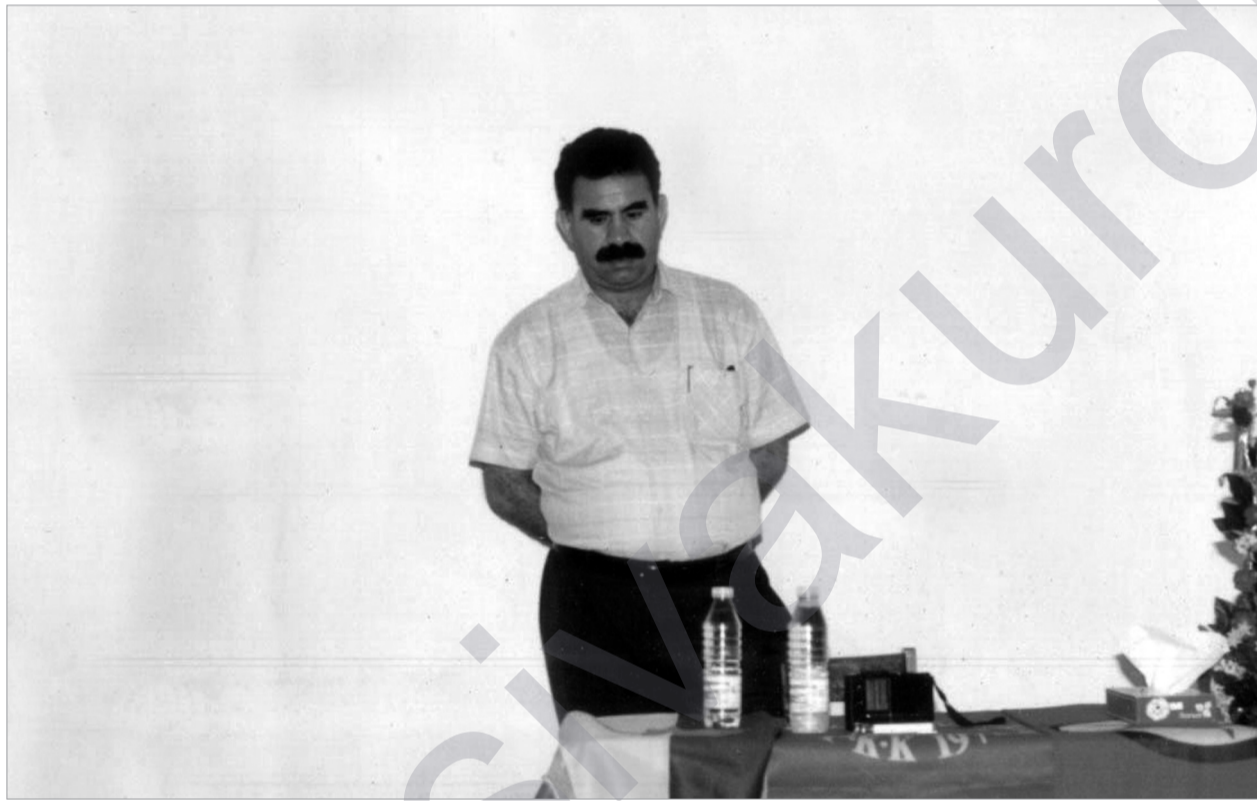
sınırlı bazı yetkiler olacaktır. Toplum, merkezi devleti sınırlandırarak kendi yetkileriyle kendini yönetecektir. Önemli olan devletin sınırlandırılmasıdır. Ben buna merkezin yetkilerini topluma devretmek diyorum. Burada sadece halk da demiyorum, toplum diyorum. Bahsettiğim gibi Kürtler sadece Türkiye'de bunun öncülüğünü yapıyorlar. Bu proje Türkiye ile de sınırlı değildir. Irak için de Ortadoğu için de geçerlidir. Burada da uygulanır, gelişir. Bu gelişmeler birbirlerini besler, birbirlerinden haberdar bir şekilde gelişir. Ben ulus devleti hemen ortadan kaldıracamız demiyorum, fakat ulus devleti olduğu gibi de kabul edemeyiz. Ulus devlet belki hemen

KCK'nin bu ateşkes sürecinden sonra Demokratik Özerklik ilan etme olasılığı var. İlan edilecek Demokratik Özerklik Türkiye'nin cumhuriyet tarihine de bir eleştiri olacaktır. Demokratik Özerklik ilanı 1919-22'nin güncellenmesi olacaktır. Biliniyor ki o yıllarda Erzurum'daki Kongre'ye, delegeliği düşen Bitlis delegesinin yerine Mustafa Kemal, Bitlis delegesi olarak yani Kürt delegesi olarak katılıyor. İşte biz bu tarihin güncellenmesini istiyoruz. Niye güncellenmesi gerektiğini söylüyorum, bu yıllar arasında Demokratik Özerklik tarihsel kökleri var. Bir de 1925'teki kırılmanın, provokasyonun, komplonun, ilişkilerdeki bozulmanın iyi anlaşılması gerekir.

şey netleşir. Referandum sonrası 12-20 Eylül arası bazı şeyler daha çok netleşir. Ben de halkımıza bu tarihe kadar bekleyin diyeceğim. Eğer bu tarihe kadar bir gelişme olmazsa ben sorumluluk almayacağım. Ve KCK alacağı kararlara göre kendi sorumluluğunu üstlenmelidir. Eğer belirli adımlar Hükümet tarafından atılırsa o zaman rolümü oynamaya çalışacağım. Benimle yapılan görüşmeleri, biraz da ilk buraya getirildiğim dönemdeki görüşmelere benzetiyorum. Buraya ilk getirildiğim dönemler askeri heyet, bir süre benimle diyaloga geçti, bir süre görüştüler ardından görüşmeler aniden kesildi. Ve bir daha uzun süre görüşme olmadı, buna bir anlam veremedim. Şimdi de benzer bir durum yaşanabilir. Ve bunun ardından topyekün bir saldırı olabilir, bunlar ihtimal dahilinde olabilecek şeylerdir. Son genelkurmay başkanının 17 Ekim süresinin uzatılmasını istemesi de bunun işareti olabilir. Diyalog ve görüşme olmazsa kapsamlı bir yönelim olursa benim burada yapabilecek bir şeyim kalmaz. Görüşmeler devam ederse ben burada aklıma, mantığımı kullanarak rol alabilirim. Kamuoyuyla da yaptığım bu görüşmeleri açıkça paylaşırım, bütün gelişmelerden de kamuoyunu bilgilendiririm.

Bütün bunların yanında siyasi partilerin polemiklerine, ağız dalaşlarına baktığımda oldukça ucuz, dar, çıkarıcı yaklaşımlar görüyorum. Türkiye'deki bu partiler devleti içinden çürütmüşler, yozlaştırmışlardır. Belki devlet değiller ancak devlete zararları büyüktür. Burada ilan ediyorum, bu partiler devletin içini oymuşlar, devletin devletliği de kalmamış. Ben bunlara "politik parti oligarşisi" diyorum. Türkiye'deki bu siyasi partiler ülkeyi bir kaosa sürüklüyorlar. İktidar olamazsa bile oligarşik egemenlikleri her zaman mevcuttur. Bu siyasi parti oligarşisi gerçeğini iyi görmek gerekir. AKP de bu oligarşinin bir parçası durumundadır. AKP öyle dile getirildiği gibi, söylendiği gibi çetelerin, statükoculuğun üzerine gitmiyor. Tam tersi AKP, Ergekon gibi oluşumlarla pazarlık yaparak, tavizler koparıp, tavizler vererek kendi varlığını sürdürüyor. Teslim olmuşlardır. Varlığını bu teslimiyete dayandırarak sorunların köklü çözümünü gerçekleştirme şansını yitiriyor. Erdoğan'ın kullandığı dile bakıyorsunuz, çok ucuz. Ancak Kürt sorununun çözümü için sayın başbakanın, sayın cumhurbaşkanının daha aktif rol almaları gerekiyor. Bu konuda bütün tarafları üzerlerine düşen sorumluluğu gerçekleştirmeye çağırıyorum. Devlet de, hükümet de, başbakan da kendi sorumluluklarını yerine getirmek zorundadır. Son olarak tekrar ediyorum. Cumhurbaşkanı "inisiyatifimi kullanacağım" diyor. Cumhurbaşkanı'na buradan sesleniyorum. İnisiyatifini kullansın. Sorumluluk alabilir, devreye girebilir.

Bütün bu gelişmeler gösteriyor ki AKP, diktatörlüğe doğru gidiyor. Türkiye'de İttihat ve Terakki'den bu yana yüz yıllık bir çete kültürü var. İktidarda olmasalar da iktidar adına cinayetler, katliamlar işliyorlar. Ben bunlara "örtülü, gizli soykırım çeteleri" diyorum. İttihat ve Terakki'den bugüne kadar gelen gelenek "örtülü gizli soykırım rejimi'dir. Gelirken de emin olmak için tekrar bir

"Demokratik Özerklik'te devlet karşıtlığı yoktur. Kürtler, güvenliğinden spora kadar tüm alanlarında devlete ihtiyaç duymadan kendi toplumsal örgütlülüklerini geliştirmeliler. Sosyal, ekonomik, kültürel örgütlenmelerini gerçekleştirmelidirler. Kendi iç güvenliklerini sağlamalıdır. Bunun için devletin bunları kabul etmesini beklememelidirler. Burada demokratik siyasi seferberlikten bahsediyorum"

ziyade sorunun kaynağını teşkil etmektedir. Bu sistem Ortadoğu ve Türkiye toplum gerçekliğine aykırıdır, aşılmalı zorundadır. Türkiye mevcut haliyle hiçbir kesime cevap olamamaktadır, hiçbir kesimi tatmin edememektedir. Türkiye'de varolan bu ulus devlet anlayışı, her taraftan yontulmaya başlanmıştır. Böyle bir süreç başladı Türkiye'de. Her kesim bir köşeden bu ulus devleti yontmaya çalışıyor. Burada biz Kürtlere düşen görev belki de bu konularda öncülük etmektir. Biz Demokratik Özerklik projesini kendimizle sınırlandırmıyoruz. Salt Kürtlük etnisitesine dayandırmıyoruz. Kürtler bugün bunun öncülüğünü yapabilir, ancak bu Demokratik Özerklik anlayışı bütün Türkiye'yi kapsayan bir projedir. Burada görülmesi gereken ulus devlet anlayışıyla Türkiye'nin yönetilemeyeceğidir. Demokratik Özerklik, ulus devlet karşısında en doğru, uygulanabilir bir seçenektir. Sadece Kürtler için değil her yerde, Türkiye'de, Ortadoğu'da uygulanabilir bir seçenektir.

Demokratik Özerklik yönetiminde önemli olan toplumun yönetim iradesidir. Toplum devletin belli yetkilerini ele geçirip kendi yönetim anlayışını geliştirir. Devletin elinde kalan yetkiler

aşılabilir, bunun farkındayız, ancak ulus devletle yetinmeyeceğiz. Ulus devleti idare etmeye de niyetimiz yok.

Türkiye'de de yaratılmaya çalışılan 'tek ulus' inşasıdır. Cumhuriyet tarihinde yaratılmak istenen ulus kimliği Türklük kimliğidir. Hatta ben buna daha önce "Türk olmayan Türkçü ideoloji" demiştim, böyle tanımlamıştım. Burada yanlış anlaşılmasın daha önce de dile getirmiştim, Yahudi düşmanlığı, antisemitizm yapmıyorum, ancak tarihsel bir gerçeklik olarak 'Türk olmayan Türkçü ideoloji'de Yahudilerin rol aldığını söylemek zorundayım. Ben daha önceleri buna "Anadolu Siyonizmi" de demiştim. Yahudiler bu Türkçü ideolojiyi geliştirerek Türkiye'de ulus devleti inşa ettiler. Türkiye'deki ulus devletin temelinde bu ideoloji vardır. Bu faşist-Türkçü anlayış biliniyor, İttihat ve Terakki'de de ifadesini bulur. Bir ulus inşa etme adına bütün farklı dil ve kültürler, kimlikler ve inançlar tekipleştirilmeye çalışılmıştır. Bu İttihat ve Terakki faşizmi Hitler faşizmine bile fikir babalığı yapmış, Hitler faşizmini cesaretlendirmiştir. Biz Demokratik Özerklik derken bu tarihsel haksızlığa vurgu yapıyoruz: "Cumhuriyetin kuruluşunda varsınız, ama içinde yoksunuz" haksızlığıdır bu.

Demokratik siyasi seferberlik başlatılmalıdır

Demokratik Özerklik'te devlet karşıtlığı yoktur. Kürtler, güvenliğinden spora kadar tüm alanlarında devlete ihtiyaç duymadan kendi toplumsal örgütlülüklerini geliştirmeliler. Sosyal, ekonomik, kültürel örgütlenmelerini gerçekleştirmelidirler. Kendi iç güvenliklerini sağlamalıdır. Bunun için devletin bunları kabul etmesini beklememelidirler. BDP de siyasi mücadelesini geliştirebilir. Burada demokratik siyasi seferberlikten bahsediyorum.

Demokratik Özerklik ile birlikte Kürtler ulus olma hakkını, tarihsel haklarını, diğer kimlikler de kendi demokratik haklarını, azınlık haklarını elde ederler. Kürtler sosyal, siyasal, kültürel konularını gereği Demokratik Özerliğe en yakın toplumsal kesimdir. Kürtler bu özelliğiyle Demokratik Özerlik'in ve Türkiye demokrasisinin öncülüğünü yapabilirler. Kürtlerin Demokratik Özerliği, kademe kademe Türkiye'nin her tarafına yayılabilir. Sadece Kürtlere ait bir proje değil. Aslında İlker Başbuğ'un korktuğu, tehlike olarak gördüğü husus budur.

Önümüzdeki bu son iki hafta oldukça önemli. 15-20 Eylül'de birçok

değiliz. Parlamentodan ziyade Kürdistan Ulusal Konseyi olarak da isimlendirilip değerlendirilebilir. Önemli olan bunun, bütün Kürtlerin ortak karar alabilecekleri bir mekanizmanın olmasıdır. FKÖ örneğine bakılabilir, kısmen benziyor. Bunun bir de icra ve yürütmesi olmalıdır, ikinci önerim budur. Burada alınacak kararları pratik hayata geçirecek organ olacaktır. Üçüncüsü ortak bir öz savunma gücünün oluşturulmasıdır. Bu da çok önemlidir. Bu, Kürtlerin güvenliğiyle direkt ilgili bir durumdur. Kürt halkının güvenliği garantiye alınmadan kimse barıştan söz etmesin, silah bırakmaktan bahsetmesin. Halkın güvenlik meselesi halledilmeden bundan sonra hiçbir şey olamaz. Kürtler bir soykırım tehlikesi ile karşı karşıyalar. Fırsatını bulsalar bu katliamları yapmaktan çekinmeyecek güçler var. Kendi varlığını korumak için öz savunma şarttır. Kürtler de kendilerini korumak zorundadır. Bunu sadece gerilla ile HPG ile sınırlı anlamamak lazım, bu nedenle öz savunma olmazsa olmaz diyoruz. Herkes bundan sorumludur, bireyler de kendi savunmalarını kendileri sağlamalıdır, halk da kendi tedbirlerini almalıdır. Hatta bu güvenlik meselesi, Kürtlerin güvenliği sağlanmadan artık halkımız çocuklarını askere gönderirken birkez daha düşünmelidir, askere gönderdiği gençlerini bir de bu açıdan değerlendirmelidir.

Amed'de bu halk adına konuştuğunu söyleyen tüccarlara, iş örgütlerine de şu hatırlatılmalıdır; bu halkın güvenliği sağlanmadan barıştan söz etmek ne kadar samimidir. Bunlar görmüyorlar mı bu soykırım tehlikesini, böyle konuşabiliyorlar. Bu tavrı protesto ediyorum. Taraf çevresini, Orhan Miroğlu, Yasemin Çongar'ı esefle karşılıyorum. Bunlar bizim yıllardır barış için yaptığımız görüşmeleri, yaptığımız fedakarlıkları görmezden geliyor, bize haksızlık ediyorlar. Taraf çevresinin "Kürt burjuvazisi" diyerek öne çıkarmak istediği, sözde barışçı çözüm isteyen, seslerinin kısıtlanmak istendiğini söylediği bu grupların Kürtlükle bir alakası kalmamıştır. Bunlar Kürtlüklerini ne kadar inkar ederlerse bu sistem içinde o kadar çok rant elde ediyorlar, bu sistem içinde o kadar yükseliyorlar! Halk açlık yoksulluk içinde perişan olurken bunlar en lüks şekilde yaşıyorlar! Bunlar Kürtleri de, Amed'i de temsil edemezler. Amed halkı bunları kabul etmez, asla temsilcileri olarak da kabul etmez. Bunlar şimdi hep birden Kürtler adına konuştuklarını söylüyorlar! Oysa ki ne kadar çok ihanet ederlerse o kadar çok sistemden çıkar elde ediyorlar. Kürtler bunları iyi tanımalıdır.

Kültürel soykırım çok tehlikelidir

Daha önce de söyledim, bu soykırım sadece fiziksel soykırımla sınırlı değildir. Kültürel, ekonomik, her alanda soykırım zaten uygulanıyor. Düşünsenize bir anadilimizi bile özgürce öğrenip, kullanamıyoruz. Bu en doğal hak. BM'nin sözleşmelerinde de anadilin yasaklanması, baskı altına alınması, serbestçe kullanılmaması kültürel soykırım olarak nitelendiriliyor. Türkiye'nin taraf olduğu Avrupa Sözleşmeleri de bu hakları güvence altına almaktadır. Varolan yasaklara da çok takılmamak, aşmak için çaba göstermek gerekir. Buna annemle olan ilişkim iyi bir örnektir. Ben daha yedi yaşında okula başladığımda baktım ki kendi anadilinden farklı bir dili öğrenmek zorunda bırakılıyor. Bir çocuk olarak korktum, yabancı bir

dili nasıl öğreneceğim diye düşündüm. Bu benim çok zoruma gitti. Bu konu yüzünden anneme kin besledim, onunla tartıştım ve o çocuk zihniyetimle annemin beni bu kültürel soykırımdan kurtarmasını bekledim ve bunu yapamadığı için –ne yapabiliirdi ki zaten– onunla çok tartıştım ve tepki gösterdim. Ve düşünebiliyor musunuz evden çıktıkdan sonra ve annem ölünceye kadar birkez bile telefonda onunla konuşmadım. O kadar buna isyanım büyüktü ki, ölüm döşeğindeyken bile annemi aramadım. Bunun acısını hala yaşıyorum. Tartışmalarında anneme "tavuklar bile kendi yavrularıyla kendi anlayacağı dilden konuşuyor, anlaşıyor, yavrularını tehlikelere karşı koruyor, sen bunu neden yapamıyorsun" diyordum. İşte benim meselem, Apo'yu ortaya çıkaran gerçeklik budur. Bu anadil meselesi, ekme kadar su kadar önemlidir. Anadilini öğrenemezsen, eğitimi yapamazsan sağlıklı düşünemezsin, üretmezsin, adeta beyin ölümünü yaşamış oluyorsun. Kürt aydınının yaşadığı sorunların temelinde bu vardır. Bu nedenle yeterince güçlü, nitelikli Kürt aydını yetişemiyor! Annemle başlattığım -aslında o zavallı kadının da yapabilecek çok fazla bir şeyi yoktu- isyanımı, sisteme karşı devam ettirdim. İşte bu yüzden de buradayım. Yurtsever ailelerimiz, mutlaka ne olursa olsun kendi çocuklarına anadillerini öğretmelidir. Bu bizim mücadelemizin en önemli boyutudur. Bütün yasaklara rağmen, yasakları aşarak bunu yapılmalıdır. DTK de kendini bu konuda sorumlu görmelidir, mahallelerde kendi anadilini öğretecek yöntemler, kurumlar geliştirmelidir. Aileler de evlerini birer anadilini geliştirdikleri eğitim okullarına dönüştürmelidir. Bu konudaki hassasiyetim biliniyor. Bu anadil meselesinin önemini iyi anlamalıyız. Ben işte bu acı yüzünden, bunu bildiğim için evliliğe de karşıyım, ciddi eleştirilerim var. Çocuk yapılmasına da karşıyım demeyeyim de çocuk sahibi olanların sorumluluğunu da bilmesi gerekiyor. Önemli olan çocuğun, doğduğu günden bugüne içinden geçtiği sürecin anlamını kavrayabilmesi, kendi ana dilini ve kültürünü özümseyerek kültürel soykırıma karşı kendini koruyabilmesidir. İşte bu yüzden tüm bu evlilikleri ağır eleştiriyorum. Kadınlar belki alınabilirler, ama çocuklarımıza anadilimizi bile öğretmeyeceksek, bu sisteme teslim olacağız bütün bunların hiçbir anlamı olamaz. Bu konu bizim için en hayati bir konudur. Anadil ve kültürleri çocuklara büyürken özümsetilmelidir. Kültürel soykırım, başka soykırımlara benzemez, en tehlikelidir, fiziksel soykırımdan bile daha tehlikelidir, ama anlaşılıyor, insanı çürütüyor, insanlığından çıkarıyor, onursuz bir kişilik ortaya çıkarıyor. Hatta kültürel soykırım insanı öyle bir hale getiriyor ki bunun farkına vardığın zaman bile artık bir şey yapamayacak duruma gelmiş oluyor. Bu kültürel soykırım boğazımızdan boynumuzdan bir zincir, bir ip gibi bizi yakalamış, köleleştiriyor. Çocuklar boyunlarında bu zincirle büyüyorlar, aileler de bunu kırmaya çalışmayarak, buna katkı sunuyorlar. Bu, Türkçe'ye, Türkçe öğrenime karşı olduğum anlamına gelmiyor. Türkçe'yi de öğreniyoruz, ona bir itirazımız yok. Bu koşullarda Kürtçe'yi bir kenara bırakmak zorunda kaldım. Ama bütün bunlar mücadeleyi bıraktığımız anlamına gelmez.

Faşizm spora da bulaşmıştır. Futbolun faşizmle ilişkisi biliniyor. Bu Diyarbakırspor'un yönetiminde de ya-

şanıyor. Öyle fakirlik edebiyatı da falan yapıyorlar! Ama bu durum yeni değildir. Ta Büyükantı'nın Amed'de kolordu komutanı olduğu dönemde uygulamaya konan bir projedir. Erdoğan'ı da gördünüz işte Amed'de yanına Hakan Şükür'ü, birtakım Galatasaray'lı futbolcuları sahneye çıkardı. Bunlar hep bilinçli yapılan şeylerdir. Bu üç renk meselesinden bahsediliyor, Galatasaray sempatanlığımdan bahsediliyor, ama şu anda Galatasaray da Diyarbakırspor da özel harp politikalarına hizmet ediyor. İyi bakılmazsa bazı şeyler gözden kaçıyor. Mesela '90'lı yıllarda Diyarbakır'da Galatasaray ile Diyarbakırspor'un bir Türkiye Kupası maçı vardı. Diyarbakırspor taraftarları Galatasaray'ı sevdiği için alkışlıyorlardı. Galatasaraylı futbolculardan sadece yabancı kaleci olan Tafarel yüzünü seyircilere dönüp seyircilere el sallayıp onları selamlamıştı, diğer futbolcular taraftarlara yüzlerini bile dönmemişlerdi! Galatasaray ve Diyarbakırspor, bu politikaları alet olmaktan kurtulursa eğer, ikisine de sempati duyabiliyordum. Amed halkı da böyle bir Diyarbakırspor'u kabul etmez. Eğer Diyarbakırspor halka aitse o zaman tüm halka, herkese Diyarbakırspor'a üye olmanın yolu açılsın, bu şekilde demokratikleştirilsin. O zaman halk da Diyarbakırspor'a sahip çıkar, herkes elinden gelen katkıyı sunar. Aslında sporun kapitalizm tarafından nasıl kullanıldığını çok iyi biliyoruz. Ama bu halkın demokratik bir şekilde spor kulüpleri, dernekleri kurup geliştirmelerine engel değildir. Kürtler bütün kent, köy ve kasabalarda her türlü spor kulüplerini kurup, spor yapıp, sporlarını geliştirmeliler. Spor, ruh ve beden sağlığı açısından faydalıdır, tabii ki yapılmalıdır.

Geçenlerde bir imam öldürülmüştü. Şimdi burada AKP'nin yeni bir politikasının söz konusu olduğunun görülmesi gerektiğini düşünüyorum. Bu imamları kullanmak istiyorlar. Onlar vasıtasıyla halka propaganda yapıp halkı kandırmak istiyorlar. Geçmişteki Hizbullah uygulamasına benzer bir uygulama gibi. Halkımız bu oyunlara gelmemelidir. Kendisine yakın imamların olmadığı camilere gitmemeli, onlara itibar etmemeli, gerekiyorsa kendi evlerinde toplanıp kendi cemaatleriyle ibadetlerini yaparak böylesi politikaları boşa çıkarmalıdır. Sanırım bir iki gün önce bir imam daha öldürülmüş. Halktan biri, halkımızın melle dediği biri. O zaman bir karışıklık yaratmaya çalıştıkları iyice açığa çıkmış oluyor! Halkımız bu oyunlara karşı uyanık olmalıdır, bunlara karşı tedbirlerini al-

malıdır, bunları dışlamalıdır. Antipropagandalarına karşı her türlü önlemlerini almalıdır.

Daha önce de tartışmıştım, AKP ile ordu, Askeri Şura'da anlaşmışlardır. Ordu siyasette AKP'ye yol verecek, karışmayacak, AKP de ordunun Kürtlere yönelik her türlü operasyonlarına, Kürdistan'daki şiddetine göz yumacak. Hem de şimdiki genelkurmay başkanı Koşaner'in, Büyükantı ve Başbuğ'dan daha ileri bir anlaşma yaptığını düşünüyorum. Başbuğ ve Büyükantı'nın döneminde de hükümetle çelişkiler vardı, ama bu çelişkiler daha da asgariye inmiş görünüyor. Zaten sınırötesi operasyon için yeni genelkurmay başkanı talepte de bulunmuş! AKP de bu arada kendi yöntemleriyle Kürtleri kandırmaya devam edecek, işte örneğin bazı imamları devreye koyacak.

Son günlerde yaşanan gerilla kayıpları da çok üzücü. Bu eylemsizlik sürecinde bunların olması öfke uyandırıyor. Eylemsizlik süreci yanlış anlaşılmalıdır. Meşru savunma hakkı çerçevesinde her türlü savunma ve misilleme hakkının varlığı tartışılmazdır. Görülüyor işte, demokratik çözüm ve barış için biz elimizden geleni yapıyoruz, tüm fedakarlığı gösteriyoruz, ama sonuç ortada. Yine vurguluyorum 13-20 Eylül arası pek çok şey netleşir. Bu referandumdan sonra topyekün imha amaçlı operasyonlar, yönelmeler olabilir. Bunlar hesaba katılmalıdır. Ama kesinlikle Kürtler her saldırıya karşı kendilerini her şekilde savunmalı, cevap verebilmelidir. Eski tarzla olmaz. Daha önce de belirttim; pratik önderlik yapmam, koşullarım buna uygun değil. Bu nedenle herkes kendi kararlarını kendisi verecek ve uygulayacaktır. 20 Eylül'den sonra ben karışmayacağım, sorumluluk da bana ait değil, devlet de bunu böyle bilsin. Kürtler her konuda kendi kararlarını kendileri alıp, uygulansınlar. Uygulamayacakları kararları da almasınlar. Eğer Demokratik Özerklikli uygulayacaklarsa buna uygun bir yapılanma ve konulanma içine girmelidirler.

Devlete de, hükümete de son kez çağrı yapıyorum: Biz bu ülkede özgürce yaşamak istiyoruz, ayrılmak gibi bir talebimiz yok, defalarca söyledik. Haklı taleplerimizin kabul edilmesi gerekir. Aksi halde direnme hakkımızı da kullanmakta haklıyız.

Cezaevlerinde tutuklu ve hükümlülerin yaşadıkları sorunlar var. Ayrıca tüm cezaevlerinde toplam 50'ye yakın ağır hasta var, bunların çoğu kanser ve durumları kötü. Bu arkadaşlar için çok üzülüyorum, hepsine sabır diliyo-

rum, geçmiş olsun diyorum. Bu konuda herkesin üzerine düşeni yapması gerekiyor. BDP'liler, cumhurbaşkanı ve başbakan nezdinde bu konuda girişimlerde bulunmalıdır. Diğer koşulların kötü olmasına gelince; ne yazık ki bu sorunları hepimiz yaşıyoruz. Burada biz de aynı sorunlarla uğraşıyoruz. Hatta ben örneğin telefon ve televizyon hakkından da yararlanamıyorum. Arkadaşların hepsine söylediğim gibi sabır diliyorum. Hepsini sevgiyle selamlıyorum.

Hakkari özel hedef haline getiriliyor

Hakkari'deki patlamaya ilişkin başbakanın ilk saatlerde yaptığı açıklamalarda hızlı bir şekilde PKK'yi hedef göstermesi ilginç. Yine aynı şekilde genelkurmay başkanlığı da olaydan hemen sonra jet bir açıklamayla örgütü sorumlu tuttu. Nasıl böyle yapıyorlar, bunu nasıl göze alıyorlar, ne yapmaya çalışıyorlar? Burada söylemek istediğim bunun ağır siyasal sonuçlarıdır, bunun altından nasıl kalkacaklar? Daha sonra PKK'nin yapmadığı anlaşıldığında genelkurmay bunun siyasi sorumluluğunu nasıl taşıyacak, bunun altından nasıl kalkacak, kamuoyunu nasıl ikna edecek! Genelkurmay ve başbakanın böyle alelacele açıklama yapması ilginç! Ben bu olaya daha temkinli yaklaşıyorum, ihtimallere göre şartlı değerlendireceğim bu olayı. Bu patlamaya ilişkin şöyle düşünüyorum. Bu, PKK içerisinde sızmış JITEM-kontra tarzı bir ekibin işi de olabilir. Yine PKK içinde yönlendirilen başıboş bir grubun işi de olabilir, bunlar iyiniyetli olabilir, ancak kendileri durumdan vazife çıkarıp eylem yapmış olabilirler. Batman'da Salih Özdemirlerin olayı gibi olabilir de. Yine milislerin işi olabilir, köylü intikamcılığının bir sonucu olabilir. Köylü intikamcılığıyla kendilerince intikam almış olabilirler. Bakın ben ihtimaller üzerine konuşuyorum. Devlet içerisinde devletten kaynaklı bir olay da olabilir. Genelkurmay ya da hükümetin bilgisi dahilinde olmuş olabilir. Yine genelkurmay ve hükümetin bilgisi dahilinde olmayabilir, genelkurmay ve hükümetin bu olayları engellemeye gücü yetmemiş olabilir de. Her iki durum da oldukça vahimdir. Tehlikeli sonuçlar doğurur. Ben bu olayı duyduğumda şok oldum, şu andaki ruh halim kaos gibidir, anlamaya çalışıyorum.

Bu olay, Güçlükonak olayına benziyor. Sadece 2011 seçimleriyle sınırlı değildir, Kürtlerin imhasıyla ilgilidir. Eğer hükümet ve genelkurmay anlaşmışsa, bu, Kürtler için çok büyük

bir tehlikedir, bu bir soykırım prova-sıdır. Eğer böyleyse, bu, Hakkari'nin özel hedef seçilmesi demektir, Hakkari'nin, Şırnak'ın kuşatılmasıdır. Hakkari'nin özel hedef haline gelmesidir. Bir nevi Hakkari'nin geçmişte Dersim'e yapılanlar gibi kuşatılmasıdır. Dersim nasıl kuşatıldıysa, Hakkari de bu şekilde kuşatılmış olabilir, bu konuda uyanık olunmalı, tedbirler alınmalıdır. Eğer böyle hükümet-genelkurmay bilgisi dahilinde kasıtlı bir olaysa, Dersim gibi imha edilene kadar, teslim alınana kadar bu tür saldırıları devam ettireceklerdir.

Olayın olduğu köy, korucu köyü, ama bir kısmı daha önce silah bırakmış, Güçlükönak gibi. Her iki köyde korucu köyüydü, benzerlikler var, bunlardan silah bıraktıkları için intikam alınmaya çalışılmış olabilir. Yine büyük oranda boykota uymuşlar, bu onurlu davranışları karşısında hedef alınmış olabilirler.

Bu Hakkari olayı çok önemlidir. Bu patlamanın mutlaka aydınlatılması gerekiyor. Bu konuda herkes üzerine düşen görevi yapmalıdır. Benim burada görüşmelerim devam ediyor. Bir gazeteci de yazdığı yazılarda bu görüşmelerin yapılabileceğini işliyor. Takip ettiğim kadariyle akıllı biri, anlıyor. Tabii bu konulara kafa yoruyor. Biraz öyküleştirerek bu meseleleri ele alıyor, ama tespitlerinin zamanlaması, öngörülerini dikkat çekici. Bu heyet ile yaptığım görüşmeler, anlamlı görüşmelerdi. Bu görüşmelerden oldukça umutluydum. Bu patlama, devlet içindeki birimlerin birbirleriyle kopukluk içinde olduğunun da göstergesi olabilir. Devlet içerisinde belli birimlerin birbirleriyle çelişki ve çatışmalarının sonucu da bu tarz eylemler olabiliyor. Bazı iyiniyetli birimlerin bu saldırılardan haberi olmayabilir. İyiniyetli bazı çabalar, bu tür saldırılarla sabote edilmeye çalışılabilir. Ben bu konuda bir tarafı da suçlamak istemiyorum. Sayın başbakanın da bu konuda haberi olmayabilir.

Hakkari saldırısının amacı görüşmeleri sabote etmektir

Burada hedef, benimle yapılan görüşmeler de olabilir. Burada oldukça anlamlı görüşmeler oldu. Çok anlamlı sonuçları da olabiliyordu. Tam bu esnada Hakkari'de bu patlamanın olması oldukça düşündürücüdür. Bu olay çok yönlü araştırılmalıdır. Yine belirtiyorum, ben bu olayla ilgili ihtimallere göre şartlı konuşuyorum. Bir tarafı peşin hükümlerle suçlamıyorum, çünkü bir tarafa yüklenmek için elimde veriler yok, genel gelişmelere göre değerlendirme yapıyorum. Bu olayı PKK'nin içinde de, devletin içinde de birileri gerçekleştirmiş olabilir. Ben iki tarafa da şüpheli yaklaşıyorum. Yoksa tek başına bir tarafa yüklemiyorum. Bu patlama PKK'nin içinde bir grubun işi olabilir, içine sızmış bir ekibin işi olabilir, kendisince durumdan vazife çıkarmış başıboş bir grubun işi de olabilir, yine belirttim, eski tarz milislerin işi olabilir, milis gelip araya bomba koymuş olabilir, köylü intikamcılığıyla hareket edilmiş olabilir. Yine bu patlama genelkurmay ve hükümetten habersiz olarak bir JİTEM vari-kontra bir gücün işi olabilir. Böyleyse durum oldukça vahimdir. Eğer böyleyse bu durum gösteriyor ki, devlet içindeki çeteler hala etkindir ve gelişmeleri, süreci sabote edecek güçleri vardır, çok güçlüdürler. Ya da bu patlamayı gerçekleştirenler tek başına genelkurmay ya da tek başına hükümetin bilgisi dahilinde bu eylemi gerçekleştirmiş olabilirler. Ya da hem genelkurmay hem de hükümetin bilgisi dahi-

linde yapılmış olabilir. Eğer böyleyse bu durum da oldukça vahim bir durumdur. Genelkurmay ve hükümetten bağımsız habersiz bu saldırının gerçekleşmesi de, yine genelkurmay ve hükümete bağımlı olarak onların bilgisi dahilinde bu saldırının gerçekleştirilmesi de vahimdir. İki durum da oldukça vahimdir. Ben bunu PKK dışı olasılığa göre değerlendiriyorum, eğer PKK'den kaynaklı bir eylem değilse böyledir diyorum. Ben böyle ihtimallere göre şartlı değerlendiriyorum. Bu konu hakkında şartlı seçeneği düşünüyorum.

Bu konuda hassasım. Kaygılarımla var. Bu konudaki hassasiyetimi kamuoyuyla paylaşmak istiyorum. Ben burada yine tekrarlıyorum, şu sonuca ulaşıyorum: Eğer PKK'den kaynaklı bir eylem değilse ve devletten haberi ya da habersiz, ilişkili ya da ilişkisiz bir grubun işiyse, bu oldukça tehlikelidir. Eğer bu eylem kendi başına bir grubun işiyse devlet içinde hala özel çetelerin varlığına işaret eder ki, bu da bir güçtür ve tehlike arz eder. Böyleyse bundan sonra da bu tarz olaylar, eylemler, provokasyonlar gerçekleştirilebilir. Bu konuda halkımız, herkes uyanık olmalı ve kendi öz savunmalarını almaları gerekir. Asfalta, yola çıkarken bu tarz eylemlere dikkat etmeliler, uyanık olmalılar.

Eğer bu olay genelkurmay ve hükümetin bilgisi dahilinde bir grubun işiyse bu da soykırım demektir. Bu daha çok tehlikelidir. Bu durumda çıkaracağımız sonuç, devletin Hakkari ve Şırnak gibi yerleri özel hedef seçtiğidir. Buralara önümüzdeki dönem bu tarz yönelimler olabilir, halkımızın bu konuda da bilinçli olması ve öz savunmasını geliştirmesi gerekiyor. Bu saldırı planlı ve devletin bilgisi dahilinde bir saldırıysa Hakkari'nin yüzde doksandört oranında boykotuna bir cevaptır. Ve özel olarak burayı hedef seçmedir. Aynı geçmişte Dersim'e yapılanlar gibi. Dersim nasıl her yönlü kuşatılıp üzerinde oynandıysa Hakkari'nin de bu şekilde kuşatılma tehlikesi vardır. Yine diyorum ben burada bu olay hakkında tek yönlü düşünmek istemiyorum ve kamuoyuyla bunu da paylaşmak istiyorum. "Öcalan bu konuda hassastır, kaygıları vardır" diyorum. Halkımızın provokasyonlara karşı uyanık olması ve bunları açığa çıkarmaya çalışması gerekiyor. Halkımız çift taraflı provokasyonlara karşı uyanık olmalı, sadece devletten gelen provokasyon değil PKK kaynaklı provokasyonlara karşı da uyanık olmalıdır. İşte PKK tarihinde biliniyor, en iyi örneği Hogir'dir. Hogir, on sene içimizde kaldı ve binlerce gerillanın sivilin ölümünden sorumludur.

Bu ve benzeri örnekler çoktur. O yüzden provokasyonlara karşı her zaman dikkatli olunmalıdır.

Batman'da Salih Özdemir'in ailesine selamlarımı iletiyorum. Birbirleriyle sıkı ilişkiler içine girsinler, "kardeşi kardeşe düşürme, aralarında bölünme yaratma" oyunlarına girmesinler, kendi içlerinde bir araya gelip, tartışsınlar, birbirleriyle dayanışma içinde olsunlar. Bu şekilde yaparlarsa kendileri üzerinde hesaplanan oyunları, provokasyonları boşa çıkarabilirler.

Yine söylüyorum, bu saldırı eğer PKK kaynaklı değilse, devlet içinden kontra bir gücün, kontracı bir anlayışın ya da devletin bilgisi dahilinde bir grubun işiyse bu iki durum da vahimdir. Genelkurmay ve hükümetin bilgisi dışında süreci provoke etmek isteyen grupların işiyse bu, şu anlama gelir: Biz istediğimiz zaman süreci sabote edebiliriz, bu gücümüz var. Burada verilen mesaj budur. Bu sadece bize değil, hükümete de bir mesajdır. "Bize rağmen hiçbir şey yapamazsınız" mesajıdır. Ama devlet içerisindeki tüm birimler, insanlar bunlar gibidir diye düşünmek doğru değil, iyiniyetli olanlar da var. Benim burada yaptığım görüşmeler oldukça anlamlı görüşmelerdi, anlamlı sonuçları olabiliyordu, buna inancım vardı. Bu görüşmeler sırasında hükümetten veya genelkurmaydan bağımsız bir şekilde böylesi bir eylemin yapılması, "sizin yaptığınız görüşmeler fasa-fisodur. Bak, ben istediğim zaman sizin çalışmalarınızı engelleyebilirim, sabote edebilirim, aldığınız kararları boşa çıkarabilirim" mesajıdır. Burada amaçlanan, bu görüşmeleri sabote etmek olabilir.

Saldırının failleri açığa çıkartılmalıdır

Burada hükümete, AKP'ye düşen görev, bu olayın üzerine kararlı bir şekilde gitmek ve sorumluları açığa çıkartmaktır. Önümüzdeki dönemdeki gelişmeler, hükümetin bu konudaki iradesine bağlıdır. Bu kadar önemli görüşmelerin olduğu bir aşamada Hakkari'deki bu patlamanın yaşanması düşündürücüdür. Bu patlama, cumhuriyet tarihinin en önemli olaylarından biridir. Bu patlama devletten ve PKK'den kaynaklı olabileceği gibi başka devletlerden de kaynaklanmış olabilir. İran gibi devletlerin parmağı da olabilir, isim vermek istemiyorum, herhangi bir devletin PKK kılıfıyla yaptığı bir eylem de olabilir. Hakkari konumu gereği, Hakkari'ye yakın bölgesel devletlerin, bölgesel güçlerin PKK kılıfıyla bu tarz eylemlerine uygun bir coğrafyadır. Bu saldırı, bölgesel

hatta uluslararası güçlerin de içinde olduğu bir saldırı olabilir. AB ve ABD'nin bu mesele hakkındaki tutumları biliniyor.

Bölgesel küresel kontrgerilla, iç dış güçler, tekrar bazı sonuçlara ulaşabileceğimiz görüşmeleri sabote etme amacıyla bu Hakkari olayını yapmış olabilirler. Bu bir oyundur. Eğer böyleyse Öcalan diyor ki "bu bir siyasi komlodur." Yine tekrarlıyorum, Öcalan bu konu hakkında şartlı, seçeneği düşünüyor. Devletin içinde, dışında, devletten kaynaklı bir eylem olabilir, aynı şekilde PKK'den kaynaklı bir eylem olabilir ya da üçüncü bir olasılık olarak bölgesel-uluslararası devletlerin PKK kılıfıyla gerçekleştirdikleri bir eylem olabilir. Çok önemli görüşmelerin yapıldığı bir süreçte böylesi bir eylemin gerçekleştirilmesi üzerinde durulmalıdır.

Hakkari'de 10 gerilla yaşamını yitirmiş. Eylemsizlik halinde olan gerilla güçlerinin genelkurmay merkezli, merkezi bir koordinasyonla ağır teknik kullanılarak katedilmesi oldukça tehlikeli bir işarettir. Genelkurmayın Hakkari'deki patlama sonrası da hemen jet hızıyla PKK'yi hedef göstermesi tesadüf olmuyor bu durumda. Bu on gerilla olayının ayrıntılarıyla birlikte Hakkari'deki olay da başka bir anlam kazanıyor. İki olay da birbirine yakın yerlerde olmuş sanırım. Durum biraz daha netleşiyor. Bu durumda bu iki olayı değerlendirdiğimizde Hakkari'ye merkezi bir yönelim olduğundan bahsedilebilir. Hakkari hedef haline getiriliyor, pilot bölge olarak seçilmiş olabilir. Zaten daha önce de referandum sonuçları sonrası hedef gösterilmişti.

Referandum sonrası bazı yetkililer, Hakkari'nin halledilmesi gerektiğinden bahsettiler. Hakkari halkının referandumdaki bu onurlu duruşuna, yüzde '94'ler oranındaki boykotuna bir cevap olabilir bu saldırılar. Ben buna "Hakkari Kuşatması" diyorum. Hakkari kuşatma altına alınıyor olabilir, alınmaya çalışılıyor olabilir.

Eğer bu iki olay merkeziyse, genelkurmay ve hükümet imha planında anlaşmışlarsa, imha kararı almışlarsa tek taraflı eylemsizlik anlamsızdır. Bundan sonra belirleyici olan AKP hükümetin bu olaylar karşısındaki tutumudur. Hükümet, öyle "bitiririz, yok ederiz, tasfiye ederiz" der hedef gösterirse, o zaman geliştirmeye çalıştığımız bu demokratik çözüm ve barış süreci fiilen ortadan kalkacaktır, bunun sorumlusu da hükümet olacaktır. Ancak bu olaylar karşısında "biz tasfiyeciler bertaraf ettik ya da bunlarla mücadele edeceğiz" denilirse, bu kararı verdiklerini görürsem, bu konuda bir irade gösterilirse süreç geliştirilebilir. Ben burada sayın

başbakanı da haksızlık etmek istemiyorum. Sayın başbakan konusunda hassasım. Bu konuda kesin yargıyla konuşmak istemiyorum. Başbakan hakkında kesin bir yargıda bulunmak istemiyorum. Ancak Kürt sorununu gerçekten çözmek istiyorsa bu türden olayların, provokasyonların peşini bırakmamalıdır. Hakkari olayının hemen sıcaklığında hedef gösterici yaklaşımlardan kaçınmalıdır. Herkes bu konularda hassas ve temkinli olmalıdır. Başbakan yaptığı açıklamada, Demirtaş'ın Hakkari olayı sonrası açıklamalarını talihsiz açıklamalar olarak değerlendirdi. Ben de buradan sayın başbakanın açıklamalarını talihsiz açıklamalar olarak değerlendiriyorum. Böyle acele açıklamalar doğru değil, olayın araştırılıp, aydınlatılması gerekir. Bu patlama cumhuriyet tarihinin en önemli olaylarından biridir, aydınlatılması gerekiyor. Bu patlama, kesin oyundur. Ben demokratik çözüm ve barıştan yanayım, ölümlerin olmasını istemiyorum. Ben ölümlerin durmasından yanayım.

Referandumda 'evet'in kazandırılmasını da farklı değerlendirdik burada. Hükümetin orduyla anlaşmış olabileceği ihtimalinden bahsetmişim. Referandumda 'evet'in kazanmasıyla AKP iktidarının önü açılacak, güçlenecek bunun karşılığında da ordu, AKP'den askeri anlamda önünün açılmasını ya da bir serbesti almış olabilir demistik. 'Evet'e yol vermekle hükümetin önü açılacak ve bunun karşılığında genelkurmayın da askeri anlamda önü açılacak. Bu son olaylar da bu tezimizi, bu ihtimali güçlendiriyor. Bu durum ta 2007'deki Dolmabahçe görüşmelerine dayanıyor ve son olarak da son YAŞ toplantısında bu konuda hükümet ile ordu arasında bir anlaşma ihtimalini de düşünüyorum. Hükümet kendi iktidarının önünün açılması karşılığında genelkurmayla belli tavizler vermiş olabilir. Işık Koşaner dönemi bu yönüyle tam bir uzlaşmanın sağlandığı bir dönem de olabilir. Eğer Erdoğan, bu son olayların üzerine gidip aydınlatmaya çalışmazsa, bunların üzerine gitmezse; "1925'ten itibaren İsmet İnönü Kürtler için neyi ifade ediyorsa günümüzde de Erdoğan Kürtler için aynı şeyi ifade ediyor" diyeceğim. Hakkari'deki bu iki olayı yan yana getirdiğimizde halkımızın büyük tehlikelerle, soykırım tehdidiyle karşı karşıya olduğunu söyleyebiliriz. Hakkari bir nevi Dersim gibi kuşatma tehdidindedir, belki oradaki gibi katliam olmaz, amaç topyekün bir yönelim olabilir. Buna karşı KCK ve halkımız öz savunmalarını almalıdırlar. Ben daha önce bu konuda 'devrimci halk savaşı'ndan bahsetmişim. Ancak yine diyorum, kendi kararlarını kendileri bu konularda alırlar.

"Bu saldırı eğer PKK kaynaklı değilse, devlet içinden kontra bir gücün, kontracı bir anlayışın ya da devletin bilgisi dahilinde bir grubun işiyse bu iki durum da vahimdir. Genelkurmay ve hükümetin bilgisi dışında süreci provoke etmek isteyen grupların işiyse bu, şu anlama gelir: Biz istediğimiz zaman süreci sabote edebiliriz, bu gücümüz var"

DEMOKRATİK ÖZERKLİK

kadın öncülüğünde başarıya ulaşacaktır

Kürdistan özgürlük hareketi olarak 1 Haziran hamlesiyle birlikte 4. stratejik mücadele dönemine girmiş bulunmaktayız. "Varlığını koruma ve özgürlüğümüzü sağlama" şiarıyla başlayan bu dönem yeni bir mücadele dönemidir. Demokratik ekolojik ve cinsiyet özgürlükçü paradigmamızın esas aldığı özgür yaşam ütopyasının gerçekleştirme, kurumsallaştırma aşamasını ifade etmektedir. Özgürlük mücadelemiz 40 yıla yaklaşan mücadele geleneği ve 27 yıllık kesintisiz, destansı gerilla savaşı ile kalıcı bir özgürlük düzeyini yakalamış, Demokratik Özerkliği kendi çözümü olarak geliştirecek yeni bir aşamaya gelmiştir. Bu dönem mutlak başarı ve çözüm dönemidir. Artık Kürdistan devrimi gerçekleşme eşiğine gelmiş bulunmaktadır. Başlayan bu yeni dönem tıpkı Fransız ve Sovyet devrimleri gibi başta Kürdistan olmak üzere tüm Ortadoğu'yu derinden etkileyecek nitelikte bir devrimci potansiyele sahiptir. Kürdistan devrimi, demokratik modernitenin inşa edilmesinin öncülüğünü oynayarak, örnek bir model olacak iddia ve perspektifi taşımaktadır.

Demokratik Özerklik kapitalist modernitenin temel projelerinden olan ulus devlet ve endüstriyalizme karşı halkların ve kadınların demokratik çözüm alternatifini olması nedeniyle sadece Kürdistan'da değil Ortadoğu ve dünyada da örnek olacak bir modeldir. Demokratik Özerklik ulus devletin tüm dünyada yaratmış olduğu toplumsal sorunları çözme iradesine sahiptir. Bu noktada ulus devletin toplumu sürekli kuşatması, soykırıma uğratması karşısında toplumu özgürleştirecek en uygulanabilir çözüm modeli olarak görünmesi önemini artırmaktadır. Demokratik Özerklik modeli iktidar ve devleti esas almamakta demokratik topluma dayanarak kendisini geliştirmektedir. Bu nedenle Demokratik Özerklik projesi

radikal bir özgürlük, eşitlik, demokratikleşme sürecini geliştirmesiyle giderek daha fazla dikkat çekecektir. Halklar ve kadınlar adına büyük bir umut, özgürlük çağı anlamına gelmektedir.

Kürt halkı referandumla farkını ortaya koymuştur

Özgürlük hareketi olarak gündeme koyduğumuz Demokratik Özerklik modeli halkımızda büyük heyecan ve sahiplenme yaratmıştır. Kürt halkı 12 Eylül'de gerçekleşen referanduma boykot tavrını göstererek anayasal değişiklik altında yapılan tasfiyecilik, soykırım politikalarına karşı durmuştur. Devlet ve AKP hükümetinin inkarcı Kürt politikasına asla onay vermeyeceğini açıkça ortaya koymuştur. Yine boykot tavrı ile halkımız kendi özgür iradesini kabul etmeyen hiçbir sistemi kabul etmeyeceğini bir kez daha göstermiştir. Boykot tavrı ile halkımız devletçi sistemden değil Demokratik Özerklik'ten yana olduğunu ilan etmiştir. Önder Apo'ya bağlılık bir kez daha görülmüştür. Bu durum Kürdistan'da Demokratik Özerkliğin inşası için önemli bir zemin yaratmıştır. Bu aynı zamanda Kürt halkının bundan sonraki süreç açısından Demokratik Özerklik dışında başka bir gündemi esas almayacağını ilan etmesi anlamına da gelmektedir. Kuşkusuz boykot tavrına kadınların etkili katılmaları oldukça önemli olmuştur. Bu Kürt kadınlarının Demokratik Özerkliği sahiplendiklerinin mesajını ifade etmektedir aynı zamanda.

4. Stratejik mücadele dönemimiz Önder Apo'nun özgürlüğünü, Demo-

ratik Özerkliğin inşasını ve aktif savunma dönemini ifade etmektedir. Bunun için Kürt toplumunun tümünün bu devrimsel çözüm sürecinde aktif rol ve sorumluluk alması gerekmektedir. Halkımız boykot tavrıyla buna hazır olduğunu göstermiştir. Bu yeni dönem demokratik hamlemizi, demokratik kurumlaşmamızı öz savunma, ekonomi, kültürel, siyasi ve sosyal, diplomatik alanlar başta olmak üzere kendi örgütlenmemizi gerçekleştirmeyi hedeflemektedir. Yani devletin Kürdistan'da etkisini azaltarak kendi demokratik toplumsal sistemimizi kurmayı amaçlamaktadır. Kürt toplumu Demokratik Özerklik sürecini inşa ederken devletten hiçbir beklenti içerisine girmeyecektir. Tamamen kendi öz gücü ve yeteneğiyle kendi kendini yönetme iradesini açığa çıkartacaktır. Bu açıdan Demokratik Özerklik modeli Özgürlük hareketimizin ve halkımızın özgürlük ve çözümde ısrarını göstermektedir. Bu aynı zamanda Önder Apo'ya bağlılık, şehitlerimizin anılarını yaşatmak ve özgür yaşam dışında başka bir yaşamı kabul etmemek anlamına gelmektedir. Demokratik Özerkliğin ilanı; Önderlik çizgisinden, özgürlük çizgisinden, şehitler çizgisinden başka bir yaşamı kabul etmeme ilanidir.

Demokratik Özerklik kadınsız inşa edilemez

Kürdistan kadın özgürlük hareketi olarak 4. mücadele dönemi ve Demokratik Özerklik sürecinin inşasında öncülük sorumluluğunu almış bulun-

maktayız. Demokratik Özerkliğin kadınsız inşa edilemeyeceği açıktır. Demokratik Özerkliğin inşasında kadınlar olarak üzerimize düşen görev ve sorumlulukların farkındayız. Bu nedenle Kadın hareketi olarak da Demokratik Özerkliğin inşa çalışması temel bir gündemimiz olmaktadır. Bu konuda daha fazla tartışma, aydınlanma, örgütlenme ve eylemlilik sürecini geliştirmeye ihtiyaç olduğu açıktır. Demokratik Özerkliğin en fazla sahiplenmesi gereken de kadınlar olmalıdır. Çünkü Demokratik Özerklik kadın özgürlüğü açısından da yüksek çözüm imkanı sunmaktadır. Kadın sorunu toplumsal bir sorun olduğuna göre çözümü de toplumsal olmaktadır. Bu nokta da Demokratik Özerklik toplumun demokratik ekolojik ve cinsiyet özgürlükçü paradigma temelinde örgütlenmiş hali olan ahlaki politik topluma, demokratik ulus ya da demokratik konfederallizme dayanmasından dolayı özgürlükçü bir zemin yaratmaktadır. Özgür kadının iradesini açığa çıkartmaktadır. Demokratik Özerkliğin toplum açısından temel çözüm seçeneği olması özünde toplumun en temel dinamiği olan kadını esas almasından kaynağını almaktadır. Bu yönü Demokratik Özerkliğin önemini ve farklılığını bir kez daha açığa çıkartmaktadır. Kuşkusuz Demokratik Özerkliğin kadın özgürlüğü çizgisi temelinde inşa edilmesi için kadın öncülüğünün oynayacağı rol hayatidir. Demokratik Özerkliğin kendiliğinden değil ancak güçlü bir mücadele ile inşa edilebileceği de açık bir husustur. Kadının güçlü katılımı

ve çalışması ile gerçek anlamda bir inşaya kavuşabilecektir.

Tecavüz kültürü temel bir tehlikedir

Kadın hareketi olarak 4. mücadele dönemine 8 Mart'tan itibaren "Özgürlük mücadelesini yükseltelim, tecavüz kültürünü aşalım" kampanyasını başlatarak giriş yapmış olmamız kuşkusuz önemli bir adım olmuştur. Tecavüz kültürü ile mücadeleyi radikalleştirme süreci 4. dönem stratejisine uygun ve süreci geliştirecek özellikte bir iddiayı taşımaktadır. Tecavüz kültürünü temel bir tehlike olarak görmek ve aşılması için mücadele etme kararlılığını göstermek başta kadınlar olmak üzere tüm topluma nefes aldirtacak, gasp etme, sömürme, asimile etme, soykırım politikalarına karşı toplum ve kadınları savunmak, özgürlüğünü sağlamak anlamına gelmektedir. Bu da Demokratik Özerkliğin inşasında önemli bir zemin yaratılması demektir. Yine içine girdiğimiz Kürdistan devrimi süreci kadın devrimi anlamına gelmektedir aynı zamanda. Devrimsel süreçler radikal, örgütlü, sürekli ve hamlesel bir mücadele tarzını gerektirmektedir. 4. stratejik mücadele dönemine Kürt kadınları olarak toplumsal cinsiyetçilik ve tecavüz kültürünün sızmış olduğu her alana karşı radikal mücadele stratejisini belirlemiş olmakla devrimsel anlamlar biçtiğimiz görülmektedir. Kürt kadınları olarak bu konuda devrimci süreçlerin ruhuna uygun olarak gerekli devrimci katılımı sağlayacağımız kesindir.

Kadın özgürlük mücadelemizin sonucu Kürdistan'da, toplumsal yapılanmada birçok alt üstlerin yaşandığı büyük bir gerçekliktir. Muazzam bir kadın özgürlük mirası yaratılmıştır. Kadın sorununun giderek toplumsal bir sorun, egemen erkeğin yaratmış olduğu bir

"Demokratik Özerkliğin toplum açısından temel çözüm seçeneği olması özünde toplumun en temel dinamiği olan kadını esas almasından kaynağını almaktadır. Bu yönü Demokratik Özerkliğin önemini ve farklılığını bir kez daha açığa çıkartmaktadır. Kuşkusuz Demokratik Özerkliğin kadın özgürlüğü çizgisi temelinde inşa edilmesi için kadın öncülüğünün oynayacağı rol hayatidir"

sorun olduğu anlaşılmıştır. Bu da toplumsal devrimin kadın devriminden geçtiği gerçekliğini açığa çıkartmıştır. Kadın ve erkek gerçekliğinin doğuştan, bir kader ve yazgı olmadığı tersine inşa edilmiş bir gerçeklik olarak değerlendirilebileceğini de göstermiştir. Ve giderek kadın özgürlük mücadelemiz toplumsal cinsiyetçiliğe tarihsel ve toplumsal bütünlüğü içinde bakılmasını ve toplumun en temel sorunu olarak görülmesini sağlayarak daha doğru bir tespiti geliştirmeye başlamıştır. Kürdistan'da yaratılan bu kadın özgürlük değerlerinin Demokratik Özerklik süreciyle birlikte kurumsallaşacağı, kadın özgürlüğü açısından tarihi gelişmelere de yol açacağını şimdiden görmek mümkündür.

Demokratik Özerklik çoklu bir anlayışa sahiptir

Demokratik Özerklik toplumdaki tüm topluluklara, farklılıklara dayanan özgürlük ve eşitlik anlayışına sahip demokratik bir sistemi öngörmektedir. Çoklu bir yapılanması vardır. Salt bir etnisite, dil, mezhep, cinsiyete vb dayanmamaktadır. Burada tek taraflı erkek egemenlikli yaklaşımlar reddedilmekte, kadın iradesinin açığa çıkarılması stratejik önemde olmaktadır. Bu yönüyle Demokratik Özerklik dünyada uygulanan diğer özerklik modellerinden farklılık arz etmektedir. Farklılığı cinsiyet özgürlüğüne dayanmış olmasından kaynaklanmaktadır. Aksi takdirde gerçek anlamda bir Demokratik Özerklikten bahsetmek mümkün olmayacaktır. Demokratik Özerkliğin ve demokratik konfederalizmin dayandığı özgürlük ve eşitlik felsefesi oldukça önemli bir konudur. Çünkü Demokratik Özerkliğin önemi bu özgürlük ve eşitlik anlayışından kaynağını almaktadır. Demokratik ekolojik ve cinsiyet özgürlükçü paradigmamıza göre özgürlük ve eşitlik kavramları iktidarcı yaklaşımlardan tümten arınmış durumdadır. Bu da en çok kadınlar için özgürlüğün ve eşitliğin yolunu açmaktadır. Reel sosyalist hareketlerin başarısızlıklarında özgürlük ve eşitlik anlayışlarının iktidar ve devlet ile bulaşmış olması temel etkidir. Burada yanlıgılı özgürlük ve eşitlik anlayışı söz konusudur. Toplumunu homojenleştiren, farklılıkları esas almayan özelden de kadına dayanmayan bir sosyalist eşitlik anlayışı sonuçta demokratik sosyalist gelecekte sapmış, bilinen yozlaşma sürecine yol açmıştır. Bu nedenle reel

sosyalist hareketlerde egemen erkek anlayışından kaynaklı kadın sorunu kendi farklılığı, özgünlüğü içinde ele alınmamıştır. Demokratik toplum inşası olmadan sosyalizmin gelişmeyeceği görülmemiştir. Kadın özgürlüğü ve toplumsal özgürlüğünün iç içe geliştirilememesi temel hata olmuştur. Kadın özgürlüğünün genel devrim hareketi içinde kendiliğinden çözüleceği yaklaşımı kaybettirmiştir. Burada toplumsal cinsiyetçilik çözümlerinin oldukça yetersiz, yanlıgılı ve pozitivist olduğu görülmektedir. Bundan dolayı reel sosyalist hareketler cinsiyetçi yaklaşımları aşamadıkları gibi toplumsal cinsiyetçiliğin devam etmesinde rol sahibi olduğunu söylemek abartı olmayacaktır. Özgürlük, eşitlik, demokrasi ve sosyalist yaklaşımlarının yetersizliği özünde erkek egemenlikli yaklaşımları aşamaktan kaynaklanmıştır. Buna karşın Demokratik Özerklik projesi özgür kadın iradesine dayanması ile farklılığını ortaya koymaktadır. Burada toplumun tarihsel bütünlüğü içinde yetkin tanımlanması söz konusudur. Bu yönüyle Demokratik Özerklik ağır toplumsal sorunlara özelden de toplumsal cinsiyetçilik, kadın sorunu, aile sorunu ve nüfus sorunlarına karşı çözüm yollarını geliştirmesiyle öne çıkmaktadır.

Demokratik Özerkliğin temel güvencesi kadındır

Kürdistan kadın özgürlük hareketi olarak cinsiyetçi anlayışların aşılması ve Demokratik Özerliğin farklılıklara dayalı bir özgürlük anlayışı temelinde inşa edilmesinde en büyük misyonun kadınlara düştüğünün bilincindeyiz. Kadının öncülüğü ve katılımı Demokratik Özerkliğin en temel güvencesi ve sağlam temellerde inşa edilmesi anlamına gelmektedir. Toplumun en temel kesimi ise kadınlar olduğuna göre Demokratik Özerklik de esasta kadına dayalı olarak gelişebilecektir. Yani Demokratik Özerklik özgürlük ve eşitlik anlayışında farklılıklara dayanmasından kaynaklı gerçek anlamda demokratik bir modeldir. Kadınlar kendilerini adeta bir ulus gibi örgütledikleri an aslında demokratik uluslaşma sağlıklı bir şekilde gerçekleşmiş demektir. Demokratik uluslaşma toplumun tüm birim, kesimlerini kapsamakla birlikte en çok da kadınların kendisini bir ulus gibi örgütlemesiyle gelişebilecek bir durumdur. Çünkü kapitalist modernite de kadınların sınırsız sömürü ve istismara konu olması son sömürge

“Demokratik Özerklik toplumsal cinsiyetçiliğin, tecavüz kültürünün aşılmasında da çözüm modeli olmaktadır. Beş bin yıllık eril iktidardan kopuş, sonsuz boşanma bu dönemde yürüteceğimiz özgürlük mücadelesinin temel stratejisi olmaktadır. Nasıl ki Kürt toplumu olarak devletin baskıcı, inkarcı tek taraflı iradesinden boşanacağımızı ilan ediyorsak aynı zamanda bu kadınlar için de daha yakıcı bir gerçeklik olmaktadır”

ulus statüsünde olmasına yol açmıştır. Bu nedenle kadınların sömürgeciliği aşarak kendilerini yeniden özgürlük temelinde bir ulus örgütlenmesine kavuşturması önemli olmaktadır. Demokratik uluslaşma süreci ise kadınların bu şekilde kendilerini bir ulus düzeyinde kapsamlı bir örgütlemeye kavuşturmalarıyla gerçek anlamına kavuşabilmektedir. Demokratik uluslaşmanın sağlanması ise Demokratik Özerkliğin oluşması anlamına gelmektedir. Her iki olgu da birbirini tamamlayan, bütünlükten oluşmaktadır.

Ulus devlet projesi en fazla kadın iradesini inkar üzerinden gerçekleştirerek teklik anlayışına, faşizme, hegemonyacılaşma ulaşmıştır. Ulus devlet canavarı en fazla kadının sınırsız sömürü ve istismarı üzerinden kendisini yaşatmaktadır. Yani ulus devlet dönemi kadınlar için ise cinsiyetçi ve tecavüzçü kültürün en dorukta yaşandığı bir dönem ifade etmektedir. Bugün kapitalist modernite veya ulus devletin iflasi özünde egemen erkek uygarlığının iflasi demektir. Bu sistemden en fazla tahribat ve inkarcılığa uğrayan kadınların Demokratik Özerklik modelinin inşası için büyük bir iddia, ısrar, yaratıcılık ile katılım gösterecekleri anlaşılır bir husustur. Demokratik Özerlik modelinin güvencesi, sağlam bir demokratik ve özgürlükçü geleneği oluşturması esasta kendisini kadın özgürlük mirasına dayandırmasından almaktadır. Demokratik Özerklik cinsiyetçi zihniyetin, yapılanmanın aşılması için önemli bir teorik ve pratiksel zemin doğurmaktadır. Demokratik Özerklik projesi bu açıdan kadın özgürlük mücadelesinin bir kazanımı olarak da gündeme girmiş durumdadır. Bu nedenle Demokratik Özerkliğin inşası Kürt kadınlarının temel gündemi olarak önümüzde durmaktadır. Demokratik Özerkliğin başarılı bir biçimde inşa edilmesi için kadınlar cephesi tarafından öncülük misyonunun gereği daha fazla tartışma, aydınlanma, entelektüel çalışmalar, demokratik örgütlenme ve eylemliliklerin geliştirilmesi gerekmektedir.

Demokratik Özerklik toplumsal cinsiyetçiliğin, tecavüz kültürünün aşılmasında da çözüm modeli olmaktadır.

Beş bin yıllık eril iktidardan kopuş, sonsuz boşanma bu dönemde yürüteceğimiz özgürlük mücadelesinin temel stratejisi olmaktadır. Nasıl ki Kürt toplumu olarak devletin baskıcı, inkarcı tek taraflı iradesinden boşanacağımızı ilan ediyorsak aynı zamanda bu kadınlar için daha yakıcı bir gerçeklik olmaktadır. Kadınlar olarak egemen erkeğin tek taraflı baskıcı yaklaşımlarından daha doğrusu erkeğin tecavüz- istismar ilişkisinden sonsuz boşanma sürecinin geliştirmemiz çok önemlidir. Bu ekmek su kadar önemli ve olmazsa olmaz kabilindedir. Tecavüz kültürünü aşmadan, onun dışında çözüm aramadan özgürlüğün kazanılmayacağı açıktır. Bunun dışında bir çözüm kendini kandırma durumudur. Beş bin yıllık tecavüz kültürüne karşı sonsuz boşanmayı kadın özgürlük mücadelemizin merkezine oturtmak Demokratik Özerkliğin içeriğini daha fazla radikalleştirir.

Ekonomik alan ancak kadın öncülüğünde gelişebilir

Demokratik Özerkliğin bu açıdan kadın öncülüğünde başarıya ulaşacağı ve kazanımlarının büyük olacağı açıktır. Demokratik Özerkliğin temel boyutları olan öz savunma, ekonomik, kültürel, siyasal, diplomasi alanlarının kadın öncülüğü olmaksızın gelişemeyeceği bilinmektedir. Ekonomik alan ancak kadın öncülüğünde gelişebilir. Çünkü ekonomi esasta kadının temel bir çalışma alanıdır. İktidar tekelleri tarafından kadının elinden alınması gerçekliğine karşın ekonominin yeniden gerçek anlamına kavuşmasında en fazla rol sahibi olabilecek kesim kadınlar olmaktadır. Bugün bile ekonominin kadın üzerinden yürüdüğü açık bir olgudur. Yine kültür alanı kadının temel çalışma alanıdır. Kadınlar dil ve kültür asimilasyonuna en fazla karşı duracak ve bu alandaki soykırım yaklaşımları bertaraf edebilecek özelliğe sahiptir. Öz savunma alanı da ancak kadın katılımı ile gelişebilir. Kadınların savunmasız olduğu bir Demokratik Özerklik eksik kalacaktır. Bu nedenle öz savunma da kadınların

aktif ve etkin olmaları hayati önemdedir. Kadınların kendi savunmasını geliştiremediği bir Demokratik Özerklik güvenlik boyutunda yetersiz kalmış demektir. Bu toplumun genelinin savunmasızlığı anlamına da gelecektir. Yine ocak, komün, meclis örgütlenmeleri kadın katılımı ile gerçek işlevine kavuşabilmektedir. Demokratik siyasetin gerçek işlevine kavuşması da kadınların katılımı ile mümkün olabilmektedir. Kuşkusuz Demokratik Özerkliğin temel boyutlarının kadınların öncülüğü ve katılımı olmaksızın gerçekleştirilemeyeceği hususunu daha fazla ayrıntılandırmak mümkündür. Önümüzdeki süreçlerde bu temel toplumsal alanlar üzerinde kadınlar olarak öncülük rolümüze ilişkin daha fazla teorik çalışma ve pratik adımların geliştirilmesi gerekmektedir.

Demokratik Özerklik sürecine kadınlar olarak öncü düzeyde katılımın sağlanması hem Kürt sorununun çözümünde hem de kadın özgürlük mücadelesinin yükseltilmesinde kalıcı sonuçların alınmasına yol açacaktır. Büyük bedeller ödenerek geldiğimiz devrimsel süreci başarıya götürmede her zamankinden daha fazla bilinçli, örgütlü, etkili radikal bir mücadele stratejisini geliştirmek durumdayız. Böyle tarihi, devrimsel süreçlerde kadınlar olarak öncülük düzeyinde katılımı sağlama Kürdistan devriminin başarısının garantisi olacaktır. Tecavüz kültürüne karşı sonsuz boşanma perspektifi doğrultusunda mücadele gücünü açığa çıkartmak Demokratik Özerkliğin inşasında en etkili katılım olacaktır. Kadın hareketi olarak Demokratik Özerkliğe ilişkin kadın özgürlükünde de projelerin geliştirilmesi gerekmektedir. Kürdistan kadın özgürlük hareketi olarak geldiğimiz özgürlük düzeyi, birikim ve tecrübe düzeyi yeni dönemde de başarıyı sağlayacağımız noktada büyük güven ve zemin sunmaktadır. Bu noktada Önder Apo'nun felsefesi ve özgür toplum anlayışının hakim kılınmasında en fazla kadınlar olarak duyarlı, bilinçli ve aktif bir mücadeleciliği yürütmemiz gerekmektedir. Önder Apo'nun biz kadınlardan beklentisi de bu doğrultudadır.

Kürt özgürlük yürüyüşünü bitirme hamlesi:

KÜLTÜR SOYKIRIMI

Toplumsal gelişmenin düzeyi ve biçimi aynı zamanda insanlığın maddi ve manevi kültürünün ve tarihsel tecrübelerinin bir yansımasıdır. İnsanlığın edindiği tecrübelerin kalıcılaşması için toplumsal yaşam şart iken toplumsal yaşamın da doğada farkını ortaya koyabilmesi için kültürel yaratımda bulunmasına ihtiyacı vardır. Kültürel değerler olarak tanımlanan insan emeklerinin yaratıcı ürünleri, insana ait özelliklerin toplamının bir sonucudur. Kültürel yaratımlar toplumun ve insanın bir diğer yüzüdür. 'İnsan kültürel bir varlıktır' tanımlamasından da anlaşıldığı gibi insan kültür ilişkisi, insan yaşam ilişkisidir. İnsan toplumsal bir varlıktır. İnsan toplumsallığı doğadaki diğer canlılardan yaratıcı farkındalığını ortaya koyarken, bunu yarattığı kültür ürünleriyle gösterir. Bu anlamıyla insanlaşma öyküsü bir anlamıyla da maddi ve manevi alandaki yaratımlarıyla kültürleşme tarihi de olmaktadır. Özcesi insanın kendisine has maddi ve manevi yaratımlarının ve tecrübelerinin birikip yaşama dönüşmesi, kuşaktan kuşağa aktarılması için toplumsal yaşam şarttır.

İnsan toplumsal gelişim tarihi ve kültürü üzerinde yapılan araştırmalar göstermiştir ki toplumsal yaşam uygun coğrafi koşullar olmadan gerçekleşmemiştir. Dolayısıyla toplumsallığın birikimleri ile devamlılığı için uygun coğrafi koşullara ve uygun iklim şartlarına ihtiyaç duyulmaktadır. Tarihsel olarak incelendiğinde görüldüğü gibi ilk insanlar Doğu Afrika'da ortaya çıkmaya başlamıştır. İlk insanlar milyonlarca yıl süren klan yaşamlarından sonra başta Mezopotamya olmak üzere dünya coğrafyasının belli başlı alanlarına dağılmaya başlamışlardır. Ayrıca tarihsel araştırmalar Afrika kıtasından gelip Mezopotamya topraklarında biriken insan topluluklarının toplumsal yaşamın geliştirilmesinde niteliksel bir sıçramayı sağladıklarını ortaya koyar. Bu durum toplumsallık, kültür ve coğrafya ilişkisinin bir sonucudur. Bu gerçekten hareketle belirtmek gerekir ki toplum, kültür, coğrafya arasında kopmaz bağlar vardır. Uygun coğrafi koşulları kültürel zenginliğe ve yaratıcılığa yol açarken, böyle bir kültürün de gelişkin toplum biçimlerine yol açtığı tespitlidir. Gelişkin kültür gelişkin toplumsallıktır.

Mezopotamya topraklarında başlayıp devam eden yaşamın, insanlık ailesine aralıksız olarak on beş bin yıl öncülük etmesinin temel nedeni de uygun coğrafi koşullardır. Özellikle Kürdistan olarak bilinen coğrafyanın yeryüzü şekilleri, dört mevsimli elverişli iklimi, zengin bitki örtüsü ve hayvan türlerinin çokluğu belirtilen yaşamın gelişmesinde önemli rol oynamıştır. Kürdistan coğrafyasının dağlara yakın düz ve geniş ovaları, derin vadilerin kuzey-güney hattında uzanmış olması, dört mevsimin tüm canlılığıyla yaşanması gibi daha birçok özgün fiziki koşullar, bu topraklarda zengin ve dönemine göre çok gelişkin toplumsal yaşamın gelişmesine uygun sebeplerdir. Bütün bu nedenler ilk kültürel devrimin bu coğrafyada gerçekleşmesine olanak tanımıştır. Günümüzde Aryenik kültür olarak bilinen ve özünde Kürdistan merkezli yaşanmış kültür devriminin geliştirdiği toplumsal yaşam, insanlık tarihinin tanıdığı ilk, ama önemi her zaman devam edecek bir gelişmedir. Önderlik bu realiteye Kürdistan

coğrafyasının ve Kürt kültürünün Aryen kültürü açısından 'merkez bölge' ve 'çekirdek kültür'e vurgu yaparak tanım getirmektedir. Bu anlamda Kürdistan coğrafyası ve bugün Kürt kültürü olarak tanımladığımız değerler, insanlık tarihinin son on beş bin yıllık kültürel gelişiminin temelini oluşturabilir.

Kültür toplumun düşünce biçimi ve dilidir

Önderliğin kültürel yaratım anlamında 'uzun süre' kavramıyla tanımladığı aşamada gerçekleşen toplumsallığın kurum ve kuruluşlarının tümü, Verimli Hilal coğrafyasında vücut bulmuştur. Din, felsefe, bilim, ekonomi, sanat vb değerler, insanlık var oldukça varlığını koruyacak olan "uzun süre" yaratımlarıdır. İnsanlık, kültür dünyası olarak tanımladığımız bu yaratım alanlarının gücünü kullanarak oluşan yeni ihtiyaçlarına cevap vermektedir. Bu aşamaya toplumsallığı var eden temel yaşam alanlarının, kendilerine has özellikleriyle, yaratıldığı dönem de denilebilir. Yaşamın doğru, iyi ve güzel üçlüsünün en harika sentezi ile yarattığı aşama bu dönemdir. Eşitlik, özgürlük, kardeşlik, paylaşım, adalet gibi komünal kültürün kimlik değerleri bu alanda ve zamanda (MÖ 12-10 binlerden itibaren) yaratılmışlardır. Bütün bu kültürel yaratım alanlarından hareketle denilebilir ki; toplum, milyonlarca yılda oluşturduğu zihniyet kalıplarıyla dönemin ihtiyaçlarına cevap olacak yeni düşünceler ile maddi yaratımlar ortaya çıkarmaya başlamıştır.

Önderlik, kültürü dar anlamda "toplumun zihniyet kalıpları, düşünce biçimi ve dili" olarak tanımlamaktadır. Kürdistan coğrafyasında on beş bin yıl önce oluşmaya başlayan yenilik bu tanımlamaya göre tam bir kültürleşmedir. Geniş manada kültürü tanımlarken vurgulanması gereken tüm üretim araçlarının yaratılması da bu aşamada ortaya çıktığından, yaşanan bütünüyle bir kültür devrimidir. Tarım ve köy devrimi gerçekleşiyor. Bu anlamda Kürt kültür değerlerini tarihin ilk kültür devriminin değerleri olarak tanımlamak yerinde olur. Kürt kültürünün kendine özgü böylesi bir yanı vardır. Kürt kültüründe toplumsallığın, kültür ve coğrafya ilişkisinin güçlü kurulduğunu belirtmek gerekir. Kürt kültürünün bu özelliği onun sürekli kendini yaratan bir mecrada akmasına vesiledir. Kürt toplumundaki dayanışma ruhunun güçlü olması, sınıflı toplumla gelişen devlet merkezli şehirlere karşı kapalılığı, tarım ve hayvancılığa bağlılığı, komünal yaşam özellikleri ve kendi kendine yetebilen bir toplumsal düzene sahip olması gibi günümüze kadar gelmiş birçok değer varlığıyla direkt bağlantılıdır. Yüzerce yıldır devam eden dış baskı ve sömürgeci egemenliğe ve bunlarla beraber yürüyen Kürt egemen sınıfların iç ihanetine rağmen, Kürt toplumunun halen birçok toplum ve gruptan dil, yemek, giysi, destan, masal, govend ve aşiret kültürü itibarıyla zengin olmasının nedeni kültür değerlerinin tarihsel kökenin gücüdür.

Bir toplumun kültürel zenginliği, bu zenginliği diğer halklarla paylaşmasıyla da ölçülür. Bu özellik de ayrı bir kültürel zenginliktir. Kültürel zenginlikte diğer bir ölçü de Önderliğimizin "uzun süre" kav-

ramıyla dile getirdiği temel kültürel yapıların sürekli yenilenmesi, artan ve değişen toplumsal yapıya cevap olacak dönüşümü sağlamasıdır. Yani kültürel zenginlik toplumsal doğanın çoklu yapısına uygun olarak sürekli bir yenilenmeyi şart kılar. Çünkü her kültür değeri belli bir zaman ve mekanda gerçekleşir. Ve içinde üretildiği zaman mekânın ihtiyaçlarına cevap verir. Toplumsal yaşamda zamanı, toplumun algılama düzeyi ve ihtiyacı olarak, mekânı ise toplumsal nicelik ve coğrafya olarak ele alırsak, kültür de zaman ve mekânın diyalektikliğine göre sürekli yenilenmelidir. Kültürel değişim ve dönüşümden kastettiğimiz husus, gelişigüzel şeyler yaratmak yeni biçimler modeller ortaya koymak değildir. Kültürel değişim, toplumun yaşamına hakim olmuş ve gelenek olarak tanımlanan geçmişin birikimleri üzerine yenilerini eklemek, zaman ve mekânı cevap olamayan değerleri değiştirip dönüştürmektir. Kültürel yenilenme aynı zamanda yaşama anlam katma çabasıdır. Bu çabanın ürünleridir. Pazar için satılacak ürün üretmek, bu ürünleri satmak için insanların zihniyetini denetime almak kesinlikle kültürel değişim ve zenginlik değildir. Bu, yaşamı tüketmektir. Toplum ve değer sarf etmektir.

Kültürel yenilenme, Önderliğin kültür tanımlaması yaparken vurguladığı "zihniyet kalıpları düşünce biçimi, dil ve üretim araçları" alanlarında yaşanan toplumsal yaşama ve toplum doğa ilişkisine ters düşmeyecek tarzda ele alınmalıdır. Kültürel değişimin bu özelliğinden hareketle denebilir ki kültürel değişim için toplumun zihniyet ve düşünceleri değişimleri olmazsa olmazdır. Dolayısıyla kültürel zenginliğin devamlılığı, kendi içerisinde zamana ve mekânı göre değişim gücünü gösterebilecek zihniyet kalıplarını ve düşünce biçimlerini barındırmayı zorunlu kılar. Bu tanımlama üzerinden Kürt kültür ve toplumsal yapısına baktığımızda, Kürt kültürünün tarihsel ve toplumsal alt yapısının çok güçlü döşenmiş olduğunu, kendisini sürekli üretebilecek bir karaktere sahip olduğunu, ancak bu zenginliğini devamlı kılacak, zaman ve mekânı cevap olabilecek zihniyet ve düşünce bakımından bir zorlanmayı yaşadığını belirtebiliriz. Önderlik Kürt toplumsal yapısı ve kültürünün bu durumunu "neolitikte çakılıp kalma" biçiminde tanımladı. Güncelde de Kürt kültürü için gerekli olan temel

husus, vurgusu yapılan zenginliğini zaman ve mekânı göre değiştirip dönüştürme kabiliyetinde yaşadığı zorlanmaları aşmaktır. Kültür değerlerimizin biçimlendirilip geliştirilmesi, bunlara yenilerinin eklenmesi yaşamımızın temel amacıdır. Özü itibarıyla özgürlük mücadelesiyle yapmaya çalıştığımız şey de budur.

Toplumsal inşalar düşüncelerin eseridir

Kültür değiştirip dönüştürmek iken, ona yeni biçimler kazandırmak da kültürleşmek demektir. Toplumsal değişim ve dönüşüm süreçlerinde kültürlerin de değişip dönüştüğü bilinmektedir. Toplumsal ve kültürel değişimler, yenilikler -bu bazen olumsuz da olabilir- toplum yaşamında doğan yeni ihtiyaçlara cevap olmak için gerçekleştirilir. Toplumsal ihtiyaca yeni bir kültür değeri yaratarak ya da değişime uğratılmış eski bir değer ile cevap olmak ilkin zihniyette kurgusu yapılarak gerçekleşir. Bu daha sonra pratikleşir ve maddi değere dönüşür. Toplumsal ihtiyaçlar söz konusu olduğunda önce zihniyet, düşünce devreye girmek durumundadır. Çünkü toplumsal inşalar düşüncelerin eseridir. İnşa edilmiş toplumsal yapıların maddileşmesi için "el ve ayaklar" daha sonra devreye girer. Kuşkusuz insan pratiğinde düşünce ile pratik birbirinden koparılamaz. Ama yine de ilk kuruluşların önce düşüncede oluşmaya başladığını belirtmek gerekir. Düşüncede kendisine cevap oluşturulmamış hiçbir toplumsal ihtiyaç giderilemez. Bu anlamıyla da toplum kültür ilişkisinde toplumsal akıl ile yaratım birbirinin içerisinde gerçekleşir. Bir diğerinden isteyen bir varlıktır. Düşünce, manevi kültürü ortaya çıkarırken, bunun sonucunda ortaya çıkan ürünler de insanlığın maddi kültürünü oluşturur. Ve her iki kültür sahası da somut olarak toplumsal yaşamı var eder.

Toplumsal yaşamın bu özelliğine köklü cevaplar vermek, tarihin her döneminde kolay gerçekleştirilecek bir durum değildir. Toplumun ihtiyaçlarına cevap olacak düşünceler üretmek diğer bir deyişle toplumsal aklın temsilciliğini yapmak, olağanüstü olmayı gerektirir. Maddi kültür kolektif emeğin bir sonucu olarak ortaya çıkar. Manevi ya da düşünce kültürü ise toplumsal kolektivizmin bi-

reylerde yansıması ile ifade bulur ve bu yolla toplumsallaşır. Kimi kişi veya kişilerin tarihin belli dönemlerinde toplumsal yaşamın gelişme seyrine damgalarını vurmalarının nedeni budur. Tarihin ilk dönemlerinde komünal topluma öncülük eden ana kadınlar, daha sonraki uygar toplum aşamasında da şamanlar, rahipler, peygamberler, filozoflar, bilim ve sanat-edebiyat insanları bu toplumsal özelliğin bir ifadesidir. Toplumun gelişim diyalektikliği böyle çıkışlara ihtiyaç duymakta ve kendi dinamikleri devreye girmektedir. Bu temel özellik toplumsal yaşam içerisinde öncü, öncülük, lider önderlik kavramlarıyla tanımlanmıştır. Bu kavramlar ile kendisini topluma kabullendirmiş kişi ya da kişiler, kültürel değişim ve dönüşümde olumlu olumsuz rol oynarlar. Olumsuz rol oynayanlar yaşam için bir sorun olan sınıflı devletçi toplum kültürünü ortaya çıkarırken, toplumsal doğaya uygun gelişmelere vesile olanlar ise yaşamın diline ve varoluş ilkesine -komünallığe- göre olmaya çalışır. Toplumların kültürel zenginliğinin sürekliliği, toplumun gelişme ilkesi olan komünal sistemlerinin gelişme düzeyi ile ele alındığında ortaya çıkacak tablo, o toplumun kendi içinden liderlik yapabilecek kişi ya da kişiler ortaya çıkarıp çıkarmadığını ele verir. Aynı durum uygar toplum biçiminin gelişip yayılması için de belirtilebilir.

Kürt kültür değerlerinin tarihsel alt yapısının çok güçlü ve zengin olmasına karşın, zaman ve mekânı göre kendisini değiştirip dönüştürmediğine yukarıda vurgu yapmıştık. Bu sorun, Kürt toplumunun kendi içinde öncülük yapabilecek kişi ya da kişileri çıkarmamasıyla birebir ilişkilidir. Kürt toplumu kendi sorunlarını köklü çözecek tarza sahip, kendisine öncülük edebilecek önderler çıkarmamışsa bu, Kürt toplumunun buna gücünün yetmediği, böyle bir özellik gösteremeyeceği, enerjisinin buna yetmediği anlamına gelmez. Kürt kültürünün özü kendisini sürekli yenileyen, üreten, başka bir tabirle, doğurucu yani güçlü dişil karakter gösteren bir kültürdür. Buna Kürt kültürünün temel karakteristik özelliği demek, yerinde bir değerlendirme olur. Kürt kültürünün bu temel karakteristik özelliğine rağmen belirtilen önderlik noksanlığının yüzerce yıl devam etmiş olması, dış baskılar ve iç ihanetten kaynaklanmıştır. Çünkü bir toplumun ya da

Ortadoğu'da uygarlık krizi ve demokratik uygarlık çözümü İkinci bölüm

Evrensel tarih ve Ortadoğu

KCK Önderi Abdullah Öcalan

Baştarafı sayfa 28'de

İkinci önemli husus, MÖ 7000'ler sonrasında gelişen çanak çömlekli neolitik dönemin daha üst bir aşama olarak kentlerin eşliğine kadar gelen bir gelişmeyi mümkün kılmıştır. Tüm arkeolojik kazılar bu gerçeği doğrulamaktadır. Aynı merkezi alandan özellikle MÖ 5000'lerden itibaren daha da hızlanan bir kültürel yayılmanın başta Mısır, Aşağı Mezopotamya'da Sümer, bugünkü Hindistan-Pakistan sınırlarındaki Pencab (Pencav) ile Türkistan'ın Amuderya ve Siriderya vadilerinde olmak üzere geniş bir jeo-biyolojik alanda proto-kent eşliğine kadar bir gelişmeye yol açtığı belirtilir. Döneme göre bir nevi merkez-çevre sistemi ilk defa gözlemlenebilir bir küresel sistem oluşturmaktadır. Çin'den Avrupa'ya kadar, yani iki okyanus arasında bu kültürün başat rol oynadığı ikinci kuşak bir yayılmanın MÖ 4000-2000 döneminde yaygınlık kazandığını belirlemek, evrensel tarih açısından büyük önem taşımaktadır. Küreselleşme sadece günümüzde yaşanan bir fenomen değildir. Belki de en önemli ve sömürücü, baskıcı olmayan (İstisnalar kuralı bozamaz) en uzun süreli küreselleşme bu dönemlerde yaşanmıştır. Evrensel tarihten anlaşılması gereken bu husus olmalıdır. Hem maddi hem de manevi ortak bir kültürel oluşum ve küresel yayılımı anlamlı bir tarih anlatımı için temeldir. Evrensel tarihten anlaşılması gereken, tüm toplumların düşündükleri ve pratikleştirdikleri benzer özne-nesne halkalarıdır. Başta ulus tarihleri olmak üzere, tüm mikro tarih anlatımları eğer evrensel tarih içine oturtulmazlarsa, ancak öykü değerinde anlam ifade ederler.

İnsan türü sadece kendisi değildir tüm evren tarihidir

Aslında mikro tarih diye bir anlatım türü yoktur. Kapitalist tekellerin propaganda ihtiyacı mikro tarihi ortaya çıkarmıştır. Tarihi anlayabilmek için bu hususun kavranması çok önemlidir. İnsan türü sadece kendisi değildir, tüm evren tarihidir. İnsanda yeniden yapılaşan, tüm madde-enerji akışlarının faz bütünlüklidir. İnsan dışında olup da insanda yeniden bir araya gelip yapılaşmayan, duyu ve düşünce haline gelmeyen hiçbir evren parçası, madde ve enerji bütünlüğü yoktur. Birincisi, evrensel tarih diyorsak, bu gerçek kastedilmektedir. Panteizmin de fark etmeye çalıştığı bu gerçekliktir. Evrensel tarih deyince anlaşılması gereken ikinci tür anlatım, ikinci doğa olarak da adlandırılan toplumsal doğanın maddi ve manevi kültürel gelişimidir. Bu tarihi bir nevi toplumun kök hücreyi olan klanlardan alıp günümüze kadar toplumların ana nehir akışları biçiminde değerlendirmek de mümkündür. Bu tarih anlatımında ana nehir kavramı önemlidir. Nasıl insan olmayan evren tarihini anlatmak için tüm madde-enerji toplamları gerekmiyorsa, sadece fazla geçişlerin mekanizmalarını (Hegel'de mantık ve

momentler) ve ana halkalarını (fizik, kimya, biyoloji) anlatmak veya anlamak yeterliyse, İkinci Doğa olarak toplum tarihi için de benzer bir anlatım gereklidir. Toplum tarihiyle kast edilen şüphesiz sosyolojidir. Aynı sosyoloji ve tarih anlatımları da anlam bütünlüğünü hep parçalayan kapitalist tekelciliğin ideolojik hegemonyası gereğidir.

O halde her iki anlamda da evrensel tarih bir bütündür. Şüphesiz bu anlamda birey, olgu ve olayların yeri olmadığı anlamına gelmez. Bilakis birey, olay ve olgular ancak bu evrensel anlatım içinde rol oynadıklarında anlam kazanırlar. Mikro tarih makro (evrensel) tarihle ancak diyalektik bağ içinde kendisine yer yapar. Kendi başına mikro tarih, edebiyat ve sosyoloji anlatımları felsefesiz olmak anlamına gelir ki, bu da nihayetinde en kabasından pozitivist zirvalıklar haline düşer.

Verimli Hilal'de MÖ 6000-4000 döneminde uygarlığa geçiş için gerekli olan belli başlı tüm maddi ve manevi

fazla keşiflerin yaşandığı kuşkusuzdur. Daha da önemlisi, kadının başatlığında ve çevre ile çelişmeyen bir yaşam söz konusudur. Günümüzle kıyaslandığında, yalnız bu husus bile bu dönem toplumunun üstünlüğünü izah etmeye yeterlidir. Çevre ve kadını günümüz uygarlığı kadar bastıran bir toplum - çokça propagandası yapıldığı halde - asla üstün ve gelişmiş sayılamaz. Eğer bir toplumun sağlığından ve üstünlüğünden bahsedilecekse, ekolojik ve feminist (burjuva anlamında olmayan) kriterler esas olmak durumundadır. Bu yönüyle günümüz toplumları gerçekten hasta toplumdur.

c- Kent ve ona dayalı uygar topluma geçiş, Verimli Hilal'in binlerce yıllık toplum geleneklerinde biriken maddi ve manevi kültür değerlerinin niteliksel sıçramasıyla gerçekleşti. Mevcut kültürel unsurların Dicle, Fırat, Nil ve Pencav (Beşsu) deltalarında biriken alüvyonlu alanları başta olmak üzere öteki bazı unsurlarla sentezlendiklerinde ken-

Uruk kültürünü yansıtan şehir tanrıçası İnanna ile ilk kahraman kralı Gilgameş adına düzenlenen destanlar için ilk söylenebilecek olan, kendi dönemlerinin özet anlatımları olduklarına dairdir. Yazılı halleriyle günümüze kadar ulaşan bu orijinal destanlar kendilerinden önceki insanlığı düşünce, inanç ve arzuları ile yansıttıkları gibi, geleceğe dair ölümsüzlük özlemlerini de bir anı gibi bize hissettirmektedirler. Evrensel tarih işte budur. İnanna Destanı'nda kadının binlerce yıllık üretken yaratıcı emeği ile oluşan, 104'e kadar sayılan toplumsal kurum ve kuraldan, teknikten bahsedilmektedir. Kurnaz ve güçlü 'erkekleşen tanrılar'ın bunları ellerinden almak için nasıl hileye ve zorbalığa başvurduklarını anlatmaktadır. Gilgameş ilk defa büyülediği kral yaşamının yardımcısı Enkidu'nun ölümü ile elinden kayıp gideceğine dair içine girdiği büyük üzüntüsünü ve ölümsüzlük bahşeden otun peşindeki macerasını anlatmaktadır.

arz eden toplumsal artıklar üzerine yürütülen mücadele ve savaşlarla kente dayalı sınıflaşma ve devletleşme aşamaları, gittikçe kırsal ve kentsel emekçilerle tüm kabile sistemleri için tehlike haline gelirler. Hegel'in deyişiyle toplum genel bir efendi-köle ilişkisi ve çelişmesine tabi tutulmuş bulunmaktadır. Evrensel tarihin uygarlık aşaması hep bu çelişkiden kaynaklanan savaşlarla, bu savaşlarla birlikte kurulan devlet biçimlenişleriyle dolu geçecektir. Tarih bu anlamda bir 'insan mezbahası'dır.

İktidar elitleri ve kurumları avın peşindeki avcı gibidir

Uygarlık toplumlarında hiyerarşinin sürekli iktidar ve devlet üretmesini doğru çözümlenmek, doğru tarih anlatımı için büyük önem taşıyan diğer bir husustur. İktidarı toplum süreci daha önceki toplumlardan nitelik olarak çok farklıdır. İktidar veya efendi kurumu uygarlık tarihi boyunca toplumda sürekli gelişen, yoğunlaşan ve yaygınlaşan bir özelliğe sahiptir. Adeta kanser hastalığı gibidir; yayılmadan, yoğunlaşmadan ayakta duramaz. Tıpkı kapitalist tekellerin sürekli birikim ve kar hastalığı gibidir iktidar kurumu. Özünde ikisi de yoğunlaşmış toplumsal artıklar yaşarlar. Sınıflaşma olgusu toplumsal artıklarla yürüyebilir. Bu artık kesildiği veya azaldığı oranda devletli toplumun krizi kaçınılmazdır. Sonuç, kendini sürekli üreten savaş ve yeni devlet, iktidar parçası olma arayışıdır. Avın peşindeki avcı gibidir iktidar elitleri ve kurumları. Devletler ise bu işin meşrulaştırılmış biçimleri olarak tanımlanmalıdır.

Şüphesiz devletlerin meşrulaşmasında toplumların genel yönetim ihtiyaçları da tam bir maske olarak kullanılır. Tarih boyunca tüm devlet yöneticileri kendilerini bu maske ile tanıtmaya büyük özen gösterirler. Bazı toplumsal yönetimler gerekli bir ihtiyaç olarak meşru görülebilir: Güvenlik, büyük sulama ve endüstri girişimleri, adalet işleri gibi. Fakat iktidar ve devlet yönetimlerinde bu toplumsal işler hep ikinci planda tutulur ve kendilerini meşrulaştırma temelinde kullanılır. İktidarı toplumlar erkek egemen toplumdur. Yönetilenlere ilişkin Kutusal Kitaplarda da çokça geçen 'çoban-sürü' ilişkisi geçerlidir. Bu ilişkinin günümüze doğru gelişimi çevre ve emekçinin genel karşılaşma eğilimi biçimindedir. Bunu iktidarın erkeklik karakteri sağlar. Neolitik toplumda kadın ağırlıklı yönetimler esas olarak üretim, güvenlik ve üreme amaçlıyken, uygarlık toplumlarında iktidar yönetimleri içte ve dışta sömürü ve savaş amaçlıdır. Dolayısıyla savaş ve iktidar teknolojilerine birincil sırada önem verilir. Ayrıca çevreyi sürekli fethedilecek bir sömürü alanı olarak görürler.

Ortadoğu'nun iktidar kültüründe bu soyutlamalara en zengin çeşitlilikteki iktidar somutlaşmalarında rastlamak sadece mümkün değil, işin kuralı, normu gereğidir. Uygarlık sistemine merkezi ve bütünlük içinde yaklaşım göstermek doğru kavranması için şarttır. Kesinti ve parçalanmış boşluklar uzun süreler içinde mümkün

"Kadının gittikçe derinleşen köleliğiyle tanrı-kralın hastalık haline gelen iktidarsal çıkışları uygarlığın ilk büyük diyalektik çelişkisidir. Köle-efendi çelişkisi de bu temel çelişkiden kaynaklanacaktır. Günümüzün işçi, işsiz ve her soydan yoksullaştırılan kölelerine kadar bu öykü derinleşerek ve yaygınlaşarak devam edecektir. Evrensel tarihin uygarlık aşamasını tamamlamak ve ana momentlerinde belirlemelerde bulunmak büyük önem taşır"

kültür unsurlarının oluşmuş bulunduğu önemli tarihçilerin ortak bir kanısıdır. Bu kanıyı destekleyen çok sayıda gözlem, etnik ve arkeolojik araştırmalar mevcuttur. Başta giysi, beslenme ve barınma alanları olmak üzere maddi kültür araçları endüstrileşerek üretim seviyesine erişebilmişlerdir. Kıtık ve çeşitli felaket dönemlerinde kullanılmak üzere toplumsal artıklardan birikimler yapılabilmektedir. Ticaretin temeli atılmıştır. Hediye kültüründen karşılıklı ihtiyaçlar için ürün değişimi yapılabilmektedir. Manevi kültürün birçok unsuru da kazanılmıştır. Din, tanrı, sanat, bilim ve tekniğin ilk orijinal hallerinde büyük gelişmeler sağlanmıştır. Madenden tekniğe geçilmiştir. Tekerlek kullanılmaktadır. Enerji dönüşümlerinden yararlanılmaktadır. Sanıldığından daha

tin doğuşu kaçınılmazdır. Bu sentez büyük bir ürün artışı anlamına gelmektedir. Şu hususu da iyi bilmek gerekir ki, aynı alüvyonlu alanlar üzerinden yüz binlerce yıl insan akışları oldu. Ama bunlar hiçbir zaman kendi öz dinamikleriyle kentleşmeyi bir yana bırakalım, klan toplumunu bile yaşatacak yetenekte olamamışlardır. Bu alanlarda kent uygarlığına geçiş için diyalektik bağlantı içinde olacakları gelişmiş bir neolitik toplum şarttır; öncelikli koşuldur. Çin'de de benzer bir oluşum bu diyalektik temelinde oluşacaktır. Tarih ilk kentin Dicle-Fırat'ın denizle birleştiği alüvyonlu sahada inşa edilen Uruk olduğu konusunda hemfikirlerdir. Evrensel tarih için Uruk dönemi (MÖ 3500-3000) uygarlığın başlangıcını teşkil etmesi açısından önemlidir.

Kadının gittikçe derinleşen köleliğiyle tanrı-kralın hastalık haline gelen iktidarsal çıkışları uygarlığın ilk büyük diyalektik çelişkisidir. Köle-efendi çelişkisi de bu temel çelişkiden kaynaklanacaktır. Günümüzün işçi, işsiz ve her soydan yoksullaştırılan kölelerine kadar bu öykü derinleşerek ve yaygınlaşarak devam edecektir. Evrensel tarihin uygarlık aşamasını tamamlamak ve ana momentlerinde belirlemelerde bulunmak büyük önem taşır. Kırsal alanın ticaret ihtiyacını iyi kullanan, bunu daha verimli üretimle karşılamının tasarısı ve tekniği üzerine inşa edilen kentler başlangıç itibarıyla olumsuz rol oynamazlar. Tersine kırsal alanla uyum ve işbirliği içinde toplumsal gelişmeyi hızlandırırlar. Fakat yol açılan ve büyük birikim

değildir. "İktidar 'boşluk' kabul etmez" deyşi bu açıdan doğrudur.

İktidar en rafine örgütlü sermayedir

d- Evrensel tarihin omurgasını teşkil eden Mezopotamya ana kaynaklı ve kesintisiz akıp gelen beş bin yılı aşan merkezi uygarlığı en temel tarih birimi olarak incelemek temel metodolojik öneme sahiptir. Bu konuda dar ekonomist sınıf yaklaşımı yöntemlerinden tutalım, hukuk ve ulusal devlet eksenli, üretim sistemli yaklaşım yöntemleri tarihin bütünlüğünü vermekten uzaktırlar. Özellikle gittikçe yaygınlaşan pozitivist mikro tarih yöntemleri tam bir anlam katlamı rolüne bürünmüş gibidirler. Tarihi birey, olay, hanedan, ulus, devlet, sınıf ve ekonomi unsurları başta olmak üzere indirgemeci tekil unsurlarla çözümlenmek, anlatı haline getirmek gerçeğin parçalanarak katledilmesine götürür. Kapitalist tekellerin ideolojik hegemonyası altında geliştirilen bu mitik anlatımlar ezici yönleriyle propaganda rolünü oynarlar. Şüphesiz tikel anlatımlar gerekli ve önemlidir. Ama evrensel tarih akışları ile bütünleşmeden, gerçeğin bütünlüklü kavranışına hizmet etmezler. Günümüzde tarih anlatımı çok sorunlu bir konudur. Doğru anlatımlar büyük güç ve çabaları gerektirmektedir. Hem düşünce çabasından hem de eylem gücünden bahsediyorum. İktidarın sürekli karpeşindeki sermaye gibi bir özelliğinin olduğunu kavramadıkça, uygarlık toplumları çözümlenemez. Aslında iktidarı en rafine örgütlü sermaye olarak düşünmedikçe tam kavranması başarılabilir. Sermayeyi ne tam ekonomik (Marksistler ve liberaller için böyledir) ne de politik olarak (ulus-devletçi yaklaşım) düşünmek doğrudur. Birbirini doğuran, biri olmaksızın diğerinin edemeyeceği ikizler olarak kavramlaştırmak gerçeğe daha yakın sonuçlar verir.

Merkezi uygarlık sistemini bu tanımlar çerçevesinde beş bin yılı aşkın süreli bir tarihsel-toplumsal sistem olarak değerlendirmek mümkündür. Üç ana versiyon ve birçok alt kümeler halinde şemalaştırabiliriz. Birincisi, Sümerik orijinal çıkıştır. Uruk örneğinin kendini çoğaltması çığ gibi büyüyen şehir öbeklenmelerine yol açmıştır. Merkezi alan Aşağı Mezopotamya'dır. Hegemon güç Uruk site devletidir. Yaklaşık beş yüz yıl sürmüş, ulaşabildiği her yerde yarı-çevreler ve koloniler oluşturmuştur. Bütün Verimli Hilal'i merkez ve çevre olarak örgütlü kıldığını belirtebiliriz. Sistemin yaşadığı konjonktürel bunalım sonucunda MÖ 3000 yıllarında hegemonik güç Ur sitesine geçmiştir. Ur çağı çeşitli bunalımlarla kesintili olarak bin yıl kadar sürmüştür. MÖ 3000-2000 dönemini Ur çağı olarak değerlendirebiliriz. Uruk'un tüm çevre ve merkez rolünü devralmıştır. Daha da genişletmiş ve kentleri çoğaltmıştır. Kentleşmeler merkez ve çevre alanlarında Uruk döneminin çok üstünde gelişim göstermiştir. Düzinelerce kentleşmeye tanık olmaktadır. Toplumda hem yatay hem de dikey örgütlülük artmıştır. Yazı gelişmiştir. Bilim ve eğitim kurumlaşmıştır. Nippur bir nevi üniversite kentidir. Yakın komşu, doğusunda yer alan Elam bölgesinde Sus, batısında Aleppo ve Ebla, kuzeyinde Mari ve Kazaz gibi Fırat kıyısında çok sayıda koloni inşa edilmiştir.

Mısır-Nil ve Pencab vadilerindeki kentleşme daha uzak çevrenin alt kümeleri olarak değerlendirilebilir. Nil ve Pencab vadileri özerk kentlerden ziyade adeta kolonye benzerlerdir. Mısır uygarlığı Firavun'un saray, mezar ve tapınak üçgeninden oluşan mekanik

leşmiş bir köle komününe benzemektedir. Sümer uygarlığındaki özerk, rekabetçi kentleşmeyi sağlayamamıştır. Kolektifleşmiş büyük bir köyü andırmaktadır. Firavun sosyalizmi denmesi de bu niteliğinden ötürüdür. Pencab'daki Harappa ve Mohenjodaro yerleşkeleri daha çok bir kolonye andırmaktadır. Sümer kolonisi olmaları ihtimal dahilindedir. Daha sonra (MÖ 1500'ler) gelişecek Çin uygarlığı, Sarı Irmak deltalarında boy veren ikinci bir Mısır örneğine çok benzemektedir.

Kuzey Mezopotamya'daki kentleşmeleri daha değişik görmekteyiz. Bu alandaki toplulukların kendi öz dinamikleriyle MÖ 3000'lerden itibaren kentleşmeye geçtikleri ve Uruk, Ur (MÖ 4500-3500 döneminde El Ubeyd kültür yayımlarına karşı) kolonizasyonlarına karşı kendilerini korudukları, kısa süre içinde bu kolonizasyon güçlerini kendi içlerinde erittikleri gözlemlenmektedir. Bölgenin çok güçlü kabile sistemi ve tarımcı köy yapısı bunu mümkün kılmaktadır. ABD karşısındaki Avrupa'ya benzemektedir. Bir alt küme veya çevreden ziyade, ikinci bir merkez rolüne daha yakın konumdadır.

Uruk ve Ur hegemonik sistemleri içte kent (Babil ve Ninova başta olmak üzere) rekabetleri, dıştan Semitik kökenli Amorit ve kuzeydoğudan Aryenik boyların savunma ve saldırı savaşlarıyla (belli başlı olanları Gutiler ve Akadlardır) MÖ 2000'li yılların sonlarında güçlerini yitirmişlerdir. Yeni hegemonik güçler Babil ve Asur'dur. Babil MÖ 2950-1600'lerdeki ilk döneminde çok görkemli bir çıkış sağlamıştır. Ünlü Hammurabi bu dönemi simgelemektedir. İkinci dönemi kuzey ve doğulu boylarla (Hitit ve Hurri ittifakları bunu ifade etmektedir) ortaklaşa geçen MÖ 1600-1300'ü yıllardır. Son dönem Medlerle koalisyon sonucu yıkıldıkları Asur hegemonyasından sonraki MÖ 600-540 dönemidir. İlk Yahudi sürgününü gerçekleştiren Nabokadnazar bu dönemi simgelemektedir. Babil tüm dönemlerinde hegemonya merkezidir. Kapitalist hegemonyanın Londra ve Newyork'unu andırmaktadır. Sanayi, ticaret, din, sanat ve bilim merkezidir. Çünkü ünlüdür. 'Yetmiş iki millet' sözü Babil'den kalmadır. Çekmediği boy ve kabile yok gibidir. Dönemin Yunanlıları

için Paris ve Londra'dır. İlk filozofları Babil ekolünden geçmişlerdir. Kısaca döneminin hegemonik dünya kentidir.

Asur hegemonyasını da üç dönem halinde ayırmak mümkündür. MÖ 2000-1600 Babil'e bağlı ticaret kolonileri dönemi, MÖ 1300-1000 tam hegemonik dönemdir. Son dönem ise MÖ 900-600'dür. Zagros'tan Akdeniz'e, İç Anadolu'dan Mısır ve Umman'a kadar geniş bir coğrafyada hegemonik güç olabilmeyi başarmıştır. Ticaret ve sanayi ile ilerleme sağlamıştır. Mamul mal satıp hammaddeleri metropollerine taşımıştır. Kapitalizmin birçok özelliğini (muhasabe, tartı, ölçü, kredi, para benzeri işler) geliştirmiştir. Son döneminde Van merkezli Urartular karşısına en ciddi rakip olarak çıkmışlarsa da aynı başarıyı sağlayamamışlardır. Fakat Urartuların Asur'a karşı ayakta kalan tek güç olmayı başarmaları önemlidir. Asurlular tüm hegemonya dönemlerinde güçlü koloniler oluşturmuşlardır. Kar, karhane kavramları Karum (acente) kökeninden gelmektedir. Doğuda Medler ve Persleri, batıda Mısır, İsrail ve Fenikelileri, İç Anadolu'ya kadar birçok beylikleri kontrolleri altına alabilmiş ve kolonileştirmişlerdir.

Yine tıpkı Uruk, Ur ve Babil dönemlerinde hegemonyacılığa karşı direnmede gösterdikleri başarıyı Asur hegemonyasına karşı da tekrarlayan, Aryen kabilelerinden oluşan Hurri ve Hitit güçleri olmuştur. Hitit Kralı I. Mursili'nin Hurri müttefikleri ile birlikte MÖ 1596'da Babil dahil hegemonik merkezi tümüyle düşürdüğünü bilmekteyiz. Hurri'lerin Mitanni kolu, MÖ 1500-1250 döneminde Kerkük'ten Akdeniz'e kadar geniş bir bölgede imparatorluk benzeri bir güç oluşturabilmiştir. Aynı kökenden gelen Urartular ve Medler ise, uzun yıllar süren direnişler sonunda, MÖ 612'de Asur'un stratejik yenilgisine yol açmışlardır. Fakat Asur'un yenilgisini sadece dış savaşlara bağlamak yetersiz bir yaklaşımdır. Temel neden, savaşların artık karlı olmaktan çıkmıştıdır. Tıpkı sermayenin azalan kar eğiliminin bunalım ve kriz etkeni olması gibi, savaşların azalan kar kanunu da kriz ve yenilgilerle sonuçlanmaktadır.

Asur sonrası Ortadoğu'nun yeni hegemon gücü Pers-Med ittifakına dayalı Pers İmparatorluğu'dur. MÖ 550-330

döneminde dünya hegemonu rolünü oynayan Pers imparatorları en geniş küresel sistemi kurmayı başarmışlardır. İktidar alanları Ege kıyılarından Pencab'a kadar uzanmış olup, Çin hariç dünyanın o dönemine göre tüm uygarlık alanlarını aynı gücün hegemonyası altında birleştirebilmişlerdir. Bu başarıda manevi kültür olarak Zerdüştülüğün belirgin payı vardır. Sistem daha eski olan Mısır uygarlık güçleriyle yeni bir uygarlık sürecinde olan Ege İon uygarlık güçlerinin sürekli isyanlarıyla yıpratılmıştır. Eski Mezopotamya mirasını sürdüren Babil de sık sık isyan etmiştir. Kuzeyde İskit boyları adeta dönem gerillası gibi savunma ve saldırı savaşlarıyla sistemi en çok aşındıran güçler olmuştur. Yeni, fakat Grek kültürünün etkisiyle hızla gelişen Makedonya'nın çok genç kralı İskender'in (Aristo'nun öğrencisidir) ideolojik ve taktik üstünlüğü Pers hegemonyasının sonunu getirmiştir. Böylelikle yeni Grek uygarlığı kendini başarıyla kanıtlanmış olmaktadır.

Asıl tarihi toplumsal bağlamda izlemek evrensel tarihin özünü verecektir

e- Yeni hegemonik güç, üstünlüğünü kanıtlayan Helen uygarlığına ve onu temsilen Greko-Romen güçlerin eline kaymaktadır. Bu, Doğu'dan Batı'ya doğru ilk ciddi güç kaymasıdır. Ege kıyılarındaki İon kent kültürüne (MÖ 600-MS 500) dayalı Greko-Romen uygarlığı, evrensel tarihte ikinci büyük kentleşme dalgasına yol açmıştır. Bu kent uygarlığının başlıca güç kaynakları belki de yüzlerce yıl süren özümsemeyle devralınan Mısır, Babil, Hitit, Girit ve Med-Pers maddi ve manevi kültür birikimleridir. Mısır, Babil ve Pers saraylarını gözlemleyen önde gelen (Solon, Thales, Pisagor) İon bilgeleri yok gibidir. Şüphesiz uygarlığa Greko-Romen katkıları da çok yönlü olmuştur. Önemli olan uygarlıkların zincirleme etkilenmesidir. Temelinde toplumsal artının ele geçirilmesinin rol oynadığı iktidar savaşları ve kurumlaşmaları geleneksel bir miras gibi sürekli birbirlerine aktarılır. İktidarı en çok çoğaltan, kendini en başarılı sayar.

Bu da artık-değerin büyüülmesi ve ele geçirilmesiyle bağlantılıdır.

Greko-Romen uygarlığı, Avrupa uygarlığının 9-13. yüzyıllarda Doğu uygarlıklarından sağladığı maddi ve manevi kültürel aktarımların adeta benzerini MÖ 1600'lerden önce Miken-Hellas örneğiyle Yunan yarımadasında, MÖ 1000'lerde Etrüsklerle İtalya yarımadasında sağlamıştır. Neolitik kültür aktarımları ise MÖ 7000-4000 dönemlerinden hep süregelmiştir. Evrensel tarihten kültür aktarımları tek taraflı olmayıp karşılıklı bağımlılık temelinde hep olagelmıştır. Uygarlık dönemlerindeki tahakküme dayalı yayılımlar sanıldığından daha sınırlıdır. Tarih de her şey değildir; resmi tarihlerin propagandasını tarih olarak alamayız. İktidar kökenli uygarlık yayılımları evrensel tarihin sınırlı bir parçasını oluşturur. Dipte asıl rol oynayan ise, kabileler ve halklardan örülmüş toplumsal tarihtir. İktidar tarihlerine tarih demek bile zordur. Asıl tarihi toplumsal bağlamda izlemek evrensel tarihin özünü verecektir. Bu sorunların halen tüm ağırlığıyla tartışıldığını bir kez daha belirtmeliyim.

Ege Denizi'nin her iki yakasında gelişen kentleşme (MÖ 700-500) ve ona dayalı kültür ve uygarlık hareketi evrensel tarih açısından yeni bir moment ve sentezi ifade eder. Batı Avrupa uygarlığının oluşumunda bu sentez ve moment orijinal çıkış olarak değerlendirilir. Dünyaya tüm bakış açılarında başlangıç olarak ele alınır. Avrupa merkezi uygarlığı bu konuda tüm bilimsel, hatta felsefi idealarına rağmen ağırlıklı olarak mitolojik yaklaşım sergilemekte, bunu yaparken evrensel tarihe ilişkin büyük çarpıtmalara başvurmaktadır.

Şimdiye kadarki anlatımlardan da gayet iyi anlaşılmalıdır ki, Ege kıyılarındaki gelişen kültür, dönemine kadar süren tüm Ortadoğu kökenli kültürlerin yüzlerce, hatta binlerce yıl süren aktarımları sonucu oluşan çok önemli bir sentezdir. Çok ötelere gitmeye gerek yoktur. Yalnız Pers-Helen ilişkilerinin oluşturduğu sentez MÖ 600'lerden (Medleri de dahil edersek) Batı Roma'nın yıkılışına, yani MS 500'lere (Sasanileri de eklersek) kadar süren ilişkilerin sonucuna tanıklık etmekte ve bu gerçeği kanıtlamaktadır. Sadece Adıyaman'ın Nemrut Dağı'ndaki tanrılar panteonuna bir göz atmak bile bu gerçeği kavramak için yeterlidir.

Grekerin kentleşme hareketi başarılı bir sentez ve üstün bir aşamadır. Yol açtığı kültürel ortamda mitolojik kökeni ağır basan dinsel ideolojileri çözmüş, felsefe ve bilimin ağırlık kazanmasına çok ciddi bir katkıda bulunmuştur. Bilim ve felsefeyi temellendirmede bu katkının rolü belirleyici olmuştur. Dolayısıyla evrensel tarihe de ciddi bir ivme kazandırmıştır. Fizik, kimya ve biyoloji biliminin önü açılmış, tarih ve toplum felsefesinin temelleri de daha bilimsel ölçütlere kavuşturulmuştur. Sanatta da özellikle kent mimarisi, heykeltirlik, tiyatro ve destan anlatımında görkemli örnekler sergilenmiştir. İskender'in büyük zaferlerinin arkasında şüphesiz bu kültürel üstünlük yatmaktadır. Roma'nın askeri ve siyasi hegemonyasını doğuran da yine bu kültürel üstünlüktür. Roma gerek cumhuriyet gerekse imparatorluk aşamasında Grek kültürünün siyasi ve askeri alana taşınılmasını ifade eder. Roma'nın yaklaşık bin yıllık (MÖ 508-MS 495) hegemonik serüveni Atina'nın niyet ettiklerinin hem doğrulanması hem de gerçekleştirilmesidir. Dolayısıyla ayrı bir sentez veya orijinal saymak olası değildir. Şüphesiz nicelikçe daha çok büyümüş, nitelikte de (askeri ve siyasi hegemon-

"Evrensel tarihten kültür aktarımları tek taraflı olmayıp karşılıklı bağımlılık temelinde hep olagelmıştır. Uygarlık dönemlerindeki tahakküme dayalı yayılımlar sanıldığından daha sınırlıdır. Tarih de her şey değildir; resmi tarihlerin propagandasını tarih olarak alamayız. İktidar kökenli uygarlık yayılımları evrensel tarihin sınırlı bir parçasını oluşturur. Dipte asıl rol oynayansa, kabileler ve halklardan örülmüş toplumsal tarihtir. İktidar tarihlerine tarih demek bile zordur"

yada) mükemmeliyete yaklaşmaya çalışmıştır. Hukuk, mimari ve retorik alanlarında bunun örneklerini sergilemiştir.

Roma hegemonyası evrenselliği ve evrensel tarihi oldukça zorlamıştır. Bu yönlü katkısı önemlidir. Fakat ağırlıklı olarak Ortadoğu kültür sahasında bu rolü oynadığı unutulmamalıdır. Doğu Roma (Bizans İmparatorluğu) örneği bu gerçeği açıkça ifade etmektedir. Batılı olmaya, Avrupa uygarlığına erişmeye çaba harcamıştır. Bu çabasında Gotlara (Germenik kabileler) karşı seferler için bazı yollar, kaleler ve koruma surları oluşturmaktan öteye gidememiştir. Doğulu yanlarının (Fırat ve Dicle uzun süre Doğu sınırlarını oluşturmuştu) egemen olduğu bir evrenselliği yaşadığı kesindir. Grek örneklerinden daha fazla Doğulu olmuştur. Hem maddi hem manevi kültür alanlarında böyle olduğu gibi, nicelik ve nitelikte de böylesi bir sentezi ifade eder. Şüphesiz Avrupa uygarlığının oluşumunda bir ön deneyim ve tarihsel aşamadır.

Roma hegemonyası döneminde Doğu kültürünü Perslerin (Akhamenit hanedanları) yerine geçen Part ve Sasani hanedanları temsil etmeye çalışmışlardır (yaklaşık MÖ 250-MS 650). Temsil derken, iktidar kültürünün siyasi ve askeri damarlarını kastediyorum. Bu temsilde nasıl ki İskender sonrası Greko-Romen hegemonyasının arkasında Helen kültür dünyası temel rol oynamışsa, Pers-Med ağırlıklı hegemonik iktidarların arkasında da Zagros eteklerindeki Mağlarda (ateş ocakları) tüten alevlerin etrafında oluşan Zerdüşht kültürünün belirleyici etkisi vardır. İki hegemonik güç arasında yaklaşık bin yıl süren siyasi ve askeri üstünlük savaşlarına paralel olarak, iki kültür arasında da benzer bir ideolojik savaş sürmüştür. Batı kültür sentezinde bu çatışmanın rolü belirleyicidir.

Toros-Zagros eteklerindeki toplumsal kültür hiçbir dönemde orijinalliğini tamamen kaybetmemiştir

Şu hususu önemle belirtmeliyim ki, Toros-Zagros eteklerine dayalı toplumsal kültür hiçbir dönemde orijinalliğini tamamen kaybetmemiştir. Kendi içinden çıkan askeri ve siyasi, hatta rahip dini hegemonlara da teslim olmamıştır. Toplumsal tarih olarak kalmaya devam etmiştir. Tarih boyunca dört taraftan uğradığı tüm istila dalgalarına karşı toplumsal varlığını sürdürebilmiştir. Bunda yaşadığı ve derin köklere sahip (MÖ 15.000'lerden günümüze) kabile sistemi ile tarım ve hayvancılık ekonomisinin rolü belirleyici olmuştur. Bu kültürde adeta iki alem vardır. Birincisi, toprağa ve tarihe derinliğine gömülü kabile ve halkların toplumsal dünyası; ikincisi, sayısız istilacı, sömürgeci, sömürücü ve imhacı güçlerin hegemonik iktidar kavgaları, savaşları ve devletleri dünyasıdır. Anlatmaya çalıştığım, evrensel tarih açısından günümüze kadar devam eden diyalektiksel gelişmenin iki dünya arasındaki kırmızı çizgisidir. Bölge kültürü en azından öznesellik anlamında çevre olmayı hiç kabul etmemiş, bunu aklına bile getirmememiş, merkez olmakta bazen komik ve trajik öyküleri olsa da, merkez kalmakta hep ısrarlı olmuştur. Mikro tarihimize bu evrensel bakış açısından baktığımızda hem onun hem alçaklığın, hem acının hem coşkunun, hem komedinin hem trajedinin birer örneğini görmekte ve anlamakta zorluk çekmeyeceğiz. Kendi toplumsal doğamızı (onunla ayrılmaz bir bütün olan fizik, kimya ve biyolojik doğa) daha çok kavrayacak ve olumsuzlukları geriletmenin irade ve eylemine daha çok koşacağız.

f- Ortadoğu merkezi uygarlığının son evrensel hamlesi islami uygarlık momentinde ve sentezinde gerçekleştirilmiştir. İslam adı altında sanıldığı gibi aksine rafine bir din ideolojisi değil, o döneme kadar tüm ideolojik varyasyonların bir sentezi söz konusudur. İslam bir orijinalite değil, Ortadoğu'nun evrensel kültür akışında ve uygarlığında bir dönem, bir momenttir. Aynı zamanda çok karmaşık bir ideolojik sentezdir. Talihsizlik şuradadır ki, Batı Avrupa hıristiyanlık sentezini yeniden çözümleyerek bilim ve felsefede evrensel tarihsel bir hamleye yol açarken, islam sentezinde başlayan bilimsel felsefe çözümleri sonuca tam vardiirmeden bastırılmış, bu da Ortadoğu merkezi uygarlığının Avrupa'ya kaymasında en önemli nedenlerden birini teşkil etmiştir.

İslam uygarlığı, başlangıçtaki tüm kurtuluşçu temalarına rağmen, çok kısa süre içinde (Emevi Hanedanlığında, 650-750) bir hegemonik uygarlığa dönüşmüştür. İslamiyet aslında son dönemlerinde iyice yozlaşan, kar getirmeyen, bölge halklarını ve toplumsal örgülerini çok yıpratılan Bizans-Sasani çekişmesinin yüzyıllarca süren çıkmazına ve çözümsüzlüklerine karşı bir çıkış, bir çözüm olarak kendini sunmuştur. Adından da anlaşıldığı üzere bu mesaj 'selam' (islam'ın köken kavramı) yani barış dinidir. Fakat gelenin gideni aratması türünden Emevi Hanedanlığıyla (Muhammed'in Medine Mukavelesi -Sözleşmesi- 620-650'ye dek sürmüş, Muaviye-Ali çekişmesinde Kureyş'ten Emevi Hanedanlığı başaran taraf olmuştur) Ortadoğu'daki uygarlık savaşları daha da yoğunlaşmıştır. Bizans ve Sasaneler defalarca yenilgiye uğratılmış, Konstantinopolis kuşatılmış, Sasani kentleri tümüyle ele geçirilmiştir. Ancak Çin sınırlarında (750) durdurulabilmiştir. Hindistan'dan İber Yarımadasına ve Afrika çevresine kadar yerleşmiştir. Türk boylarının islamaşmasıyla Kuzey yarımkürede, Orta Avrupa'dan tüm Güney Sibiryaya ve Orta Asya'ya kadar yayılma sağlanmıştır. İktidar-devlet-uygarlık alanlarında büyük bir genişleme sağlanmıştır.

Abbasi Hanedanlığı döneminde (750-1250) hegemonik zirveye tırmanılmıştır. Cihan İmparatorluğu kavramı çokça seslendirilmektedir. Grek, Hint, hatta Çin kültürü hızla tercüme ve telif edilerek, islam için bir kültürel üstünlük yaratılmak istenmiştir. Ticaret kapitalizmi tarihin en gelişkin aşamasına erişmiştir. İstese aslında daha sonra karşısında hegemonik yenilgi alacağı Avrupa'yı kontrolü ve hatta işgali altına alabileceği

güçtedir. Karlı olmadığı için Avrupa'nın fethini sınırlı tutmakla yetinmiştir. Sanıldığı gibi aksine Avrupa'nın işgali karşı direnişten ötürü değil, tıpkı Roma işgallerinde olduğu gibi verimsiz olduğu için yarım bırakılmıştır. Yine Hun ve Cengiz Han istilaları da benzer nedenlerle yarım bırakılmıştır. 15. yüzyıla kadar Avrupa'nın şansı henüz büyük güçlerin (Ortadoğu kökenli) iştahını kabartacak kadar verimli ve karlı bir saha haline gelmemiş olmasıdır. Bu duruma geldiğinde de (19. yüzyıldan itibaren) karşı hamleyle kendi hegemonyasını gerçekleştirmeyi ve kalıcı kılmayı bilmiştir.

800-1200 döneminde islami rönesansa yaklaşan çabalar sergilenmiştir

Uygarlık anlamında islam'ın hegemonik çöküşü çözümlenirken, dıştan Moğol Cengiz Han Hanedanlığının istila ve işgalleriyle içte mezhep çatışmaları baş sebep olarak gösterilir. Bu eksik bir anlatımdır. Belirtildiği gibi, asıl neden kültürel Rönesans'ı gerçekleştirememesidir. Abbasi dönemi bu gerçeğin farkındadır. Kurtuluş ve barış mesajı olarak islamiyetin sadece dinsel fonksiyonuyla imparatorluğu ayakta tutamayacaklarını iyi bilmektedirler. 800-1200 döneminde gerçekten islami rönesansa yaklaşan çabalar yoğunca sergilenmiştir. Bilim ve felsefede ciddi açılımlar sağlanmıştır. Tıp, biyoloji, matematik, fizik, kimya, tarih ve toplum bilimlerinde Avrupa'nın önündedir. Felsefenin hikmet, tasavvuf, mantık, ilahiyat, adalet konularında oldukça ciddi açılımları söz konusudur. Fakat sonuçta dinsel dogmatizmin ağır basmasıyla bu çalışmalar dumura uğramış, hatta lanetlenerek devre dışı bırakılmıştır.

Avrupa ise, tersine, bir yandan Greko-Romen kaynaklarına direkt ulaşmaya çalışırken, diğer yandan islam ülkelerinde sağlanan ve yararlanabileceği tüm kaynakları bu dönemde aktarmasını bilmiştir. Ortadoğu'da inkitaya (kesintiye) uğrayan Rönesans Avrupa'da hamleye geçmiştir. 14. ve 15. yüzyıllar Avrupa'nın Rönesans yüzyıllarıdır. Avrupa'nın şansı kendi Rönesans'ını hıristiyanlık dogmatizmine rağmen sürdürmesi ve tüm Avrupa'ya yayabilmiş olmasıdır. 16., 17. ve 18. yüzyıllarda Reformasyon (dinde köklü reform), felsefi ve bilimsel devrimle aydınlanmasını sağlayarak süreci başarıyla katetmesini bilmiştir. Sonuçta 19. yüzyılın başlarına geldiğimizde kültürel (zihniyet) devrimin zaferi kesin olmuştur. İslamik uygarlığın hegemonyasını yitirisi ve hegemonyanın Avrupa'ya kayışında bu kültürel devrimin zaferi belirleyici rol oynamıştır.

Hegemonyanın kayışında ikinci sırada sayılması gereken etken, ticaret kapitalizminin benzer biçimde Avrupa'ya başarıyla aktarılmasıdır. Başta Venedik, Cenova ve Floransa olmak üzere İtalyan kentlerinin 11. yüzyıldan itibaren Haçlı Seferleriyle birlikte giriştikleri muazzam ticari hamle sadece kar amaçlı olmuştur. Ortadoğu dünyasında binlerce yılda oluşan tüm kapitalist gelişmeleri (tarım, para ticaret, endüstri) karla birlikte bir kültür olarak da taşımasını bilmiştir. Mallarla birlikte o malları üreten tüm usul ve teknikleri de aktarmıştır. Buna Çin uygarlığından yapılan (kağıt, barut, matbaa, top vb. teknikleri) aktarımları da dahil etmek gerekir. Özellikle 'Moğol Yoluyla' üçüncü sırada askeri ve siyasi düşünce ve tekniğin aktarılması söz konusudur. Avrupa kendiliğinden iktidar ve devlet tekniklerini ve arkasındaki düşünceyi inşa etmemiştir; büyük oranda miras olarak almıştır. Kendi katkılarını ancak 16. yüzyıldan itibaren yapmaya başlamıştır. Dördüncü sıraya sanat ve edebiyat aktarımlarını koymak gerekir. Bu aktarımlarda İtalyan kent devletleri, Endülüs İslam Devleti başat rol oynamıştır.

Son olarak hıristiyanlığı da temel manevi ve moral aktarım aracı olarak değerlendirmek mümkündür. Roma'nın yıkılışından sonra Avrupa'yı moralmen ayağa kaldıran hıristiyanlık olmuştur. Daha da önemlisi, yeni kent hamlesi çoğunlukla hıristiyanlık manastırları çevresinde gelişmiştir. İtalya ve Batı Avrupa kıyılarında 11. yüzyıldan itibaren hız kazanan yeni kentleşme hareketleri evrensellik açısından Sümer ve İon hamlesinden sonra üçüncü ana hamledir. Hem arkasındaki kültür hem yapılanış biçimleri farklılık arz eden, ama benzer yönleri de çok olan bu tarihsel hamlelerin birçok alt kümesi de şüphesiz mevcuttur.

Beş bin yıllık uygarlık öyküsü aynı zamanda kent varyasyonlarının gelişim öyküsüdür. Kentler hem maddi hem manevi kültürün en sağlam kayışları olarak tarihte sürekli ve kalıcı rol oynamışlardır. Halen devam etmekte olan Avrupa kentleşme aşamasının nasıl sonuçlanacağı, yaşadıkları ağır bunalım ve kanser türü büyüme hastalıkları nedeniyle büyük tartışmalara ve yeni çözüm arayışlarına konu olmaktadır. Hıristiyanlık bu yönleriyle manevi ve maddi kültür öğelerinin aktarımında stratejik ve taktik önderlik rolü oynamıştır. Hıristiyanlığın Ortadoğu kökenleri dikkate alındığında, 16. yüzyıldan itibaren yeni bir uygarlığa geçen Avrupa'nın nasıl doğduğu daha iyi kavranmış olacaktır. Greko-Romen uy-

garlığından yarım kalan Avrupa uygarlığı bu yeni aktarımlar temelinde yenilenmiş, güçlü bir kültürel senteze erişmiş ve üretim-birikim tarzında radikal dönüşümler sağlayarak kendi hegemonyasını kurmayı başarmıştır.

Hegemonyanın inşasında İtalyan kent devletleri, İspanya Krallıklarının yeniden fetih hareketleri ve imparatorluk denemeleri, Hollanda ve İngiltere'nin yükselişi, Fransa ve Almanya'nın bununla rekabetleri ikinci planda kalır. Bu hegemonik yükselişte Yahudi kültürünün maddi ve manevi öğelerinin stratejik rol oynamada en az hıristiyanlık kadar etkili olduğu önemle belirtilebilir durumundadır. İslam dünyasından tüm kültür unsurlarının aktarımında Yahudilerin öncülük rolünü oynadıkları kesindir. Ticaret ve paranın Avrupa'ya öğretilmesinde hep başat rolde olmuşlardır. Her fikir, bilim ve felsefe hareketinde Yahudilerin kalıcı izleri olmuştur. Bütün devrimlerde teorik ve taktik önderlik etmede sürekli mevcudiyetlerini hissettirmişlerdir. Yeni uygarlığın kanı ve beyni rolünü oynadıkları, en azından gelişiminde başat pay sahibi oldukları inkar edilemez.

Sonuç olarak Hegel'in Grek şehir devletinden başlayıp Napolyon ulus-devletiyle sonlandırmak istediği evrensel tarihin hiç de söylemleştirdiği gibi olmadığı gayet açıktır. Hegel ile zıtlık içinde olan liberal felsefe de Sovyetler Birliği'nin çözümlüyle birlikte benzer bir 'tarihin sonu' kehanetinde bulunmuştu. Burada bir 'son' vardır; ama bu, evrensel tarihin sonu değil, merkezi uygarlık tarihinin, onun iktidar ve devlet biçimlenişlerinin sonudur. Ulus-devlet toplumun en mahrem gözeneklerine kadar sızarak, iktidar ve devlet sorunsalını aynı zamanda bu biçimiyle sonlandırmıştır. Dolayısıyla Hegel'in felsefesi bu biçimiyle ayakları üzerine oturtulursa (Marks'ın yaptığı gibi değil) çok daha öğretici olacaktır. ABD 2000'ler sonrasındaki Ortadoğu hamlesinde Saddam Hüseyin'in başını götürürken, acaba ulus-devletin sonunu ilan ettiğinin farkında mıdır diye kendime hep sordum. Cevap o kadar önemli değil, gerçeğin kendisi önemlidir. Şu benzetmeyi de yapmışım: Ulus-devletin inşası için Fransız Devrimi'nde 16. Louis'nin başının koparılması ne kadar önemliyse, Saddam'ın başının koparılması da en azından Ortadoğu ulus-devletinin sonu için o denli önemlidir. Evrensel tarihe doğru ve derinden bakmasını bilenler, daha şimdiden Afganistan'dan başlayıp Fas'a kadar uzanan ulus-devlet halkalarında yaşanan kırılmalarda bu sonlanmaya ilişkin birçok ipucunu yakalayacaklardır.

Fakat Hegel tarzı iktidar-devlet-uygarlık fenomenlerinin sonlanışları evrensel tarihin sonu değil, başka bir paradigmadan yeni bir başlangıç anlamına gelmektedir. Evrensel tarihin hep dipte olan, ama sürekli atan ana damarlarından toplumsal tarih, uzun aralardan sonra yeniden başını gün yüzüne çıkarmakta ve tarihsel rolünü oynamaya hazırlanmaktadır. Demokratik uygarlık tezlerinde ne devletlerin inşalarına ne de yıkılışlarına ilişkin fazla idealarda bulunulur. Demokratik uygarlık hiyerarşik ve devletli uygarlık arasında stratejik ve taktik hatları hep netleştirmeye çalışır. Bu iki uygarlık evrensel tarihte hep var olmuştur, şimdi de vardılar. Bizim görevimiz kendi demokratik uygarlığımızın tüm ideolojik ve siyasi programlarıyla stratejik ve taktik ilke ve araçlarını, K. Marks'ın yaptığı gibi sol Hegelcilik yaparak değil, onun tüm felsefesini eleştirerek aşmak ve kendi öz demokratik uygarlık felsefemizi yaparak geliştirmektir.

Adı, soyadı: **Abdulkerim Uray**Kod adı: **Amed Tozo**Doğum yeri ve tarihi: **İdil-Mardin**
1977Katılım tarihi: **1992 Botan**Şehadet tarihi ve yeri: **1 Eylül 2006****Hakkari Gêman Tabur tepesi**

Zagrosların erişilmez, asi uçurumlarından başlayan özgürlük yürüyüşü. Çocukluk döneminin aşılması ve gençlik yıllarıyla beraber Kürdistan'ın kalbi Botan'da gençliğinin çığırında devam etti. Ve sonra başkentimiz Amed'te daha da olgunlaştı ve anlam buldu. Zagroslarda başlayan özgürlük yürüyüşü, yine Zagroslarda anlamınca ve özgürce kanatlandı, artık özgürlüğe yürüyüş değil özgürlüğün kendisi olmuştu, gökyüzüne uçmuştu heval Amed.

Mücadeleye yurtsever duygularla katılan Amed arkadaş çok küçük yaşlarda, çocukluk arkadaşlarıyla Mardin'in Bafe köyünden 1992 yılında özgürlük saflarına katıldı. Yaşamdaki canlı katılımı ve eylemlerdeki cesaretinden kaynaklı kısa süre içerisinde komutanlaştı. Kendine has özellikleri olan Amed arkadaş, tam bir yaşam bilgisiydi. Yaşamı acılarından öğrenmişti. Acının en yaman öğreticisi olduğu, O'na bakılınca daha iyi anlaşılıyordu. Gözleri her zaman hüznü doluydu. Saklamaya çalıştığı umut ve yaşama bağlılık, insanlara olan sevgisi, tüm gizleme çabalarına rağmen kendisini ele veriyordu. Birçok kez ölümle yüz yüze gelen Amed arkadaş, ölümü yaşamıyla yenenlerdendi. Ölümü defalarca yenmesi, ölüm tehlikesini birçok kez atlattığı kişiliğini farklılaştırıyordu. Artık basitliklerden sıyrılmış, küçüklüklere takılmıyor ve çoğu kez bizlerin kıyametler kopardığı olaylara o son derece soğukkanlı ve oldukça sakin yaklaşmayı başarabiliyordu. Savaş gerçeği içerisinde yaşamın, ölümün, insanın ve kendinin tüm gerçekliğiyle tüm çıplaklığıyla karşılaştığından insan ve yaşam sarrafı olmuştu. İnsanları hemen tanıyabiliyor ve kimin ne kadar dürüst yaklaşım yapıp yaklaşmadığını çözebiliyordu. Yaşamın dilinden konuştuğundan yalansız, dolansız, sade, kaygısız ve çıkarsızdı. Onunla sohbet etmeye doyum olmazdı. Sohbetleri çoğu zaman sohbet değil, tek kişilik tartışmalara dönerdi. Öyle güzel, öyle büyüleyici konuşurdu ki O'nda söz anlamını bulurdu.

İlk olarak felsefe dersinde verdiği bir örnekle girdi yüreğimize; 'bızın bızın be cudaye bızın bızın be cudaye' diyerek kişinin kendi farkındalığına varmasının önemini anlatmaya çalıştı. Yaşadığı tüm çelişkileri, düşüncelerini ve yüreğinden süzülüp gelenleri ortamla paylaşmaktan çekinmedi. Asla politik yaklaşmadı. Aşırı gerçekçi yaklaşımı, hem gerçeği bir mevsim öncesinden görmesine ve söylemesine hem de söylediklerinin ve gördüklerinin altında ezilmesine neden oluyordu. Kendinde çok güçlü bir sınıf savaşımı yürüten Amed arkadaş günden güne eriyordu. Mücadele içerisinde geçirdiği uzun yıllara rağmen PKK'lıleşmemenin ve Önderliği tam olarak anlayamamanın acısını derinden hissediyor ve bunun altında kimi zaman eziliyordu. Onu gö-

Yeni dönemin öncüleştiren Apocu komutanı

Amed Tozo

"Benim için PKK'lilik yıllarla ölçülemez. PKK'lilik ruh ve yürek işidir, Önderliği ne kadar anlayıp uygulayabiliyorsam o kadar Apocuyumdur. Yoksa yılların hiçbir anlamı yoktur"

rünce, yüreğini acılara açmış ve özgürleşme isteminin yarattığı sancılara derinden yaşayan bir evliya'yı gördüğümü düşünürdüm. Genç arkadaşları etrafına toplar, onlarla saatlerce tartışırdı. Kendi yaşadığı eksiklikleri, zorlanmaları yaşamalarını istemiyordu. Bu yüzden tüm zamanını genç arkadaşlara ayırıyordu. Onun için genç arkadaşlar umuttu, inançtı, yaşam kaynağıydı, Önderliği anlayabilecek, PKK'lıleşebilecek kirlenmemiş, tertemiz insanlar olarak onları gördüğünden yaşamdan çıkardığı tecrübeleri bunu hissettirmeden, karşısındakini ezmeden anlatıyordu. O tüm Akademi'nin Amed abisiydi.

Her zaman her duruma karşılık gelecek bir öyküsü vardı. Zagroslara beraber gittik. Akademide yaşadığımız ufak bir tartışma yüzünden birbirimize kırgındık. Tartıştık. Kadına karşı olan yaklaşımını, kız kardeşlerini ve annesiyle olan ilişkilerini anlattı. Hiçbir zaman kendini ve yaşamını paylaşmaktan çekin-

si bu çiçekleri nereden getirdiğini sormuş, O da karşıdaki ziyaretten getirdiğini söylemiş. Buna karşılık annesi, ziyaretten çiçek getirdiği için ertesi güne kadar öleceğini söylemiş. Heval Amed'in korkudan gece sabaha kadar gözüne bir damla uyku girmemişti. Sabah ölmediğini görünce annesinin kendisini korkutmak istediğini anlamış. İşte ben O günden sonra kadınlara fazla güvenmemem gerektiğini öğrendim, dedi. Bu söylemi aramızdaki tartışmaların derinleşmesine neden oldu. Ancak kadın kurtuluş ideolojisini tanıdıktan ve kadın kahramanlıklarına tanık olduktan sonra bu yargılarının kırıldığından, aksine kadına olan güveninin ve inancının geliştiğinden bahsetti.

Yüreğiyle ve özülüyle güzel olmayı başaran insanlardandı

Oldukça orijinal bir kişiliğe sahip olan Amed arkadaşla konuşmak, yaşama daha farklı açılardan bakmak, içindeki yaşam kıpırtılarının yeniden canlanması, kendine daha fazla yakınlaşmak ve kendini sorgulamak anlamına geliyordu. Gerillada kişilerin soyadları genelde doğdukları yerlere göre belirlenir. Amed arkadaş ise herkes Amed Tozo olarak tanıyordu. Kendisine neden böyle denildiğini pek çok arkadaş merak etmesine rağmen kimse sormamıştı. Kendisine sorduğumuzda ilk katıldığı dönemlerde yaşının küçük olmasından ve savaş koşullarının kızgınlığından dolayı temizliğe dikkat etme imkanını fazla bulamadığından kendisine battaniesinin tozlu olmasından kaynaklı olarak Tozo soy isminin verildiğini ve o gün bugündür örgüt içerisinde böyle tanındığını belirtti. Onun için dış görünüşten çok, önemli olan kişinin özüyüdü, bu yüzden asla dış görünüşüne önem vermezdi. Yüreğiyle ve özülüyle güzel olmayı başaran insanlardandı. Amed arkadaşın ruhu kirlenmemiş, ruhu hayallerine asla ihanet etmeyen bir çocuğun ruhuydu.

Komutanlık anlayışı PKK'lilik ruhunu taşımaya dayalıydı. Ona göre, iyi bir komutan her şeyden önce savaşçılarla yoldaş olmasını bilmeliydi. Ve komutan yemeğiyle, içmesiyle, giyinişiyle ya da silahıyla farklı değil, yaşamıyla farklı olmalıydı. Yaşamında oldukça emekçi ve fedakar olan Amed arkadaş, kelimenin tek anlamıyla emek kahramanı olarak adlandırılabilirdi. Kişinin en zorlu görevlerde dahi en önde göreve gider, arkadaşları da büyük bir moral ve coşkuyla arkasından sürüklerdi. Yine onun yoldaşlığına bağlılığını

anlatan savaş hikayelerini anlatmaya kalksak sanırız sayfalar yetmez.

Bir gün arkadaşlar göreve giderler. Bu görev esnasında arkadaşların etrafı düşman güçlerince sarılır. Arkadaşlar kendilerini oldukça hızlı bir biçimde oradan çıkarmak zorundadırlar. Grupta yer alan bir arkadaş oldukça zorlanır. Amed arkadaş önce arkadaşın silahını, sonra raxtını, daha sonra yeleğini alır. Arkadaş yolda rahatsızlığından dolayı gruba yetişemiyordur. Tüm grubu büyük bir moralle ve toparlayıcılıkla düşmanın içinden çıkarmayı başaran Amed arkadaş, arkadaşı sırtına alır ve saatlerce sırtında taşır.

Amed arkadaş girdiği eylemlerde yanındaki arkadaşlara büyük bir güven ve rahatlık verdiğinden, her arkadaş O'nunla eyleme gitmek isterdi. Yaralı arkadaşları düşmanın içerisinde bırakmamak için düşmanın yönelimlerine karşı beş kez kendini tepeye vurduğu ve en sonunda arkadaş düşmanın içerisinde çıkardığı hikayeleri Amed Tozo arkadaş Zagrosların efsanevi komutanı durumuna getirmiştir. O'nun için komutanlık yetkiyle yapılmıyordu. O'nun olmaz denileni olur kılması, defalarca kez arkadaşları düşmanın içerisinde kurtarması, eylemlerde düşmana karşı gösterdiği kin, öfke, özgürlük ilkelerine ölüme bağlılığı, yoldaşları için canını vermekten dahi çekinmeyişi ve yaşamdaki Apocu duruşu O'nu komutan kılıyordu. Gerilla komutanı en sade ve en erdemli yaşaması gereken kişidir. Amed arkadaş da sade yaşamı ve erdemli duruşuyla bir gerilla komutanıydı. Komutanlaşma sorunlarını tartıştığımızda yine bilgece konuşurdu; komutanlık için beş ilke belirlediğini ve bunlardan biri olmazsa ya da diğerlerine oranla yoğunluk içeriyorsa kişinin komutanlıkta zorlanacağını belirlemiştir: *Adalet, cesaret, bilgelik, taktik ustalık, amaca sonuna kadar bağlılık*. Bu beş temel ilkenin beşi de kendisinde vardı ama kendisi bu özelliklerinin farkında olmasına rağmen asla kendini farklı görmezdi. Platformunda arkadaşların "kendi emeklerine daha fazla sahip çıkmalı ve kendini bir değer olarak görmesi gerekir" biçiminde yaptıkları değerlendirmeye *'benim için PKK'lilik yıllarla ölçülemez. PKK'lilik ruh ve yürek işidir Önderliği ne kadar anlayıp uygulayabiliyorsam o kadar Apocuyumdur. Yoksa yılların hiçbir anlamı yoktur'* demişti. Bu değerlendirmeler belki çok bilmediğimiz ya da yabancı olduğumuz değerlendirmeler değildi. Ancak bunları Amed arkadaşın değerlendiriyor olması bu sözlerin yüreğin imbiğinden, akılcılığın süzgecinden süzülüp gelmesi, söylenen sözlere başka bir anlam katıyordu. Zag-

roslarda özgürlük yürüyüşüne başlayan Amed Tozo arkadaş en son Amed alanından Mahsum Korkmaz Akademisi'ne geldi. Bir devre eğitim gördükten sonra Mardin'e gitmek için öneride bulundu. Bu kez de kendi doğduğu topraklarda savaşma arzusunu sık sık dile getiriyordu. Ancak Kuzey alanlarından yeni geldiğinden ve Zagros sahasını iyi tanıdığından dolayı yeniden bu alana düzenlemesi yapıldı. Amed arkadaş bu pratiğe yeni paradigma aydınlıcılığında ve yılların verdiği tecrübenin yakıcılığının yarattığı olgunluk ve komuta tarzında yakaladığı derinleşmeyle çalışmalara eskisinden daha güçlü ve Apocu tarzla katılma kararlılığıyla geldi. Amed arkadaş ilk olarak Cilo alanına geçti ve burada bir pratik yürüttü. Sonbaharla birlikte alınan hamle kararına en güçlü bir biçimde ve en önde ulaşma kararlılığıyla çalışmalara yöneldi.

Bu özgürlük maratonunun en hızlı ve en önde koşan koşucusu olmak istiyordu. Bulunduğu alanda en sevilen ve arkadaşlarla en iyi anlaşan, herkesin gönlünde yer edinen komutan olmayı başarmıştı. Amed arkadaş duruşuyla ve katılımıyla yeni dönemin öncüleştiren komuta kişiliğinin nasıl olması gerektiğine cevap oldu. En son Geman tepesine yönelik gerçekleştirilen eylem için *'iki dakikada düşer, dayanmaz'* demiş. Tepeye yönelik gerçekleşen saldırı oldukça başarılı sonuçlanmış, tepe tümünden ele geçirilmiş, silah kaldırılmış ve düşman mevzileri düşürülmüştü. Amed arkadaş cihazda arkadaşlara eylemin teknilini verirken ve düşman mevzilerini dolaşırken karşı tepeden gelen mevrileyle 1 Eylül 2006 yılında Hakkari'nin Geman tepesinde talihsiz bir biçimde şahadete ulaştı.

Amed arkadaş, hem yaşamıyla hem savaşıyla yeni dönemin öncüleştiren komuta kişiliğinin temsili oldu. Onun gibi birine durgun sulara sıradan bir biçimde yaşamak değil dalgalarla boğuşarak çatışmak yararlıdır. Amed arkadaş kendine yararlı bir biçimde kavganın tam ortasında bir saldırıda şahadete ulaştı. Apocu komutanlaşma istemi olan ve sürekli olarak bunun çabasını veren Amed arkadaş, kendine yararlı bir biçimde gerisinde birçok savaşçısının yüreğinde silinmez izler bırakarak yürüyüşünün anlamını derinleştirdi. Yeni dönemin öncüleştiren Apocu komutanı oldu. Her zaman için yanındakilere bir şeyler öğretmek isteyen Amed arkadaş savaşmayı öğreterek, bir saldırı dersi sonrasında aramızdan ayrıldı. Ama O her zaman bizlerin yüreğinde yaratıklarıyla, bey-nimizde öğrettikleriyle yaşayacaktır.

Amed Tozo

Ortadoğu'da uygarlık krizi ve demokratik uygarlık çözümü ikinci bölüm:

Evrensel tarih ve Ortadoğu

Tarihin sadece insan toplumu için değil, tüm evrensel oluşumlarda var kılıcı bir rol oynadığı tüm bilimlerin ittifak ettiği bir hakikattir. Zaman oluşturunca. İlahlara izafe edilen yaratıcı rolü bizzat zamanın oynaması adeta bir sır niteliğindedir. Oluşumun hızına zaman diyoruz. Oluşum olmazsa zaman da 'yok' boyutundadır. Sır niteliği insan bilincine böyle yansımaktadır. Yaşlanmayı zamanın öldürücü etkisine bağlamak bu durumda doğru bir tanım oluşturmamaktadır. Zamanın öldürücü etkisi olmadığından bu tanımın değeri yoktur. Dolayısıyla ölüm yoktur. Ölüm sosyolojik olarak inşa edilen bir insan anıdır. Yapay bir duygudur. Ama yaşam için çok değerli bir anıdır. Daha doğrusu uyarıcı etkidir. Hegel gibi "Tın'ın yolculuğuna" çıkma gereği duymuyorum. Ama bununla Hegel'in ne yapmak istediğini anlıyorum. Her ne kadar 'bing bang' teorisi ile evrene bir yaş biçilip (yaklaşık 13,8 milyar yıl) tarih çizilmek istense de, bunun Batı uygarlığının yeni bir mitolojik anlatımı olduğu kuvvetle muhtemeldir. Tüm bilimselliğine rağmen, Kutsal Kitaplardaki yaratılış öykülerine benzer bir toplumsal rol mesafesindedir. Fakat bu böyledir diye zaman inkar edilmiyor. Sadece sırlı özelliğini koruduğu idea ediliyor. Keşfini kısmen insan toplumunda yapabilmeyi şahsen büyük bir şans olarak değerlendiriyorum.

Toplumsal tarihin insanı oluşturmadaki rolü son derece önemlidir. Eğer zamanın sırrı çözülecekse, bunu ancak bu kısacık oluşum sürelerinde keşfedebiliriz. İnsan toplumunun bireyini oluşturma gücü sanıldığından daha az anlam kazanmış bulunmaktadır. Üzerinde çok çalışılarak anlam derinliği yakalanabilir. Başka hiçbir fenomende zamanın gücünü keşfedemeyiz. Toplumsal bilimi bu nedenle tüm bilimlerin ana kraliçesi veya tanrıçası mesafesinde değerlendiriyorum. Toplumsal bilime dayanmayan tüm bilimlerden şüphe ettiğimi yine önemli bir tespit olarak belirtmeliyim. Diğer tüm bilimlere doğru giden yol toplumsal bilimi gerçekleştirmemizden geçecektir. Madenin atom-altı parçacıklarından tutalım, halen genişlediği idea edilen kozmik evrenin bilgisine ancak toplumsal bilimin gelişimi ölçüsünde varabiliriz.

Sadece Hegel'in değil, Kutsal Kitaptaki Tanrının da yaratım serüvenine başlamasını 'anlaşılacak' arzusuna, yani düşüncenin kendini düşünmeye başlamasına bağlaması önemli bir tespittir. Kendini düşünmeye çalışan düşünce hakikatin özünü vermektedir. Bu da insan toplumu dışında bilebildiğimiz kadarıyla gerçekleşmesine henüz tanık olmadığımız bir durumdur. İnsanın kendini düşünmeye başlaması tüm yaratımlarının temelidir. "Acaba atom kadar kozmik evren içinde de düşünce var mıdır?" sorusu sorulmaya değer ve hayli yakıcı bir sorudur. Hem mikro hem de makro evrenlerin düşüncesiz gerçekleştiğini sanmaya cesaret edemediğimi belirtmeliyim. Alıştırılageldiğimiz 'cansız madde' kavramının çok kof bir sosyolojik kavram olduğu yeterince açığa çıkmış bulunmaktadır. Bundan hemen Hegelcilik yaptığım aklı gelmemelidir. Düşüncenin insan beynindeki dalgalarla ilişkisi saptanmıştır; enerji gibi bir şey olduğu hemen hemen kanıtlanmış gibidir.

Tüm sorun bu kanıtlanmış gerçeği insan dışı doğaya ne kadar yansıtmaya cesaret edebileceğimizdir.

Şuraya varmak istiyorum: Negatif toplumsallığın gözümüze serptiği 'ölü toprağını' taşımak zorunda değiliz. Pozitif toplumsallık, diğer bir deyişle sürekli özgürleşen toplum yegane hakikat zeminiyizdir. Evrensel tarihin en yalın tanımı, hakikat zemini olarak toplumsal gelişimdir. İnsan toplumu bu anlamda sadece insan tarihi değil, gerçek anlamda da evren tarihidir. Basitçe 13,8 milyar yıl diye tabir edilen süre de dahil, evren tarihidir. Bunun için insanı, toplumunu ve tarihini çok önemsemek gerekir.

a- Son Buzul Çağı'nın yaklaşık yirmi bin yıl önce sona erdiğini belirlemek, toplumsal tarihin gelişiminde önemli bir kilometre taşıdır. Bu tarihle başlayan Ortadoğu tarihinde özellikle Toros-Zagros dağ sisteminin etekleriyle komşusu çöl bölgeleri bu tarihin başlangıç döneminde insan türü için olağanüstü bir besin bolluğu, güvenlik ve üreme kolaylığı sunmaktadır. Bu üç etkenin birleşimi ise, bir canlı tür için olağanüstü bir yaşam şansı sayılmaktadır. Doğu Afrika çıkışı ve evrimine yaklaşık yedi milyon yıl biçilen insan türünün serüveninde Doğu Afrika'yı boydan boya geçen, Kızıldeniz'den, Doğu Akdeniz'in dağ eteklerinden Toroslara kadar varan Rif (iki anakara kütleleni oluşturduğu yarı) doğal bir yayılma hattı çizmektedir. Bu yoldan tespit edilebildiği kadarıyla en az bir milyon yıllık süreden beri Asya ve Avrupa'ya hep insan akışının olduğu kanıtlanabilmektedir. Toros-Zagros kavisi bu yolculukta hep merkezi istasyon rolü oynamaktadır. Jeolojinin önemini böylece daha iyi anlıyoruz. En az bu dağ etekleri kadar dönemine göre hayli verimli olan komşu çöller de benzer bir rol oynamaktadır. Son Buzul Çağı'nın sona emmesi, bu istasyonlarda kalıcılığı mümkün kılan koşullara erişilmekle insan türünün tarihinde patlamaya yol açmaktadır. Bugün bu coğrafyaya Ortadoğu diyoruz. Bölge jeolojik, biyolojik ve toplumsal önemini bu yakın tarihsel gerçeklikten almaktadır. Ortadoğu artık herhangi bir coğrafya parçası değil, sahnesinde evrensel tarihin oynanacağı mekânı teşkil etmektedir.

Çoklu Toplum Devrimi evrensel tarihin en temel aşamalarından biridir

Son buzul dönemi sonrasına kadar insan türünün 25-50 civarında niceliklerden oluşan klan tipi örgütlenmeyi aşamadığına ilişkin ortak bilimsel kanı paylaşılmaktadır. Klan toplumunu ilkel komünal birimler olarak küçümsemek sonradan gelişen bir 'uygarlık şovenizmi'dir. İnsanlık, tarihinin yüzde 98'ini bu tip toplumla yaşamıştır. Klan, toplumun oluşumunda ana hücre rolündedir. Tıpkı canlıların oluşumunda ana hücrenin milyar yılı aşan çabası ile bitkisel ve hayvansal tiplerin oluşumuna geçildiği gibi, klan toplumunun milyonlarca yıllık yaşam serüveni de heterojen topluma geçişi mümkün kılmıştır. 'Çoklu Toplum Devrimi' evrensel tarihin en temel aşamalarından biridir. Esas olarak 'simgesel dil'in 'işaret dil'i'nin yerine ikame edilmesiyle bu aşama kat edilmiştir. İnsanın simgesel dili, beden ve gırtlak yapısı nedeniyle büyük bir gelişim potansiyeline sahiptir.

Düşünce devrimini mümkün kılacak olan da simgesel dil olanağıdır.

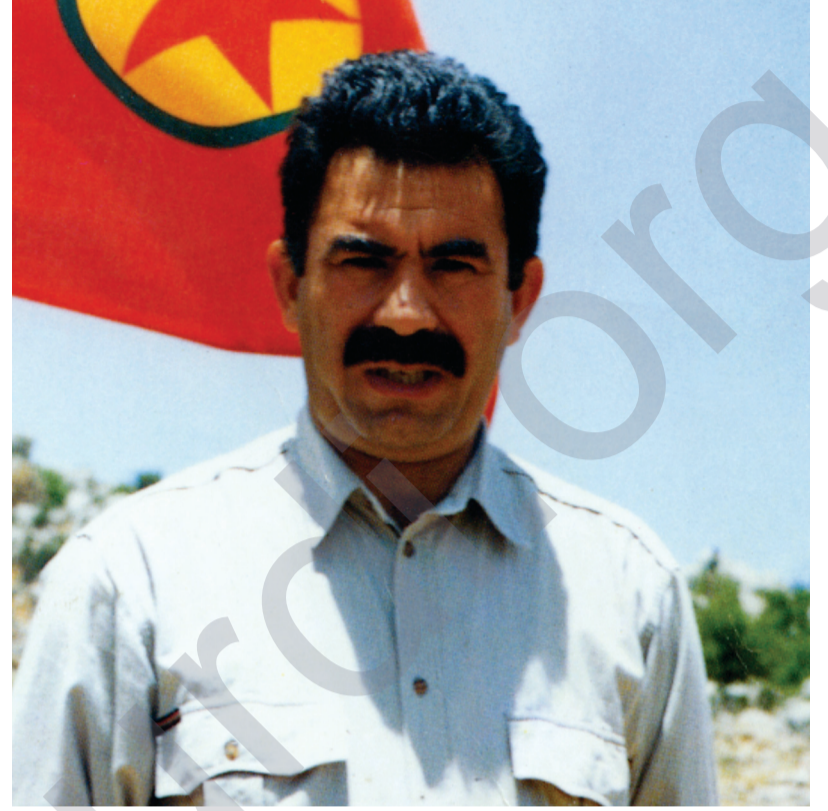
Tarih her ne kadar Afrika jeobiyojik yapısında simgesel dilin tahminen son buzul dönemi öncesinde, M.Ö. 100.000'ler civarında oluşmuş olabileceğinden bahsediyorsa da, asıl simgesel dil devriminin Ortadoğu jeobiyojik yapısına bağlı olarak son buzul dönemi sonrasında, M.Ö. 20.000'ler civarında patlama yaptığı konusunda hemfikirdirler. Yaklaşık altı bin yıl öncesine kadar zengin bir bitki yapısına sahip olan Büyük Sahra Çölü'nden Arabistan ve İran çöllerine kadar Semitik olarak adlandırılan toplulukların Sami dil kökeni etrafında geniş bir 'kabileler sistemi' oluşturduklarına dair daha net tarihsel gözlemler, etnik ve antropolojik bilgiler mevcuttur. Afrika'nın çok zengin işaret dillerinden Semitik simgesel dil yapısına dayalı kabile sistemine geçiş, evrensel tarihin temel aşamalarından biridir. Bu dil ve kültür grubu gerek neolitik tarım ve hayvancılık devriminde, gerekse şehir (medeniyet, uygarlık) devriminde büyük rol oynayacaktır.

İkinci büyük simgesel dil devriminin Toros-Zagros dağ sistemindeki jeobiyojik yapıya dayalı ve Hint-Avrupa grubu olarak da adlandırılan Aryenik kabile sistemindeki gruplarca oluşturulduğu yine tarihsel gözlemler, etnik ve antropolojik çalışmalarla daha net olarak kanıtlanmış bulunmaktadır. Tarım ve şehir devrimlerinde bu grubun başat rol oynadığı kanıtlanmış gerçeğin önemli bir özelliğidir. Bu rolü temelde yerleşim alanının jeobiyojik yapısına bağlı olarak oynamıştır.

Üçüncü büyük simgesel dil grubunu Sibiry ordmanlarına dayalı ve güneyinde yaşayan Ural-Altay dil grubu olarak da adlandırılan kabile sistemleri oluşturmaktadır. Buzul dönemi sonrasında bugünkü Çin'den, Moğolistan, Türkistan ve Finlandiya'ya kadar yayılan bu grupların da evrensel tarihe katkıları ilk iki grup kadar olmasa bile, hem neolitik devrimde hem de şehir devrimlerinde önemli olmuştur.

Kafkasya, Amerika ve benzer daha izole olmuş bazı grupların marjinal de olsa gerek simgesel dil, gerek tarım ve şehir devrimlerinde rolü bulunduğu dair tarihsel gözlemler, etnik ve antropolojik bilgiler mevcuttur.

Köy-tarım devriminin esas olarak tarihte 'Verimli Hilal' olarak da adlandırılan Toros-Zagros dağ sisteminin iç kavislerindeki eteklerinde jeobiyojik yapı ve türlere bağlı olarak geliştiği tüm dilsel, etnisiteye ilişkin, antropolojik, arkeolojik ve jeolojik bilimsel çalışmalarla kanıtlanmaktadır. İnsanlığın evrensel tarihinde bu devrim aşaması esastır. Devrim derken niteliksel dönüşüm gelişmelerini kast ettiğimi bir kez daha belirtmeliyim. Bu devrimin önemi çok yönlüdür. Birincisi, toplum uzun süreli klan toplumu aşamasından (birbirine benzeyen homojen küçük gruplar) heterojen (farklı çokluklar) 'kabile sistemleri' aşamasına geçmiştir. Ortak dil kökenlerine dayanan, yarı-göçebe yarı-yerleşim alanlarına konulan, aralarında hediyeleşim benzeri değiş tokuşlar bulunan, ortak bir tapınak ve ölümlerini gömmek mekânları yaratan kabile sistemleri uzun süreli toplumsal biçimlenişlerdir. İnsanlık tarihini aydınlatma

bağlamında bir 'süpernova' olarak değerlendirilen Urfa yakınlarındaki Göbeklitepe arkeolojik kazılarında ortaya çıkan ve M.Ö. 10.000 yıllarında inşa edildiği kanıtlanan kabartmalı dikilitaş mabetler, tarım devriminden önceki kabile sistemlerinin şimdiye kadar sanıldığı gibi hiç de ilkel bir konumda olmadıklarını, oldukça gelişmiş toplumsal yapılanmalar olduklarını çok önemli bir tarihsel keşif olarak karşımıza çıkarmaktadır. Daireler halinde dizilmiş bu yontulmuş dikilitaş mabetler büyük bir düşünce ve duygu dünyasının yaşandığını açıkça göstermektedir. Urfa (daha genişçesi Yukarı Mezopotamya) jeobiyojisinin bu kabile sistemlerinin gelişimi için ideal bir konum arz ettiğini önemle belirtmek gerekir. Tarih ile ilgili çalışmaların mutlaka üzerinde yoğunlaşması gereken bu kabile sistemi ve kültürü çözümlendikçe, evrensel tarihin daha net aydınlatılacağından kuşku duyulamaz.

İkincisi, köy oluşumları şimdiye kadar tarım devrimine bağlı olarak değerlendirilmiştir. Yarı-göçebe kabile sisteminde köy oluşumlarına geçildiği Urfa-Göbeklitepe tapınağının kanıtlandığı diğer önemli bir toplumsal gerçekliktir. Daha önceleri kentin ve devletin doğuşunu Sümer rahip tapınaklarına bağlamıştım. Aynı biçimde köy ve komün yönetiminin, yani ilkel (orijinalite anlamında) ilk demokrasinin de bu sefer kabilelerin ortak tapınak sistemleri etrafında oluştuğunu önemle belirtmeliyim. Her ortak tapınak yerleşikliğinin, ilkel alışverişin, ortak duygu ve düşünce (sanat) devriminin de temelini teşkil etmektedir.

O halde üçüncü husus, ticaretin primitif, orijinal biçimi olan hediye alışverişlerinin ortak mabet buluşmalarında geliştirildiğini belirtmek mümkündür. Dördüncüsü, din ve sanatın (Bu iki kategori başlangıçta birliktedir ve temel manevi kültür öğesidir) doğuş kaynağında da ortak mabet tapınakları bulunmaktadır. Yazıya hayli yaklaşılmış tapınak resimleri (Göbeklitepe) düşünce ve duygu düzeyinin gelişkinliğini kanıtlamaktadır. Sümer ve Mısır yazılarının doğuşunu adeta önceden haber veren bir sanat söz konusudur. Bu hususlara benzer okumaları

daha da geliştirmek mümkündür.

Belirtilmesi gereken diğer önemli bir husus, bu kültürün yarı-göçebe niteliğinden ötürü çok esnek ve hızlı yayılma karakterinde olmasıdır. Bu kültürün tarihte M.Ö. 15.000-M.Ö. 10.000 yılları arasında başta Ortadoğu olmak üzere evrensel çapta yayılım gösterdiğini belirtmek, tarih anlatımları için hayli aydınlatıcı bir rol oynayacaktır. Şahsi kanaatim, bu kültürün tüm Asya, Afrika, Avrupa, Amerika ve hatta Avustralya'yı fethettiği (kültürel yayılım anlamında) doğrultusundadır.

b- Tarım devriminin yarı-yerleşik kabile sistemine dayanarak geliştiği ve devrimsel bir anlam taşıdığı tarihçilerin ve yaşamın kendisinin ortak yargısıdır. Verimli Hilal'in en verimli bölgesi olarak geniş Urfa jeobiyojik alanını tarım devriminin uzun süreli (tahminen M.Ö. 10.000-5000 dönemi) merkezi alanı olarak değerlendirmek gerçeğe en yakın tarihsel anlatımdır. Gerek bitkileri tarıma almada, gerek koyun, keçi ve sığırları evcilleştirmede bu alanlar verimlilik ve çeşitlilik açısından ideale yakındır. Arazi yapısı, toprağın verimliliği, iklimsel koşullar, bitki ve hayvan varlığı (flora ve fauna) açısından dönemine göre en ideal alan konumundadır. Adeta doğal sulama koşullarına sahiptir. Ayrıca Dicle-Fırat ve kolları çevresinde sulu tarım için geniş alanlar hep var olagelmıştır. Alan araştırmaları her geçen gün bölgenin bu rolünü açığa çıkartmaktadır.

Evrensel tarih için temel aşamalarından biri olan bu döneme ilişkin de benzeri hususları belirtmek mümkündür. Birincisi, tapınak ve köy oluşumlarında niceliksel ve niteliksel gelişmeler sağlanmıştır. Bismil-Kortiktepe, Çemê Halan, Ergani-Çayönü, Siverek-Nevala Çori kültürleri Urfa-Göbeklitepe kültürünün yayılım ve yerleşim gücünü göstermektedir. M.Ö. 10000-7000 döneminde, çanak çömleksiz olarak değerlendirilen bu aşamada belirtilen tüm hususlarda gelişme sağlanmıştır. Bu dönemin de başta Ortadoğu coğrafyası olmak üzere evrensel yayılma karakterinde gelişme sağladığını belirtmek gerekir.